

306, 040

11 11 11

11 11

พฤติกรรมทางสังคมของเด็กที่มีลักษณะครอบครัว
และสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกัน

ปริญญาณพนธ์

ของ

ยิ่งยง ยุทธศักดิ์

18 S.E. 2539

125101

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ

พฤษภาคม 2539

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

B. 52088

SOCIAL BEHAVIORS OF CHILDREN WITH DIFFERENT TYPES OF
FAMILIES AND RELATIONSHIP IN FAMILIES

AN ABSTRACT

BY

YINGYONG YUTHASAK

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Developmental Psychology
at Srinakharinwirot University

May 1996

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานพนธ์ฉบับนี้แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(รศ.ดร.ดวงเดือน ศาสตร์ภักทร)

.....กรรมการ
(ผศ. มยุรี กุลแพทย)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(รศ.ดร.ดวงเดือน ศาสตร์ภักทร)

.....กรรมการ
(ผศ. มยุรี กุลแพทย)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผศ. ประสงค์ เค้าฉิม)

บัณฑิตวิทยาลัยขออนุมัติให้รับปฏิญานพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริสุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ ..10... เดือน ..พฤษภาคม... พ.ศ. 2539

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดีจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงเดือน ศาสตร์ภัทร ประธานกรรมการ และผู้ช่วยศาสตราจารย์มยุรี กุลแพทย์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการให้ ความรู้ ข้อเสนอแนะ และการปรับปรุงแก้ไข จนสามารถทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ประณต เค้าจิม ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ ซึ่งได้ให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์สนิท บุญรักษา ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนวัดลานนาบุญ ที่ช่วยในการจัดเก็บข้อมูล ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจ และให้การสนับสนุนมาโดยตลอด รวมทั้งระลึกถึงเด็กชายยิ่งยศ ยุทธศักดิ์ น้องชายผู้ล่วงลับที่เคยให้กำลังใจ

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ให้การอบรมเลี้ยงดูให้ความรักความห่วงใย สนับสนุนและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยมีโอกาสศึกษาต่อ และทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ

ยิ่งยง ยุทธศักดิ์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษา.....	6
	ความสำคัญของการศึกษา.....	6
	ขอบเขตของการศึกษา.....	7
	นิยามศัพท์เฉพาะและนิยามปฏิบัติการ.....	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคม.....	15
	แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว.....	22
	ความหมายของครอบครัว.....	22
	ความสำคัญของครอบครัว.....	25
	ลักษณะของครอบครัว.....	26
	ครอบครัวสมบูรณ์.....	30
	ครอบครัวแตกแยก.....	31
	สัมพันธภาพในครอบครัว.....	35
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคมและลักษณะครอบครัว...	40
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคมและสัมพันธภาพใน ครอบครัว.....	42
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคมของเด็กที่มีลักษณะ ครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกัน.....	44
	สมมติฐานในการวิจัย.....	46

3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	47
	ประชากร.....	47
	กลุ่มตัวอย่าง.....	47
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	48
	การหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	58
	วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	59
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	122
	ความมุ่งหมายของการศึกษา.....	122
	สมมุติฐานของการวิจัย.....	122
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	101
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	102
	สรุปผลการวิจัย.....	103
	อภิปรายผล.....	106
	ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	137
	ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	138
	บรรณานุกรม.....	139
	ภาคผนวก.....	145
	ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	171

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคม ที่พึงประสงค์โดยรวม จำแนกตามลักษณะครอบครัวและ สัมพันธภาพในครอบครัว	62
2	เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึง ประสงค์โดยรวม ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะ ครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	63
3	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคม ที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 1 ด้านการร่วมมือ จำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	64
4	เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึง ประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 1 ด้านการร่วมมือ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพ ในครอบครัว.....	65
5	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคม ที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 2 ด้านการแข่งขัน จำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	66
6	เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึง ประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 2 ด้านการแข่งขัน ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพ ในครอบครัว.....	67

7	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคม ที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 3 ด้านความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ จำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว...	68
8	เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึง ประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 3 ด้านความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวและ สัมพันธภาพในครอบครัว.....	69
9	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคม ที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 4 ด้านความต้องการ เป็นที่ยอมรับของสังคม จำแนกตามลักษณะครอบครัวและ สัมพันธภาพในครอบครัว.....	70
10	เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึง ประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 4 ด้านความต้องการเป็นที่ ยอมรับของสังคม ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระหว่างลักษณะ ครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	71
11	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคม ที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 5 ด้านความเห็นอก เห็นใจ จำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว...	72
12	เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึง ประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 5 ด้านความเห็นอกเห็นใจ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพใน ครอบครัว.....	73

13	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคม ที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 6 ด้านการเอาใจเขามาใส่ใจเรา จำแนกตามลักษณะครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัว.....	74
14	เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 6 ด้านการเอาใจเขามาใส่ใจเรา ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัว.....	75
15	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 7 ด้านการฟังผู้อื่น จำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	76
16	เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 7 ด้านการฟังผู้อื่น ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	77
17	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 8 ด้านความเป็นเพื่อน จำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	78
18	เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 8 ด้านความเป็นเพื่อน ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระหว่างลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	79
19	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 9 ด้านความไม่เห็นแก่ตัว จำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	80

20	เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 9 ด้านความไม่เห็นแก่ตัวของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	81
21	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 10 ด้านการเลียนแบบจำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	82
22	เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 10 ด้านการเลียนแบบของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	83
23	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 11 ด้านความผูกพันจำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	84
24	เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 11 ด้านความผูกพันของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	85
25	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 12 ด้านการช่วยเหลือจำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	86
26	เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 12 ด้านการช่วยเหลือของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	87

27	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคม ที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 13 ด้านการให้อภัย จำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	88
28	เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึง ประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 13 ด้านการให้อภัย ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพใน ครอบครัว.....	89
29	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 13 ด้านการให้อภัย เมื่อจำแนก ตามตัวแปรลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	90
30	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคม ที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 14 ด้านการบำเพ็ญ ประโยชน์ จำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพ ในครอบครัว.....	91
31	เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึง ประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 14 ด้านการบำเพ็ญ ประโยชน์ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวและ สัมพันธภาพในครอบครัว.....	92
32	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่ ไม่พึงประสงค์โดยรวม จำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพ ในครอบครัว.....	93
33	เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึง ประสงค์โดยรวม ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะ ครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	94

34	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ โดยรวม เมื่อจำแนกตามตัวแปรลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพ ในครอบครัว.....	95
35	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคม ที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 1 ด้านการ ปฏิเสธคัดค้าน จำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพ ในครอบครัว.....	96
36	เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึง ประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 1 ด้านการปฏิเสธคัดค้าน ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพใน ครอบครัว.....	97
37	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคม ที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 2 ด้านความก้าวร้าว จำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	98
38	เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึง ประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 2 ด้านความก้าวร้าว ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพใน ครอบครัว.....	99
39	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 2 ด้านความก้าวร้าว เมื่อจำแนก ตามตัวแปรลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	100
40	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคม ที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 3 ด้านการทะเลาะ วิวาท จำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	101

41	เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 3 ด้านการทะเลาะวิวาทของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	102
42	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 4 ด้านการขู่เข็ญและข่มขู่ จำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	103
43	เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 4 ด้านการขู่เข็ญและข่มขู่ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	104
44	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 5 ด้านการมีอำนาจเหนือบุคคลอื่น จำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	105
45	เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 5 ด้านการมีอำนาจเหนือบุคคลอื่น ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	106
46	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 6 ด้านการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง จำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	107

47	เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 6 ด้านการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	108
48	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 7 ด้านความอดกลั้นใจ จำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	109
49	เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 7 ด้านความอดกลั้นใจของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	110
50	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 7 ด้านความอดกลั้นใจ เมื่อจำแนกตามตัวแปรลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	111
51	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 8 ด้านการแบ่งเพศ จำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	113
52	เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 8 ด้านการแบ่งเพศของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	114
53	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 8 ด้านการแบ่งเพศ เมื่อจำแนกตามตัวแปรลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว.....	115

54	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคม ที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 9 ด้านการ เบียดเบียนผู้อื่นและข่มขู่ จำแนกตามลักษณะครอบครัวและ สัมพันธภาพในครอบครัว.....	117
55	เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึง ประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 9 ด้านการเบียดเบียนผู้อื่น ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพ ในครอบครัว.....	118
56	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคม ที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 10 ด้านการ ไม่รักษาระเบียบวินัย จำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพ ในครอบครัว.....	119
57	เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึง ประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 10 ด้านการไม่รักษา ระเบียบวินัยของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวและ สัมพันธภาพในครอบครัว.....	120
58	แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ของแบบวัดความสัมพันธ์ ระหว่างบิดากับมารดา.....	147
59	แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ของแบบวัดความสัมพันธ์ ระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง.....	148
60	แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ของแบบวัดความสัมพันธ์ ระหว่างเด็กกับสมาชิกในครอบครัว.....	149
61	แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ของแบบวัดพฤติกรรม ทางสังคมที่พึงประสงค์.....	150

62	แสดงคำอ่านจําแนกเป็นรายชื่อ	ทองแบบวัดพฤติกรรม	
	ทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์.....		151

ภูมิหลัง

มนุษย์เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญต่อประเทศชาติมากที่สุด ประเทศชาติจะเจริญก้าวหน้าได้มากน้อยเพียงใด ต้องขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชากรในประเทศนั้น ๆ และการที่จะทำให้ประชากรมีคุณภาพย่อมต้องเริ่มที่เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญของประเทศ เพราะเป็นผู้ที่อยู่ในวัยที่มีศักยภาพเหมาะสมที่จะได้รับการพัฒนาเพื่อสืบทอดภารกิจการพัฒนาประเทศต่อไป ดังนั้นเด็กและเยาวชนทุกคนจึงควรได้รับการอบรมเลี้ยงดู และพัฒนาให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาพร้อมทั้งต้องได้รับการอบรมสั่งสอนให้เป็นผู้ที่มีจริยธรรมที่ดีงาม ดังกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสปีเด็กสากล พ.ศ. 2522 (พราณี รามสูตร. ม.ป.ป. : อ้างอิงมาจาก กระแสพระราชดำริส. 2522) ว่า "เด็กเป็นผู้ที่พึงจะได้รับช่วงทุกอย่างต่อจากผู้ใหญ่ รวมทั้งภาระรับผิดชอบในการธำรงรักษาความผาสุกสงบของประชากรโลก ดังนั้นเด็กทุกคนจึงสมควรและจำเป็นจะต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง และเหมาะสมให้มีความสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ต่าง ๆ พร้อมทั้งการฝึกหัดขัดเกลาความคิดจิตใจให้ประณีต ให้มีศรัทธามั่นคงในคุณงามความดี มีความประพฤติเรียบร้อยสุจริต และมีปัญญาลาดแจ่มใสในเหตุในผล" ดังนั้น การพัฒนาเด็กและเยาวชนซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในวันข้างหน้าจึงเป็นเรื่องสำคัญ

เมื่อพิจารณาสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก จะเห็นได้ว่าสถาบันครอบครัว เป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กมากที่สุด ทั้งนี้เพราะ เป็นสถาบันแรกที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพ

ของเด็กตั้งแต่เกิด เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตโดยเฉพาะการเตรียมเด็กให้รู้จักการปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคม (สุพัตราสุภาพ. 2529:28) ดังนั้นบุคคลในครอบครัวและบรรยากาศในครอบครัวจึงมีอิทธิพลต่อประสบการณ์ทางสังคมของเด็กอย่างมาก บิดามารดาหรือผู้ปกครองเป็นบุคคลสำคัญที่อบรมเลี้ยงดูเด็กให้มีประสบการณ์ทางสังคมที่ดี โดยบิดามารดาจะมีความรักใคร่ผูกพันกับเด็กอย่างลึกซึ้ง นักจิตวิทยากล่าวว่า ตามธรรมชาติมนุษย์จะมีการลอกแบบพฤติกรรมจากผู้อื่น ดังนั้นถ้าบิดามารดาเป็นแบบอย่างที่ดีและให้ความรักความอบอุ่นแก่เด็ก เด็กจะมีพฤติกรรมที่ดีตามไปด้วย เพื่อพัฒนาเป็นประชากรที่มีคุณภาพของประเทศชาติ ในสมัยก่อนสภาพครอบครัวไทยเป็นครอบครัวที่สมาชิกในครอบครัวจะอยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ ทุกคนในครอบครัวมีความรักใคร่ปรองดองกัน ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือกัน เด็กจะเป็นศูนย์กลางของความสนใจของสมาชิกในครอบครัว ทำให้ได้รับความรักความอบอุ่นอย่างเต็มที่ บิดามารดาและญาติ ๆ จะมีเวลาในการอบรมสั่งสอนเด็กให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมแต่ปัจจุบันสภาพสังคมและเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป ความเจริญด้านวัตถุเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต ทำให้ค่านิยมของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป มีผลกระทบต่อสถาบันครอบครัวอย่างมาก โดยมีผลต่อสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัว ทั้งความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร ระหว่างบิดาและมารดาหรือระหว่างเครือญาติด้วยกัน ทำให้สมาชิกในครอบครัวขาดความใกล้ชิดผูกพันกันเช่นเดิม เนื่องจากคนในสังคมต้องแก่งแย่งกันเพื่อความอยู่รอด คนแสวงหาทรัพย์สินเพื่อสนองความต้องการเทคโนโลยีสมัยใหม่ สมาชิกในครอบครัวต้องออกไปประกอบธุรกิจการงานนอกบ้าน บิดามารดาไม่มีเวลาใกล้ชิดบุตร ทำให้สัมพันธภาพที่ดีเสื่อมคลายลง จึงเกิดปัญหาขึ้นกับเด็กซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ

สัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวนั้นมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กอย่างมากเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีความรักใคร่ผูกพันกัน ระหว่างบิดามารดาและบุตรอย่างดีแล้วจะทำให้เด็กเติบโตเป็นคนดี มองโลกในแง่ดี มีความรู้สึกลบอุ่น มีความรักและความปรารถนาดีต่อผู้อื่นและสังคม และมีพฤติกรรมที่ดีเป็นที่ยอมรับของสังคม (ฝน

แสงสิงแก้ว. 2528:9) สาเหตุของเด็กที่มีปัญหาทางด้านพฤติกรรมและด้านสังคม ส่วนใหญ่เนื่องมาจากสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี พ่อแม่มีการทะเลาะวิวาทกันเป็นประจำ เด็กขาดความรักความอบอุ่นและไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแล (สุชา จันทรเฒ. 2511:49) ครอบครัวที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน แต่ทะเลาะวิวาทกันเป็นประจำ จะทำให้เด็กมีความเครียดและความวิตกกังวลสูง จากการศึกษาของดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2536:78) พบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวเครียดที่บิดามารดาทะเลาะวิวาทกันเป็นประจำ จะมีผลเสียต่อจิตใจและพฤติกรรมมากกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่บิดามารดามีความปรองดองกัน โดยเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีบรรยากาศของการทะเลาะกัน จะเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อบิดาหรือมารดา เด็กจะไม่ยอมรับการเลียนแบบการปฏิบัติตนจากบิดามารดา แต่จะแสวงหาตัวแบบจากบุคคลอื่นนอกครอบครัว ซึ่งอาจเป็นตัวอย่างที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม และการที่บิดามารดากล่าวหากันเพื่อให้บุตรมาเข้าข้างตนเอง จะเป็นการพัฒนานิสัยและพฤติกรรมที่ไม่ดีแก่เด็ก เช่นพฤติกรรมก้าวร้าว ชอบทะเลาะวิวาท ชอบเอาชนะผู้อื่น ซึ่งจะทำให้เด็กไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับคนในสังคมได้

เด็กที่มาจากครอบครัวที่ขาดความรักใคร่ผูกพันกันจะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจนถึงประพฤตินิยมผิดกฎหมาย เพราะไม่มีผู้ชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง ประทิน มหาพันธ์ (อริญ สุวรรณ. 2527:38 อ้างอิงมาจาก ประทิน มหาพันธ์. 2521:54) ได้ศึกษาการกระทำผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชน พบว่าการกระทำผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มีปัจจัยสำคัญมาจากการเสียสัมพันธภาพภายในครอบครัว เด็กเบื่อหน่ายในสภาพความเป็นอยู่ ขาดที่พึ่งและผู้ที่จะให้คำปรึกษาในการแก้ปัญหาต่างๆ ตลอดจนขาดที่ระบายความคับข้องใจ จึงหาทางออกโดยการคบเพื่อน ซึ่งคำแนะนำของเพื่อนทำให้เด็กเกิดความอบอุ่นใจ เด็กจึงมีโอกาสที่ถูกชักนำให้กระทำความผิดได้ง่าย และความสัมพันธ์ระหว่างเด็กที่กระทำความผิดกฎหมายกับบิดามารดานั้นพบว่าร้อยละ 20 ของเด็กที่กระทำความผิดกฎหมายมีการติดต่อกับบิดามารดานานๆ ครั้ง ร้อยละ 25 ต่างคนต่างอยู่ไม่มีโอกาสได้ติดต่อกันเลย ดังนั้นสัมพันธภาพในครอบครัวจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กอย่างยิ่ง ถ้าครอบครัวใดมีบรรยากาศที่อบอุ่นและเต็มไปด้วยความเข้าใจกัน บิดามารดามีความรักใคร่ห่วงใยบุตร เอาใจใส่

และอบรมสั่งสอน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เด็กก็จะเจริญเติบโตดีมีพฤติกรรมที่เหมาะสม แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าสมาชิกในครอบครัวมีสัมพันธภาพที่ไม่ดีต่อกัน บิดามารดามีความขัดแย้งกันเองหรือขัดแย้งกับบุตร เกิดความเครียดในครอบครัว เด็กก็จะได้รับนิสัยก้าวร้าว พุดจาหยาบคาย ชอบทะเลาะวิวาทมาเป็นพฤติกรรมทางสังคมของตน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

ในปัจจุบันนี้มีเด็กอีกจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้อยู่กับบิดามารดา หรืออยู่กับบิดาหรือมารดาเพียงคนเดียวหรือไม่ได้อยู่กับบิดามารดา จากสถิติของกรมประชาสงเคราะห์ เมื่อปี 2532 พบว่าจำนวนเด็กกำพร้าอนาถา หรือถูกทอดทิ้งไว้ตามโรงพยาบาลหรือที่สาธารณะ เด็กเร่ร่อนพลัดหลง และเด็กที่มีความประพฤติไม่เหมาะสมกับวัย ที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ทั้ง 26 แห่ง มีจำนวน 6,779 คน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. 2535:48) การที่เด็กไม่ได้อยู่กับบิดามารดา หรืออยู่กับบิดาหรือมารดาเพียงคนเดียวนั้น อาจเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น บิดามารดาหย่าร้างกัน บิดาหรือมารดาหรือทั้งสองคนเสียชีวิตไป หรือบิดามารดาทอดทิ้งบุตรไป ทำให้เด็กต้องอยู่ในความดูแลของญาติหรือผู้อุปการะที่ไม่ใช่ญาติ เป็นผลทำให้เด็กเติบโตขึ้นมาใน 2 ลักษณะ คือ ถ้าบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่งหรือญาติที่เลี้ยงดูเด็ก เข้าใจสภาพจิตใจของเด็กว่าเป็นผู้ที่อยู่ในครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์เหมือนคนอื่น ๆ ดังนั้นบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่งหรือญาติ จึงพยายามเลี้ยงดูเด็กอย่างดี เพื่อทดแทนส่วนที่เด็กขาด อาจทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่สังคมพึงประสงค์ แต่ในทางตรงข้ามถ้าบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่งหรือญาติที่เลี้ยงดู ขาดความเข้าใจก็จะมีผลทำให้เด็กรู้สึกว่ตนเองขาดความรักความอบอุ่นจากบิดามารดา เด็กขาดความมั่นคงทางจิตใจ ซึ่งจะมีผลก่อให้เกิดปัญหาการมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็ก ปัจจุบันจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้สมาชิกในครอบครัวขาดความใกล้ชิดผูกพันกัน มารดาต้องออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อหาเงินมาจุนเจือครอบครัว ยิ่งทำให้มีเวลาให้กันน้อยลงเกิดเป็นความไม่เข้าใจกัน และนำไปสู่การหย่าร้าง ซึ่งปัจจุบันสถิติการหย่าร้างในสังคมไทยมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น การหย่าร้างของบิดามารดามีผลร้ายต่อพัฒนาการด้านจิตใจของเด็กอย่างยิ่ง และส่งผลถึงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของ

เด็กอีกด้วย โดยเด็กจะกลายเป็นคนหงอยเหงา แยกตัว ไม่ยุ่งเกี่ยวกับใคร บางรายอาจก้าวร้าวรุนแรง ชอบรังแกผู้อื่น มักพบว่าเด็กเกรส่วนมากมาจาก ครอบครัวที่บิดามารดาหย่าร้างกัน และครอบครัวที่บิดามารดาเสียชีวิต เด็กจะมีปัญหาด้านพฤติกรรม (ศิริพร หลิมศิริวงศ์. 2511:21) จากการศึกษาของ ประทิน มหาพันธ์ (ประทิน มหาพันธ์. 2521:91) เรื่องการกระทำผิดกฎหมาย ของเด็กจำแนกตามสภาพของบิดามารดา พบว่าเด็กที่บิดามารดาแยกกันอยู่ หรือหย่าร้างกัน จะมีพฤติกรรมการกระทำผิดกฎหมายมากถึง 37.9 % ของ จำนวนผู้กระทำความผิดทั้งหมด เด็กที่บิดามารดาเลิกร้าง หรือไม่ได้อยู่ด้วยกันจะ ตัดสินเสียซึ่งกระด้างหรือกลายเป็นคนพาลเกร เพื่อชดเชยความต้องการที่ขาดไป จึงกล่าวได้ว่าครอบครัวใดที่ตกอยู่ในสภาพที่แตกแยกหรือบ้านแตกย่อมทำให้เด็ก ขาดความรักความอบอุ่น ขาดที่พึ่งทางใจ ทำให้ไม่มีความสุข และมีผลทำให้เด็ก ประพฤติผิดทำนองครองธรรม และเป็นเหยื่อของการกระทำผิดกฎหมายได้ง่าย ประภาศน์ อวยชัย (แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคม ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535-2539 :14 ; อ้างอิงมาจาก ประภาศน์ อวยชัย. 2523:41) ปัญหาทางด้านพฤติกรรมทางสังคมเป็นปัญหาสำคัญที่พบมากในสังคม ปัจจุบันปัญหาหนึ่ง เนื่องจากบุคคลในสังคมมักขาดคุณภาพตามที่สังคมนั้นๆ ต้องการ เช่น ปัญหาความประพฤติของนักเรียน ปัญหาข้าราชการคอร์รัปชั่น หรือการทุจริต ในหน้าที่ ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น เด็กที่ขาดความรักความอบอุ่น จะไม่ได้รับการตอบสนองจากบิดามารดาเท่าที่ควร จะมีความรู้สึกไม่มั่นคงและไม่ปลอดภัย ตลอดจนไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม และไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้

จากปัญหาและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรม ทางสังคมของเด็กที่มีลักษณะครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัวแตกต่างกัน เพื่อ นำผลที่ได้จากการศึกษา มาเป็นแนวทางให้บิดามารดาและผู้ปกครอง หรือผู้ที่ เกี่ยวข้องได้เข้าใจพฤติกรรมทางสังคมของเด็กที่อยู่ในสภาพครอบครัวที่แตกต่างกัน เพื่อจะได้สร้างความรักความอบอุ่นให้เกิดขึ้นในครอบครัว และก่อให้เกิดเยาวชน ที่มีคุณภาพ มีพฤติกรรมทางสังคมที่ดี ให้เป็นกำลังในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ ของเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก กับเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ ของเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก กับเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ ของเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดี กับเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ไม่ดี
4. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ ของเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดี กับเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ไม่ดี
5. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์
6. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์

ความสำคัญของการวิจัย

เป็นแนวทางให้ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กที่อยู่ในสภาพครอบครัวต่างกัน และเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกัน ว่ามีพฤติกรรมทางสังคมแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

ผลที่ได้จะเป็นแนวทางให้ผู้ปกครองเห็นถึงความสำคัญของสภาพครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัว ว่าจะมีผลต่อพฤติกรรมของเด็กอย่างไร เพื่อจะได้สร้างความรักความอบอุ่น หรือสัมพันธภาพที่ดีให้เกิดในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นครอบครัวสมบูรณ์หรือครอบครัวแตกแยก ผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการค้นคว้าวิจัย ในเรื่องพฤติกรรมทางสังคมของเด็กได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในเขตอำเภอปากเกร็ด และอำเภอเมือง สังกัดการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2538 ที่มีจำนวนนักเรียนในโรงเรียนมากกว่า 500 คนขึ้นไป

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้เป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในเขตอำเภอปากเกร็ด และอำเภอเมือง ในสังกัดการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2538 ที่มีจำนวนนักเรียนในโรงเรียนมากกว่า 500 คนขึ้นไป ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) โดยเลือกโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 500 คนขึ้นไป แล้วใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายออกมา 3 โรงเรียน จากนั้นให้นักเรียนตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัว โดยแยกเป็น 4 กลุ่ม ตามลักษณะครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัว แล้วสุ่มอย่างง่ายออกมากลุ่มละ 50 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 200 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1 ตัวแปรต้น คือ

3.1.1 ลักษณะครอบครัว แบ่งเป็น

1. ครอบครัวสมบูรณ์
2. ครอบครัวแตกแยก

3.1.2 สัมพันธภาพในครอบครัว แบ่งเป็น

1. สัมพันธภาพในครอบครัวดี
2. สัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี

3.2 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมทางสังคม แบ่งเป็น

- 3.2.1 พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์
- 3.2.2 พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์

นิยามศัพท์เฉพาะและนิยามปฏิบัติการ

ครอบครัว หมายถึง กลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมาอยู่ร่วมกัน มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดโดยทางสายโลหิตหรือการสมรส ซึ่งประกอบด้วยพ่อแม่และลูกเป็นหลัก

ลักษณะครอบครัว แบ่งเป็น

1. ครอบครัวสมบูรณ์ หมายถึง ครอบครัวที่มีพร้อมทั้งพ่อแม่และลูกอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน ซึ่งสามารถทราบได้โดยแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะครอบครัวที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

2. ครอบครัวแตกแยก หมายถึง ครอบครัวที่เด็กไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ โดยเด็กอยู่ภายใต้การอุปถัมภ์เลี้ยงดูของญาติ หรือครอบครัวที่เด็กอยู่เฉพาะกับพ่อคนเดียวหรือกับแม่คนเดียว ซึ่งมีสาเหตุมาจากการหย่าร้าง การตาย หรือเด็กถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง ซึ่งสามารถทราบได้โดยแบบสอบถามลักษณะครอบครัวที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสัมพันธ์กันระหว่างพ่อกับแม่ เด็กกับพ่อแม่หรือเด็กกับผู้ปกครอง และเด็กกับสมาชิกในครอบครัว ลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัวแบ่งเป็น

1. ครอบครัวที่มีสัมพันธภาพดี หมายถึง เด็กได้รับความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง และสมาชิกมีความสัมพันธ์กันดี บุคคลในครอบครัวอยู่ด้วยกันอย่างอบอุ่น สามารถวัดได้โดยใช้แบบทดสอบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว ซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบทดสอบของ ดร. ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2536) มีทั้งหมด 3 ชุด คือ 1. แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับแม่ 2. แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง 3. แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสมาชิกในครอบครัว โดยแต่ละชุดสร้างเป็นแบบทดสอบมาตราส่วนวัดประมาณค่าชนิด 6 หน่วย ประกอบด้วยประโยคบอกเล่าชุดละ 10 ประโยค แต่ละชุดมีพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10 ถึง 60 คะแนน เด็กที่ตอบได้คะแนนตั้งแต่ $\bar{X} + 0.5 \text{ S.D.}$ ขึ้นไปในแต่ละชุดทั้ง 3 ชุด (ยกเว้นเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก

ใช้เฉพาะชุดที่ 2 และชุดที่ 3) แสดงว่าเด็กอยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดี

2. ครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี หมายถึง เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่ประกอบด้วยพ่อและแม่มีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกัน เด็กกับผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกัน เด็กกับสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกัน บุคคลในครอบครัวมีการทะเลาะวิวาทขัดแย้งกันเป็นประจำ สามารถวัดได้โดยใช้แบบทดสอบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว ซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบทดสอบของดร. ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2536) มาดัดแปลงเป็นแบบทดสอบ โดยมีทั้งหมด 3 ชุด คือ

1. แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับแม่
2. แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง
3. แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสมาชิกในครอบครัว

โดยแต่ละชุดสร้างเป็นแบบทดสอบมาตราส่วนวัดประมาณค่าชนิด 6 หน่วย ประกอบด้วยประโยคบอกเล่าชุดละ 10 ประโยค แต่ละชุดมีพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10 ถึง 60 คะแนน เด็กที่ตอบได้คะแนนตั้งแต่ $\bar{X} - 0.5 \text{ S.D.}$ ลงไปในแต่ละชุดทั้ง 3 ชุด (ยกเว้นเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกใช้เฉพาะชุดที่ 2 และชุดที่ 3) แสดงว่าเด็กอยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี

พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกมาโดยบุคคลที่เป็นสมาชิกของสังคมซึ่งประกอบด้วยการปฏิบัติเกี่ยวข้องกับระหว่างบุคคลต่อบุคคล กลุ่มคนต่อกลุ่มคน หรือบุคคลต่อกลุ่มคน พฤติกรรมนี้ได้รับอิทธิพลการควบคุมจากองค์กรทางสังคมนั้นๆ โดยแบ่งเป็นพฤติกรรมทางบวกที่สังคมพึงประสงค์ และพฤติกรรมทางลบที่สังคมไม่พึงประสงค์ ในการศึกษาวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบพฤติกรรมทางสังคมของ เฮิร์ลอค (Hurlock, 1964:230-237) จำนวน 19 พฤติกรรม ซึ่งแบ่งเป็นพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ได้ 11 พฤติกรรม และรูปแบบพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ 8 พฤติกรรม ผู้วิจัยได้เพิ่มเติมรูปแบบพฤติกรรมทางสังคมที่น่าสนใจ ของ ดร. ชัยพร วิชชาวุธ (อ้างอิงมาจาก ภาณี อัครธรรม, 2538:50) อีกจำนวน 5 พฤติกรรม เป็นรูปแบบพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ 3 พฤติกรรม และพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ 2 พฤติกรรม ซึ่งรวมรูปแบบพฤติกรรมทางสังคมที่ผู้วิจัยทำการศึกษาครั้งนี้ทั้งหมด 24 พฤติกรรม คือ

พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์

1. การร่วมมือ
2. การแข่งขัน
3. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
4. ความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม
5. ความเห็นอกเห็นใจ
6. การเอาใจเขามาใส่ใจเรา
7. การฟังผู้อื่น
8. ความเป็นเพื่อน
9. ความไม่เห็นแก่ตัว
10. การเลียนแบบ
11. ความผูกพัน
12. การช่วยเหลือ
13. การให้อภัย
14. การบำเพ็ญประโยชน์

พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์

1. การปฏิเสธคัดค้าน
2. ความก้าวร้าว
3. การทะเลาะวิวาท
4. การขู่เข้าและการข่มขู่
5. การมีอำนาจเหนือบุคคลอื่น
6. การยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง
7. ความอคติลำเอียง
8. การแบ่งเพศ
9. การเบียดเบียนผู้อื่น
10. การไม่รักษาระเบียบวินัย

พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์

1. การร่วมมือ หมายถึง การที่บุคคลกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายอันเดียวกัน
2. การแข่งขัน หมายถึง ความพยายามที่จะให้ได้ หรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีกว่าหรือเท่ากับคนอื่น เป็นลักษณะของการต่อสู้ดิ้นรนโดยปราศจากการขัดแย้งโดยตรง
3. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หมายถึง การแสดงพฤติกรรมการมีใจกว้างขวาง โดยการแสดงความเต็มใจที่จะแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น
4. ความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม หมายถึง การที่เด็กยอมกระทำตามความคาดหวังของผู้ใหญ่ หรือความคาดหวังของส่วนรวม
5. ความเห็นอกเห็นใจ หมายถึง การที่เด็กแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะที่มีความผูกพันทางด้านอารมณ์กับอีกบุคคลคนหนึ่ง
6. การเอาใจเขามาใส่ใจเรา หมายถึง การที่เด็กแสดงพฤติกรรมเอาตนเองเข้าไปแทนที่ในประสบการณ์ของผู้อื่น
7. การพึ่งผู้อื่น หมายถึง การที่เด็กแสดงความสามารถที่จะได้รับการดูแลทะนุถนอมได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น
8. ความเป็นเพื่อน หมายถึง การที่เด็กแสดงพฤติกรรมความช่วยเหลือ ซึ่งจะแสดงออกโดยการยิ้ม พูดเชื้อเชิญ ซึ่งจะเกิดกับบุคคลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน
9. ความไม่เห็นแก่ตัว หมายถึง การที่เด็กแสดงพฤติกรรมการแบ่งปันสิ่งของที่เขาถือให้กับผู้อื่น
10. การเลียนแบบ หมายถึง การที่เด็กรวบรวมรูปแบบพฤติกรรมของบุคคลที่เขาไปติดต่อสัมพันธ์ด้วยมาแสดงเป็นรูปแบบพฤติกรรมของตนเอง
11. ความผูกพัน หมายถึง การที่เด็กแสดงพฤติกรรมการติดบุคคลสร้างความสัมพันธ์กับบุคคล โดยยึดเอาลักษณะความคล้ายคลึงที่ได้จากบุคคลที่ให้ความรักความอบอุ่น ซึ่งความผูกพันอาจเกิดขึ้นระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ หรือเด็กกับเด็กก็ได้
12. การช่วยเหลือ หมายถึง การที่เด็กแสดงพฤติกรรมการบริการที่กระทำลงไปเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน

13. การให้อภัย หมายถึง การที่เด็กแสดงพฤติกรรมการมีน้ำใจไม่เอาผิดกับบุคคลอื่นที่กระทำให้ตนเองเดือดร้อน

14. การบำเพ็ญประโยชน์ หมายถึง การที่เด็กแสดงพฤติกรรมการช่วยเหลือสังคม โรงเรียน หรือชุมชน ให้ได้ประโยชน์โดยไม่หวังผลตอบแทน

พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ สามารถวัดได้โดยแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามนิยามปฏิบัติการ โดยแบ่งเป็น 14 ด้าน เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 6 อันดับ แบบวัดมีพิสัย 70 ถึง 420 คะแนน เด็กที่ตอบแบบทดสอบได้คะแนนสูง แสดงว่ามีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์มาก

พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์

1. การปฏิเสธคัดค้าน หมายถึง การที่เด็กแสดงพฤติกรรมต่อต้านหรือขัดขวาง เพื่อจะผลักดันพฤติกรรมของผู้อื่นไปในแนวทางที่ตนเองต้องการ

2. ความก้าวร้าว หมายถึง การที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่มีผลไม่ดีต่อบุคคลอื่นหรือสิ่งของซึ่งเป็นไปได้ทั้งทางร่างกายและวาจา

3. การทะเลาะวิวาท หมายถึง การที่เด็กแสดงพฤติกรรมออกมาอันเนื่องมาจากอารมณ์โกรธ เป็นการกระทำเพื่อโจมตีอีกฝ่ายหนึ่ง

4. การยั่วยุและการข่มขู่ หมายถึง การที่เด็กแสดงพฤติกรรมรุกรานผู้อื่นทางวาจา ซึ่งเด็กจะมองความไม่สบายใจของผู้อื่นอย่างพึงพอใจ

5. การมีอำนาจเหนือบุคคลอื่น หมายถึง การที่เด็กแสดงถึงความต้องการที่จะเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมของผู้อื่น เป็นนายผู้อื่น

6. การยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การที่เด็กจะยึดถือเอารูปแบบพฤติกรรมของตนเองเป็นใหญ่ และถือว่าถูกต้องเสมอ

7. ความอคติลำเอียง หมายถึง การที่เด็กแสดงพฤติกรรมออกมาในรูปแบบที่ไม่สมดุลย์กันทางสังคม มีการเลือกปฏิบัติต่อบุคคล

8. การแบ่งเพศ หมายถึง การที่เด็กแสดงออกถึงความแตกต่างระหว่างเพศหญิงและเพศชาย เด็กชายมักจะหลีกเลี่ยงการมีความสัมพันธ์กับเด็กหญิง เพราะเด็กจะคิดว่าเพศชายมีความเหนือกว่าเพศหญิง

9. การเบียดเบียนผู้อื่น หมายถึง การที่เด็กจะกระทำกิจกรรมใดก็จะต้องการการแบ่งปันการช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ถึงแม้ว่าการช่วยเหลือจากบุคคลอื่นจะไม่จำเป็นก็ตาม

10. การไม่รักษาระเบียบวินัย หมายถึง การที่เด็กแสดงพฤติกรรมขัดต่อความต้องการของส่วนรวม ชุมชน หรือโรงเรียน

พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ สามารถวัดได้โดยใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามนิยามปฏิบัติการ โดยมีพฤติกรรม 10 ด้าน เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 6 อันดับ แบบวัดมีพิสัย 50 ถึง 300 คะแนน คะแนนสูงแสดงว่าเด็กมีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์มาก

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กที่มีลักษณะ
ครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกัน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและ
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเสนอเรียงตามลำดับหัวข้อดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคม
2. แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว
 - 2.1 ความหมายของครอบครัว
 - 2.2 ความสำคัญของครอบครัว
 - 2.3 ลักษณะของครอบครัว
 - ครอบครัวสมบูรณ์
 - ครอบครัวแตกแยก
 - 2.4 สัมพันธภาพในครอบครัว
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคมและลักษณะครอบครัว
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคมและสัมพันธภาพ
ในครอบครัว
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคมของเด็กที่มีลักษณะ
ครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกัน

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคม

ความหมายของพฤติกรรมทางสังคม

✓ เพจ และคนอื่นๆ (Page and others.1977:314) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมทางสังคมไว้ว่า เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากพฤติกรรมของกลุ่มบุคคลอื่น โดยได้รับการควบคุมจากองค์กรทางสังคม หรือเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อพยายามที่จะมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น

อิงลิช (English.1958:506) ได้ให้ความหมายที่สอดคล้องกับเพจ ว่า พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากพฤติกรรมของกลุ่มบุคคลอื่น หรือพฤติกรรมที่แสดงออกโดยได้รับการควบคุมจากองค์กรทางสังคมที่มีการจัดรูปแบบแล้ว เช่น ครอบครัว โรงเรียน

✓ กู๊ด (Good.1945:44) ได้ให้ความหมายว่าพฤติกรรมทางสังคม หมายถึง การแสดงออกที่แตกต่างกันไปแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นสมาชิกของสังคม หรือเป็นการแสดงออกของกลุ่มบุคคล

✓ ดังนั้น พฤติกรรมทางสังคมจึงหมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกมาโดยบุคคลที่เป็นสมาชิกของสังคม ซึ่งประกอบด้วยการปฏิบัติต่อกันระหว่างบุคคลต่อบุคคล กลุ่มคนต่อกลุ่มคน หรือบุคคลต่อกลุ่มคน ซึ่งพฤติกรรมนั้นได้รับการควบคุมจากองค์กรทางสังคมนั้น

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม

พัฒนาการทางสังคมของเด็กตามแนวความคิดของ เฮิร์ลล็อก (Hurlock. 1972:237) ได้แบ่งพฤติกรรมทางสังคมของเด็กออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบที่เข้ากับสังคมได้ (Social Behavior Patterns)
2. รูปแบบที่เข้ากับสังคมไม่ได้ (Unsocial Behavior Patterns)

1. รูปแบบพฤติกรรมที่เข้ากับสังคมได้ (Social Behavior Patterns)

1.1 การร่วมมือ (Cooperation) เด็กจะเริ่มให้ความร่วมมือในการเล่นหรือการทำงานร่วมกับผู้อื่นเมื่ออายุ 4 ปี เด็กยังมีโอกาสในการกระทำกิจกรรมร่วมกันมากเท่าใดก็ยิ่งเรียนรู้วิธีการให้ความร่วมมือมากขึ้นเท่านั้น

1.2 การแข่งขัน (Rivalry) การแข่งขันเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เด็กกระทำกิจกรรมได้ดีที่สุด เป็นส่วนหนึ่งของลักษณะทางสังคมของวัยเด็ก แต่ถ้าเด็กแสดงออกในรูปของการ ทะเลาะวิวาท และการโอ้อวด ก็จะเป็นการนำไปสู่ลักษณะสังคมที่เป็นปัญหา การแข่งขันเป็นลักษณะของการต่อสู้ดิ้นรนในการที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีกว่า หรือดีเท่ากับคนอื่นโดยปราศจากการขัดแย้งโดยตรง

1.3 ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (Generosity) แสดงออกในรูปของการแบ่งปันให้ผู้อื่น เด็กเรียนรู้ว่าความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นสิ่งช่วยให้สังคมยอมรับ และพฤติกรรมนี้จะเพิ่มขึ้นในขณะที่เด็กวัยเดียวกันกับความเห็นแก่ตัวของเด็กลดลง

1.4 ความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม (Desire for Social Approval) เป็นสิ่งช่วยกระตุ้นให้เด็กยอมกระทำตามความคาดหวังของสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการเป็นที่ยอมรับของผู้ใหญ่จะมาก่อนความต้องการยอมรับของเพื่อนและทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมยอมตามผู้อื่น (Conformity) การยอมตามหมายถึง พฤติกรรมหรือทัศนคติซึ่งถูกกำหนดโดยบรรทัดฐานของสังคมที่บุคคลนั้นเข้าร่วมเป็นสมาชิก หรืออาจหมายถึง พฤติกรรมหรือทัศนคติที่เหมือนกับพฤติกรรมหรือทัศนคติของสมาชิกคนอื่น ๆ ภายในกลุ่ม

1.5 ความเห็นอกเห็นใจ (Sympathy) เด็กจะแสดงออกโดยการปลอบโยนหรือช่วยเหลือเมื่อเห็นผู้อื่นเป็นทุกข์ และจะเป็นสภาพการณ์ที่เคยเกิดขึ้นกับตัวเด็กเองในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เมื่อเด็กโตขึ้นมีประสบการณ์มากขึ้นก็จะสามารถแสดงพฤติกรรมนี้ได้หลายสถานการณ์ยิ่งขึ้น

1.6 การเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Empathy) เป็นความสามารถนำตัวเองเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ของผู้อื่น พฤติกรรมนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเด็กสามารถเข้าใจการแสดงออกทางสีหน้าและคำพูดของบุคคลอื่น

1.7 การพึ่งผู้อื่น (Dependency) เด็กแสดงพฤติกรรมนี้เมื่อ

ต้องการความช่วยเหลือ ความสนใจ และความรัก ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้เด็ก
ประพจน์ในสิ่งที่สังคมยอมรับ เด็กที่มีอิสระต่อตนเองจะขาดแรงกระตุ้นนี้ มีสเซน
คองเกอร์ และ เคนแกน (Mussen, Conger and Kagan. 1969:341) มีความ
เห็นเช่นเดียวกันว่า เด็กแสดงพฤติกรรมพึ่งผู้อื่นเพื่อต้องการได้รับการดูแลทะนุถนอม
ได้รับความช่วยเหลือ ได้รับความสุขสบาย ได้รับการคุ้มครองป้องกัน หรือต้องการ
การยอมรับจากบุคคลอื่น และมันซิงเจอร์ (Munsinger. 1975:342) ให้ความ
เห็นเพิ่มเติมว่า ผู้ใหญ่ที่นิยมการลงโทษจะทำให้เด็กพัฒนาลักษณะนิสัยการพึ่งพิงผู้อื่น
ซึ่งจะทำให้เด็กประสบปัญหาในการปรับตัวในวัยที่เข้าโรงเรียน และวัยต่อมา
ตรงข้ามกับเด็กที่ได้รับการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้จากการกระทำผิดของตน จะมี
บุคลิกที่มีเสน่ห์น่าสนใจมากกว่าคนที่ถูกผู้ใหญ่บังคับและเข้ามายุ่งวุ่นวาย

1.8 ความเป็นเพื่อน (Friendliness) เด็กจะแสดงพฤติกรรม
นี้เมื่อต้องการทำกิจกรรมร่วมกับคนอื่นหรือทำให้ผู้อื่น และต้องการแสดงความรักต่อ
ผู้อื่น ความเป็นเพื่อนในวัยเด็กเล็กได้รับอิทธิพลมาจาก อายุสติปัญญา ความคุ้นเคย
และความสนใจคล้ายคลึงกัน และจากความร่วมมือกันในระยะแรก当孩子เข้ากลุ่ม
เด็กอาจจะแสดงออกโดยการขี้ม ขูดขยอ ขูดเชื้อเชิญและให้คำแนะนำในการเล่น

1.9 ความไม่เห็นแก่ตัว (Unselfishness) เด็กที่มีโอกาสและ
ได้รับการชักจูงให้รู้จักการแบ่งปันสิ่งของ และไม่ได้รับการตามใจจนเสียเด็ก จะ
เรียนรู้ถึงการคิดถึงจิตใจคนอื่นมากกว่าที่จะคิดถึงตัวเองและความต้องการของ
ตนเอง

1.10 การเลียนแบบ (Imitation) ถ้าเด็กมีการเลียนแบบ
บุคคลที่เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ก็จะช่วยพัฒนานิสัยที่ทำให้กลุ่มยอมรับเด็กด้วย การ
เลียนแบบ หมายถึงการที่เด็กรวบรวมรูปแบบพฤติกรรมของบุคคลที่เขาไปติดต่อสัมพันธ์
ด้วยมาเป็นรูปแบบพฤติกรรมของเขาเอง

1.11 ความผูกพัน (Attachment) พฤติกรรมนี้มีพื้นฐานมาตั้งแต่
สมัยเด็ก เนื่องจากเด็กได้รับความรักความผูกพันจากแม่อย่างอบอุ่น เมื่อเด็กโตขึ้น
ก็จะถ่ายทอดความรู้สึกจากแม่ไปสู่ผู้อื่น ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่จะสร้างมิตรภาพ ถ้า
พฤติกรรมได้รับการขัดขวางไม่让孩子แสดงออกก่อนอายุ 7 ปี จะทำให้เด็กเกิด

ปัญหาต่อไปในเรื่อง การสร้างความผูกพันรักใคร่กับบุคคลอื่นและขาดความสามารถในการควบคุมความรู้สึก

2. รูปแบบพฤติกรรมที่เป็นปฏิกิริยาต่อการเข้าสังคม (Unsocial Behavior Patterns) ได้แก่

2.1 การปฏิเสธคัดค้าน (Negativism) การปฏิเสธคัดค้าน คือ การต่อต้านเมื่อได้รับความกดดันให้ทำตามที่ต้องการ ในระยะแรกเด็กจะแสดงออกโดยการใช้ท่าทาง แต่จะแปรเปลี่ยนเป็นใช้วาจา เมื่อทักษะการใช้ภาษาได้พัฒนาขึ้น เด็กที่มีการปรับตัวดีจะแสดงการต่อต้านอย่างตรงไปตรงมา แต่เด็กที่มีการปรับตัวไม่ดี อาจจะแสดงการปฏิเสธโดยการแสดงออกอย่างรุนแรง เช่น ร้องกรี๊ด ร้องไห้พร้อมทั้งเกลือกกลิ้งตัวไปมากับพื้น สถานการณ์ที่จะทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมต่อต้าน คือ เมื่อเด็กถูกรบกวนบ่อยๆ โดยไม่จำเป็น เช่น การถูกขู่เข้า การถูกกอดรัดในขณะที่เขาไม่ต้องการ การถูกคาดหวังในสิ่งที่ตรงกันข้ามกับความต้องการของเขา หรือถูกขู่บังคับให้กระทำในสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะด้วยวิธีการที่นุ่มนวลหรือรุนแรงก็ตาม

2.2 ความก้าวร้าว (Agression) เป็นการแสดงออกถึงความเกลียดชัง โดยที่ไม่ได้เกิดจากกรรหูหน้อยของบุคคลอื่น เด็กอาจจะแสดงความก้าวร้าวทั้งด้วยท่าทางและวาจาต่อผู้อื่นโดยเฉพาะกับเด็กที่ตัวเล็กกว่า เด็กอายุ 2-4 ปี จะแสดงความก้าวร้าวบ่อยและจะลดลงไปตามอายุ ความก้าวร้าวทางกายจะลดลง และความก้าวร้าวทางคำพูดจะเพิ่มขึ้น บัส (Buss, 1961:1) ให้ความเห็นเช่นเดียวกันว่า ความก้าวร้าวอาจแสดงออกได้ทั้งทางคำพูด การกระทำทางร่างกาย การนินทาลับหลัง และการทำลายทรัพย์สิน

2.3 การทะเลาะวิวาท (Quarrelling) จะแสดงออกเมื่อเกิดการโต้เถียง โกรธเคืองกัน โดยมีคนหนึ่งคนใดเป็นผู้ก่อขึ้นก่อน และต่างจากความก้าวร้าว คือ 1) จะเกิดกับคน 2 คนขึ้นไป แต่การก้าวร้าวเป็นการกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง 2) คนที่เกี่ยวข้องในการทะเลาะวิวาททำเพื่อป้องกันตนเอง แต่การก้าวร้าวเป็นการรุกรานคนอื่น และบางครั้งการทะเลาะวิวาทก็มีมูลเหตุมา

จากการก้าวร้าว และเกิดได้โดยไร้ทั้งกำลังกายและคำพูด และเด็กผู้ชายทุกระดับอายุมีการทะเลาะวิวาทกันมากกว่าเด็กผู้หญิง และการทะเลาะวิวาทเกิดขึ้นบ่อยในเด็กซึ่งเป็นเพื่อนสนิทกันเป็นส่วนหนึ่งของการเป็นมิตร และเป็นส่วนหนึ่งของการติดต่อทางสังคมด้วย สมาร์ท (Smart.1968:247) กล่าวว่า การทะเลาะวิวาทมักเกิดขึ้นในเด็กเล็ก เพราะเด็กยังไม่มีวิธีการแก้ไขความขัดแย้งต่างๆ เด็กเล็กยังมีการสังคมมาก ก็ยังมีการทะเลาะวิวาทมาก เหตุุมักจะเกิดจากการแย่งของเล่นกัน สอดคล้องกับความเห็นของ เจอร์ซิลด์ (Jersild.1954:205-206) ที่ว่า เด็กที่มีการติดต่อพูดคุยกับคนอื่นมาก มีการปะทะสัมพันธ์กับคนอื่นมาก ก็จะมีการทะเลาะวิวาทกับคนอื่นมากด้วย

2.4 การขู่เข็ญและการข่มขู่ (Teasing and Bullying) การขู่เข็ญเป็นการกล่าวหาผู้อื่นทางวาจา แต่การข่มขู่เป็นการรุกรานผู้อื่นด้วยท่าทางโดยผู้แสดงพฤติกรรมจะเฝ้ามองความไม่สบายใจและความพยายามที่จะตอบโต้ของผู้ที่ถูกกระทำอย่างพึงพอใจ

2.5 การมีอำนาจเหนือบุคคลอื่น (Ascendance) เด็กจะแสดงพฤติกรรมมีอำนาจเหนือบุคคลอื่นในลักษณะ "เจ้านาย" ถ้าได้รับคำแนะนำที่ดีจะทำให้เด็กมีลักษณะเป็นผู้นำต่อไป แต่โดยส่วนใหญ่มักจะไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม การมีอำนาจเหนือบุคคลอื่นเป็นแนวโน้มของบุคคลในการที่จะเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมของบุคคลอื่นหรือของกลุ่ม

2.6 การยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentrism) เด็กเกือบทุกคนมีลักษณะยึดถือตนเองเป็นศูนย์กลาง คือ มีแนวโน้มที่จะคิดและพูดถึงตนเอง อยู่เสมอ พฤติกรรมนี้จะลดลง คงที่อยู่หรือเพิ่มขึ้น ขึ้นอยู่กับการที่เด็กจะเข้าใจหรือไม่ว่ามันเป็นสิ่งที่ทำให้เขาเป็นที่นิยมชมชอบหรือไม่นิยมชมชอบของผู้อื่นเพียงใด

2.7 ความอคติลำเอียง (Prejudice) พฤติกรรมนี้จะเกิดขึ้นเมื่อเด็กสามารถแลเห็น เข้าใจถึงความแตกต่างของตนเองและบุคคลอื่นและเห็นความแตกต่างทางสังคมที่ทำให้บุคคลอื่นเกิดความต่ำต้อย เด็กมักจะมีอคติหรือความลำเอียงต่อบุคคลอื่นไปในทางลบ ผลเสียของความลำเอียงคือ คนที่ได้รับความลำเอียงจะรู้สึกสงสัย หวาดหวั่น รู้สึกไม่ไว้วางใจ ขาดความเชื่อมั่น และรู้สึกเกลียด

ซึ่งอยู่ในส่วนลึกของหัวใจ

2.8 การแบ่งเพศ (Sex Antagonism) เด็กชายจะแสดงพฤติกรรมนี้มากกว่าเด็กหญิง เพราะได้เรียนรู้จากสังคมว่าเพศชายมีความสามารถเหนือเพศหญิง เขาจะพยายามหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่แสดงความเป็นเพศหญิง แต่ก็ยังไม่ต่อต้านเด็กหญิงมากนัก เพียงแต่จะเลี่ยงและไม่ทำกิจกรรมของเด็กหญิงเท่านั้น และเด็กเรียนรู้ในความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิง พร้อมกับเรียนรู้บทบาท และทัศนคติที่เหมาะสมกับเพศของตนเอง

นอกจากรูปแบบพฤติกรรมทางสังคมตามแนวคิดของ เฮอร์ลอค แล้วในประเทศไทยก็ได้มีการศึกษาสัมมนา รูปแบบพฤติกรรมทางสังคมของภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งประกอบด้วย ดร.ชัยพร วิชชาวุธ ดร.พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ ดร.ธีระพร อูวรรณโณ และผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานต่างๆ (อ้างอิงมาจากภาณี อัครธรรม. 2528:50-54) จากการสัมมนาที่ประชุมได้รวบรวมพฤติกรรมทางสังคมลักษณะต่างๆ ได้ 24 ลักษณะ คือ

1. การขู่มขู่ การขู่มขู่เพื่อไม่ให้ตนเองได้รับความเดือดร้อน และการขู่มขู่เพื่อแสดงว่าตนเองเป็นคนดี

2. การรักษาสัญญา การปฏิบัติตามสัญญาที่ให้ไว้แม้จะเกิดผลเสียหายแก่ตน และการปฏิบัติสัญญาที่ให้ไว้แม้จะหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติก็ได้

3. การใส่ร้ายป้ายสีผู้อื่น การใส่ร้ายป้ายสีผู้อื่นเพื่อให้ตนเองไม่ต้องได้รับความเดือดร้อน และการใส่ร้ายป้ายสีผู้อื่นเพื่อให้เกิดผลดีแก่ตนเอง

4. การใช้กุศโลบาย การใช้วิธีการต่าง ๆ ในการปฏิบัติต่อผู้อื่นเพื่อให้ตนไม่ต้องได้รับความเดือดร้อน และการใช้วิธีการต่างๆ ในการปฏิบัติต่อผู้อื่นเพื่อกลั่นแกล้งให้ผู้อื่นเสียหาย

5. การประจบ การทำให้ผู้อื่นขึ้นชอบตนเองเพื่อตนจะไม่ต้องได้รับความเดือดร้อน และการทำให้เจ้านายขึ้นชอบตนเองเพื่อความก้าวหน้าในการทำงาน

6. การปฏิบัติต่อผู้ชายดีกว่าผู้หญิง การให้เกียรติยกย่องผู้ชายมากกว่าผู้หญิง และการส่งเสริมให้ผู้ชายมีโอกาสก้าวหน้ามากกว่าผู้หญิง

7. การปฏิบัติต่อลูกคนโตดีกว่าลูกคนรองลงมา การส่งเสริมให้ลูกคนโตมีโอกาสรียนหนังสือมากกว่าคนรองลงมา และการรักลูกคนโตมากกว่าคนรองลงมา

8. การปฏิบัติต่อคนร่ำรวยดีกว่าคนที่ไม่ร่ำรวย การให้เกียรติคนที่ร่ำรวยมากกว่าคนที่ไม่ร่ำรวย และการเกรงอกเกรงใจคนที่ร่ำรวยมากกว่าคนที่ไม่ร่ำรวย

9. การเห็นแก่พวกพ้อง การช่วยเหลือคนที่มาจากท้องถิ่นเดียวกันมากกว่าคนต่างถิ่น และการซื้อสัตย์ต่อคนถิ่นเดียวกันมากกว่าคนต่างถิ่น

10. การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การช่วยเหลือผู้ประสบเคราะห์กรรม และการช่วยเหลือผู้ยากไร้

11. การให้อภัย การยกโทษให้ผู้ที่กระทำผิดต่อตน และการไม่คิดแค้นผู้ที่ทำให้ตนเจ็บใจ

12. การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การยอมให้ลูกหนี้ที่มีความจำเป็น ผัดผ่อนการชำระหนี้ และการเข้าใจยอมรับความทุกข์ยากของผู้อื่น

13. การเบียดเบียนผู้อื่น การทำให้ผู้อื่นเกิดความเดือดร้อน และการรบกวนผู้อื่นให้สิ้นเปลือง

14. การบำเพ็ญประโยชน์ การอาสาพัฒนาชุมชนที่ตนอยู่อาศัย และการให้การช่วยเหลือเด็ก คนชรา และคนพิการ

15. การไม่รักษาระเบียบวินัย การแย่งกันซื้อของตามสะดวกโดยไม่ต้องเข้าคิว และการใช้รถใช้ถนนตามสะดวกโดยไม่เคร่งครัดต่อกฎจราจร

16. การรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ การไม่ปฏิบัติตนไปในทางที่จะทำให้หมู่คณะของตนเสื่อมเสียชื่อเสียง และการพูดถึงหมู่คณะของตนในทางที่ดี

17. การแสดงความกตัญญูต่อบุคคล การกระทำเพื่อตอบแทนผู้มีพระคุณ แม้ว่าตนเองจะต้องยากลำบาก และการกระทำเพื่อตอบแทนผู้มีพระคุณแม้ว่าการกระทำนั้นจะผิดระเบียบ

18. การคำนึงถึงความอาวุโส การเคารพและให้เกียรติผู้อาวุโส และการให้สิทธิพิเศษแก่ผู้อาวุโส

19. การเกรงใจ การไม่กล้าปฏิเสธคำขอร้องของผู้อื่นด้วยความเกรงใจ และการไม่กล้าขอร้องผู้อื่นด้วยความเกรงใจ

20. การผิศจริษธรรมทางเพศของชาย การที่ผู้ชายมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงาน และการที่ผู้ชายแต่งงานแล้วไปยุ่งกับผู้หญิงคนอื่นอีก

21. การผิศจริษธรรมทางเพศของหญิง การที่ผู้หญิงมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงาน และการที่ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วไปยุ่งกับผู้ชายอื่น

22. การรักษาหน้า การยอมเสียเงินทองเพื่อไม่ให้เสียหน้าและการยอมอดทนต่อความขมขื่นเพื่อไม่ให้อับอายขายหน้า

23. การอิจฉาริษยา การอิจฉาผู้ที่มีฐานะดีกว่าตนและการอิจฉาผู้ที่ทำงานดีกว่าตน

24. การอวดตนเอง การบอกกล่าวความสามารถพิเศษของตนให้ผู้อื่นทราบ และการแสดงความสามารถพิเศษของตนให้ผู้อื่นรู้เห็นทุกครั้งที่มีโอกาส

2. แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว

2.1 ความหมายของครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความสำคัญมากของสังคม ซึ่งครอบครัวประกอบไปด้วยสมาชิกจำนวนหนึ่งมาอยู่ร่วมกัน มีความรู้สึกผูกพันกันและกัน โดยมีผู้ให้ความหมายของครอบครัวไว้ดังนี้

จาก "A Comprehensive Dictionary of Psychology and Psychoanalytical Terms" ซึ่ง อิงลิช และ อิงลิช (English and English. 1968 : 202) เป็นบรรณาธิการได้ให้ความหมายของครอบครัวว่า หมายถึง กลุ่มบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวพันโดยสายโลหิตหรือการแต่งงาน ซึ่งประกอบด้วย บิดา มารดา และบุตร เป็นหลัก

จาก "Dictionary of Education" ซึ่ง กูด (Good.1973: 335)

เป็นบรรณาธิการ ได้ให้ความหมายของครอบครัวว่า หมายถึง กลุ่มสังคมพื้นฐานเบื้องต้นที่ประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาอยู่รวมกันด้วยความสัมพันธ์ทางสายโลหิตหรือการแต่งงาน หรือการเลี้ยงดู

เดวิส (นิชม บุญมี. 2530:39 ; อ้างอิงมาจาก Davis. 1978:40) ให้ความหมายว่า ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐาน และสากลที่สุดของทุกสถาบัน โดยเดวิส ได้อธิบายครอบครัวออกเป็น 2 แนวด้วยกัน คือ

1. แนวจิตวิทยา มุ่งชี้ให้เห็นว่าครอบครัวเป็นกลุ่มปฐมนิคมที่มีความผูกพันกันอย่างใกล้ชิดของบรรดาสมาชิกของกลุ่มที่อยู่ในครอบครัวเดียวกัน มีการพบปะและแสดงอาการตอบสนองต่อกันและกันอันถือว่าเป็นพื้นฐานแห่งความสัมพันธ์กันทางสังคม
2. แนวสังคมวิทยา ถือว่าบรรดาสมาชิกในครอบครัวนั้นต่างฝ่ายต่างให้และรับประสบการณ์จากกันและกัน ซึ่งถือว่าต่างฝ่ายถ่ายทอดพฤติกรรมให้แก่กันและกันอันเป็นกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม (Socialization) เพื่อปรับสภาพของตนเองให้เข้ากับสังคมได้

แมคอีเวอร์ และ เพจ (กนิษฐา ไทเตชะวัฒน์. 2531:38 ; อ้างอิงมาจาก Maciver and Page. 1989:43) กล่าวว่า ครอบครัวคือกลุ่มกลุ่มหนึ่งที่มีเพศสัมพันธ์มั่นคง และถาวรเพียงพอที่จะเลี้ยงดูกันเพื่อการสร้างสรรค์ และให้การอบรมแก่เด็ก ๆ ได้ นอกจากนี้ยังมีลักษณะที่เป็นเงื่อนไขโดยเฉพาะในทุกแห่งหนในสังคมมนุษย์ 5 ประการ ดังนี้คือ

1. มีการแสดงถึงความสัมพันธ์ในการเลือกคู่ครอง
2. มีรูปแบบการแต่งงานหรือ การจัดการที่จะมาอยู่ร่วมกัน ซึ่งถือเป็นสถาบันอย่างหนึ่งตามควรแก่ความสัมพันธ์ ซึ่งเกิดขึ้นโดยการเลือกคู่ครองที่มีการกำหนดไว้ และต้องรักษาระบบนั้นไว้ให้คงรูปแบบด้วย
3. มีระบบการขนานนาม หรือคำกล่าวขานตามสถานะของสมาชิก อันแสดงนัยถึงแบบแห่งการผูกพันทางสายเลือดด้วย
4. มีการจัดการด้านเศรษฐกิจ โดยให้สมาชิกของกลุ่มมีส่วนร่วมด้วย แต่ต้องมีการรับรองกันไว้ด้วยโดยเฉพาะด้านความต้องการทางเศรษฐกิจ ที่รวมเอาการให้กำเนิดบุตรและการเลี้ยงดูบุตรเข้าไว้ด้วย

สารานุกรมบริแทนนิกา ได้ให้ความหมายครอบครัว่า เป็นกลุ่มของบุคคลต่างๆ ที่รวมกันขึ้นโดยการผูกพันด้านการแต่งงาน การสืบสายโลหิต หรือการรับเป็นบุตรบุญธรรม ซึ่งทำให้บุคคลเหล่านั้นอยู่ร่วมกันในบ้านเรือนเดียวกัน

ความหมายของครอบครัว จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 (2517 : 226) หมายถึง ผู้ร่วมครัวเรือน คือ สามี ภรรยา และบุตร

ทวีรัสมิ์ ษนาคม (2518 : 51) ให้ความหมายของครอบครัว่า หมายถึงกลุ่มบุคคลที่มาอยู่ร่วมกันโดยการสมรสและมีบุตร หรือมีการจดทะเบียนเป็นบุตรบุญธรรม

บุญลือ วันทาสนต์ (2522 : 13) ให้ความหมายของครอบครัว่าหมายถึงกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งที่มีเพศสัมพันธ์กันมั่นคงและ ถาวรเพียงพอที่จะเลี้ยงดูกันเพื่อการอยู่ร่วมกัน สร้างสมาชิกใหม่ และให้การอบรมแก่สมาชิกที่เกิดขึ้นมาให้สามารถช่วยตนเองและอยู่ในสังคมได้อย่างดี

ไพฑูรย์ เครือแก้ว (2509 : 69) ให้ความหมายของครอบครัว่า หมายถึงกลุ่มบุคคลที่ประกอบด้วยบิดามารดาและบุตรเป็นหลัก และยังอาจประกอบด้วยญาติพี่น้องคนอื่น ๆ อีกที่อาศัยอยู่ร่วมกัน

สุขุม ศรีปรีรินทร์ (2525 : 100-101) ให้ความหมายของครอบครัว่า หมายถึง กลุ่มคนที่รวมกันดำรงชีพอยู่ภายใต้บ้านหลังคาเดียวกันหรือบริเวณเดียวกัน โดยการสมรส โดยสายโลหิต หรือโดยการยอมรับเอาคนอื่นมาเป็นบุตรบุญธรรม มีการปะทะสังสรรค์ มีความสัมพันธ์มีสถานภาพและบทบาทต่อกันมีการจัดระเบียบทางสังคม ตลอดจนมีภาษาไว้อับตระกูล อันเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยทั่วไป

สุพัตรา สุภาพ (2529 : 66) ให้ความหมายของครอบครัว่าหมายถึงกลุ่มบุคคลที่มาวมกันโดยการสมรสโดยทางโลหิต หรือโดยการรับเลี้ยงดู (คือเป็นบุตรบุญธรรม) โดยปกติจะหมายถึง ครอบครัวที่ประกอบด้วยสามีและภรรยา โดยไม่มีบุตรของตนเองก็ได้ มีการก่อตั้งขึ้นเป็นครอบครัว มีปฏิกริยาโต้ตอบซึ่งกันและกัน ในฐานะที่เป็นสามีและภรรยา เป็นบิดาและมารดา เป็นบุตรชาย บุตรหญิง เป็นพี่เป็นน้อง โดยการรักษาวัฒนธรรมเดิม และอาจจะมีการสร้างสรรค์วัฒนธรรมใหม่เพิ่มเติมก็ได้

ดังนั้น ความหมายของครอบครัวก็คือ กลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมาอยู่ร่วมกัน มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดโดยทางสายโลหิต หรือการสมรส ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของครอบครัวจะอาศัยความรัก และความปรารถนาดีต่อกันมีกฎเกณฑ์ทางวัฒนธรรมและจริยธรรมต่างๆแก่สมาชิกเพื่อการดำรงอยู่ในสังคมต่อไป

2.2 ความสำคัญของครอบครัว

การที่ครอบครัวจะอยู่กันได้อย่างปกติสุขนั้น บุคคลในครอบครัวจะต้องรู้และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีอยู่ จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่ามีผู้ให้ลักษณะหน้าที่ที่จะต้องให้บุคคลในครอบครัวปฏิบัติดังนี้ คือ

บุญลือ วันทายนต์ (2522:41) ได้สรุปหน้าที่และความสำคัญของครอบครัวว่ามีอยู่ 2 ประการด้วยกันคือ

1. หน้าที่ทางธรรมชาติอันได้แก่การสร้างสมาชิกใหม่ให้กับสังคม
2. หน้าที่ตามธรรมเนียมประเพณี และกฎหมาย โดยครอบครัวทำหน้าที่
 - 2.1 ปลูกฝังอบรมสมาชิกให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคม
 - 2.2 ค้ำครองผู้อยู่ร่วมครอบครัวเดียวกันตามหลักกฎหมายและจารีตประเพณี
 - 2.3 เป็นแบบอย่างให้สมาชิกในครอบครัวได้ดำเนินตาม

สุพัตรา สุภาพ (2529:68-69) กล่าวถึง หน้าที่ของครอบครัวที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

1. สร้างสรรค์สมาชิกใหม่ ให้สมดุลกับทรัพยากรภายในประเทศ
2. บำบัดความต้องการทางเพศ โดยออกมาในรูปของการสมรส
3. เลี้ยงดูผู้เยาว์ให้เจริญเติบโตขึ้นเพื่อดำรงอยู่ในสังคม ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งเติบโตใหญ่
4. ให้การอบรมสั่งสอนแก่เด็กให้รู้จักระเบียบของสังคม โดยครอบครัวจะเป็นที่ให้การอบรมเบื้องต้นที่มีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุด

5. ให้ความรักและความอบอุ่น อันจะทำให้สมาชิกในครอบครัวเกิดความปลอดภัย และมีกำลังใจในการดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม

2.3 ลักษณะของครอบครัว

ครอบครัวในสังคมต่างๆ จะมีโครงสร้างและลักษณะแตกต่างกันไป การจำแนกประเภทของครอบครัวจึงต้องอาศัยขนาด องค์ประกอบ และลักษณะความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวเป็นเกณฑ์ โดยทั่วไปมักจำแนกครอบครัวออกเป็น 2 ประเภท คือ ครอบครัวเดี่ยว และครอบครัวขยาย แต่ เมอร์โดค (จี.วี.วรรณาบรรณาประเสริฐ. 2522 : 64-63 ; อ้างอิงมาจาก Merdog. n.d.) ได้แบ่งออกตามลักษณะโครงสร้างและความสัมพันธ์ของสมาชิกออกเป็น 3 ประเภท คือ ครอบครัวเดี่ยว ครอบครัวขยาย และครอบครัวรวม โดยครอบครัวแต่ละประเภทจะมีลักษณะเด่นที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

1. ครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family) เป็นครอบครัวที่สมาชิกมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดที่สุด คือมีเฉพาะสามีภรรยาและบุตรเท่านั้น ส่วนคนอื่นๆ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย น้า อา หลาน คนใช้ คนอาศัย ไม่จัดอยู่ในครอบครัวเดี่ยว เป็นลักษณะครอบครัวของสังคมชาวตะวันตก ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว แต่ละคนจะมีอิสระในการดำเนินชีวิตของตนเอง ไม่หวังพึ่งพาอาศัยกันและกัน

2. ครอบครัวขยาย (Extended Family) เป็นครอบครัวที่มีครอบครัวเดี่ยวหลาย ๆ ครอบครัวอยู่ด้วยกัน หรือมีสมาชิกที่มีความสัมพันธ์ตั้งแต่ 3 ชั่วอายุคนขึ้นไป เช่น สามี ภรรยา บุตร ปู่ ย่า ตา ยาย หลาน ลุง ป้า น้า อา และญาติพี่น้องอื่นๆ อาศัยอยู่ร่วมกันในครัวเรือนเดียวกัน หรือในอาณาบริเวณเดียวกัน ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัวนั้นจะมีผู้อาวุโสที่สุดเป็นหัวหน้าครอบครัว ดูแลความทุกข์สุข ดูแลความประพฤติ และควบคุมด้านเศรษฐกิจ ลักษณะของสมาชิกจะไม่มีอิสระเหมือนอย่างครอบครัวเดี่ยว

3. ครอบครัวรวม (Compound Family or Polygamous Family)

ลักษณะของครอบครัวรวมเกิดจากชายคนเดียวสมรสกับหญิงหลายคน และภรรยาแต่ละคนจะมีบุตรร่วมกันกับสามีคนเดียวกันนั้น ทำให้ลักษณะครอบครัวเป็นแบบครอบครัวเดี่ยวของภรรยาแต่ละคน บางสังคมสมาชิกแต่ละครอบครัวเดี่ยวดังกล่าวจะอยู่ร่วมในชายคาเดียวกัน แต่บางสังคมจะแยกกันอยู่คนละบ้าน อำนาจในการปกครองจะขึ้นอยู่กับสามีทำหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัวเพียงคนเดียว

ลักษณะครอบครัวไทย

ลักษณะของครอบครัวไทยเราตั้งแต่โบราณมา ถือได้ว่าเป็นครอบครัวที่มีความอบอุ่นในด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของไทยเรา ซึ่งสิ่งเหล่านี้หาได้ไม่มากนักในสังคมทางซีกโลกตะวันตก ในสมัยก่อนครอบครัวไทยส่วนใหญ่เป็นครอบครัวขยาย คือมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวที่มีพ่อแม่ลูกหลายๆ ครอบครัวอยู่ในบริเวณที่ปลูกสร้างบ้านเรือนเดียวกัน ทั้งนี้เพราะอาชีพและแบบแผนการดำเนินชีวิตของสังคมคนไทยในสมัยก่อนอาศัยการเกษตรกรรมเป็นหลัก ต้องอาศัยพึ่งพาแรงงานของสมาชิกในครอบครัวเป็นหลักสำคัญ ต่อมาเมื่อลักษณะสังคมเปลี่ยนไปตามความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีใหม่ๆ ทำให้ชีวิตมนุษย์ในสังคมปัจจุบันต้องสับสนวุ่นวาย ในทางที่จะปรับตัวให้ทันกับเหตุการณ์และสภาพความก้าวหน้าทางสังคม อันมีผลให้ลักษณะโครงสร้างและความสัมพันธ์ภายในครอบครัวต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ถ้าสังคมเปลี่ยนแปลงมาก ลักษณะของครอบครัวก็ต้องเปลี่ยนไปอย่างมากด้วย บางทีอาจเกิดปัญหาเพราะครอบครัวไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่อันสำคัญหลายอย่างให้สมบูรณ์ได้ และถ้าหากครอบครัวนั้นๆ ไม่ขึ้นอยู่กับรากฐานของความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจหรือสำนึกในหน้าที่อันสำคัญที่สมาชิกครอบครัวพึงปฏิบัติต่อกัน ปัญหาความสัมพันธ์ในรูปแบบที่ขัดแย้งอาจมีมากยิ่งขึ้นก็เป็นไปได้

จากเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าของสังคมปัจจุบันด้วยผลของความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้ครอบครัวต้องเปลี่ยนแปลงตาม เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับสภาพสิ่งแวดล้อมอันใหม่ ลักษณะของครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นได้แก่

1. ลักษณะโครงสร้างและขนาดของครอบครัว ครอบครัวไทยสมัยก่อนเป็นครอบครัวขยายที่ประกอบด้วยครอบครัวเดี่ยวหลายๆ ครอบครัวอยู่อาศัยภายในบริเวณบ้านเรือนเดียวกัน มีความผูกพันรักใคร่ระหว่างสมาชิกทั้งหลายอย่างแน่นแฟ้น มีความเคารพนับถือกันตามลำดับอาวุโส ช่วยเหลือเกื้อกูลแบ่งปันกัน มีสุขทุกข์ร่วมกัน แต่ลักษณะของครอบครัวไทยในปัจจุบันมีขนาดครอบครัวเล็ก มีสมาชิกภายในครอบครัวน้อย จะอยู่ในลักษณะครอบครัวเดี่ยวเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมแบบเมืองสมาชิกในครอบครัวมีความเป็นอิสระในการเลือกดำเนินชีวิตเองและเอาอย่างค่านิยมของสังคมชาวตะวันตก ความสัมพันธ์ความผูกพันไม่ค่อยแน่นแฟ้น เพราะทุกคนต้องดำเนินชีวิตแบบมุ่งผลประโยชน์หรือแบบธุรกิจมากขึ้น จึงทำให้ขาดความอบอุ่น ขาดการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

2. ความผูกพันความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัว เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ ที่เป็นกิจนอกบ้านของสมาชิกในครอบครัวมีเพิ่มมากขึ้น เวลาที่จะแบ่งปันเพื่อคนในครอบครัวก็ลดน้อยลง เช่น เข้าต้นขึ้นมาทุกคนในครอบครัวก็ต้องมีภาระหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบของตนเองโดยตรง เป็นต้นว่า ลูกๆ ต้องตื่นไปโรงเรียนแต่เช้าเพื่อหลีกเลี่ยงรถติดบาง พ่อจะต้องรีบไปทำงานก่อนลูกๆ จะตื่นนอน แม้บ้านที่ทำงานบ้านก็ต้องรีบร้อนเพื่อจะต้องรีบออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อช่วยรายได้ครอบครัวอีกทาง และแต่ละคนในครอบครัวจะกลับมามีบ้านก็มีค่าน้ำไม่มีเวลาที่จะพูดคุยกัน พอถึงวันหยุดพ่อบ้านอาจจะต้องไปติดต่อธุรกิจต่างจังหวัดไปประชุมสัมมนา ไปงานเลี้ยง ด้วยเหตุนี้ความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัวที่เคยมีต่อกันถึงแม้จะแน่นแฟ้นอยู่ก็อาจเสื่อมคลายลงได้

3. ในบทบาทความเป็นสามีภรรยา จะมีสิทธิความเสมอภาคมากกว่าครอบครัวสมัยก่อน กล่าวคือสังคมปัจจุบันถือว่าสามีภรรยามีสิทธิเท่าเทียมกันแต่อำนาจในการเป็นหัวหน้าครอบครัวยังนิยมให้เป็นหน้าที่ของสามีอยู่ และในกรณีที่คุณ

สามีภรรยาที่มีรายได้นอกบ้านเหมือนกัน ความเสมอภาคของสามีภรรยาจะมีมากขึ้น ความเสมอภาคเป็นสิ่งที่ดี แต่สิทธิเสรีภาพของสมาชิกแต่ละคนในครอบครัวควรขึ้นอยู่กับหน้าที่ความรับผิดชอบในงานที่ตนกระทำด้วย แต่ถ้าสมาชิกไม่เข้าใจไม่สำนึกในหน้าที่ ที่ตนมีบทบาท การเรียกร้องสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคจะกลายเป็นปัญหาในด้านความสัมพันธ์อันดีต่อกันได้

4. บทบาทของความเป็นพ่อแม่เปลี่ยนแปลงไปจากลักษณะครอบครัวแบบเดิม เกิดจากการออกไปประกอบภาระกิจเพื่อความอยู่รอดหรือเพื่อสร้างฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ทำให้พ่อแม่มีเวลาในการแสดงบทบาทของความเป็นพ่อแม่ลดน้อยลงด้วย ถ้าพ่อแม่ขาดสำนึกในหน้าที่อันสำคัญและขาดความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการใช้เวลาให้เป็น กล่าวคือ การรู้จักแบ่งเวลาเพื่อความสุขความสัมพันธ์อันดีให้แก่สมาชิกในครอบครัวบ้าง ทำให้เป็นปัญหาในครอบครัวปัจจุบันมากขึ้น ยิ่งในระบอบที่พ่อแม่กำลังมีความก้าวหน้าในชีวิตการงานหรือเป็นผู้มีชื่อเสียงในวงสังคม ยิ่งทำให้ต้องห่างเหินบ้านมากขึ้น เวลาส่วนใหญ่ต้องทุ่มเทเพื่องานและมักเป็นเวลาที่เสียไปกับลูกต้องการความเอาใจใส่ ความอบอุ่น ความเข้าใจจากพ่อ ลูกจะเกิดความรู้สึกถูกทอดทิ้ง ขาดความสำคัญสำหรับพ่อแม่ เกิดความว้าวุ่นและหาทางออกด้วยการคบเพื่อน หรือออกไปหาสิ่งแวดล้อมนอกบ้าน หากเป็นเช่นนั้นนานๆ ในที่สุดจะเกิดเป็นปัญหาด้านพฤติกรรมของลูก และโยงไปถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างพ่อแม่ลูกที่เคยราบรื่นกลายเป็นไม่ราบรื่นได้

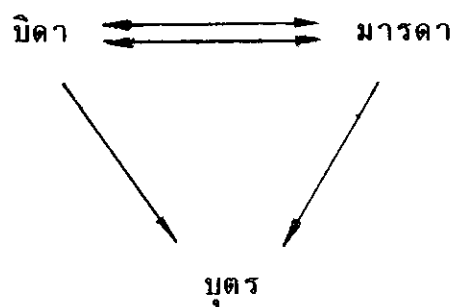
5. ลักษณะบรรพบุรุษในครอบครัวปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากครอบครัวสมัยก่อน ด้านความเชื่อฟัง การอยู่ในโอวาทคำสั่งสอนของพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่เปลี่ยนแปลงไป ครอบครัวสมัยก่อนแม่จะใกล้ชิดคอยเอาใจใส่ติดตามดูแลลูกคอยให้ความช่วยเหลือในทุกโอกาสทุกสถานการณ์ แม้ลูกจะสมรสมีครอบครัวใหม่ไปแล้วก็ตาม แต่ยังคงติดตามอุปการะสม่ำเสมอลูกจะเชื่อฟังพ่อแม่ แต่บรรพบุรุษปัจจุบันลูกจะมีอิสระมากขึ้น บทบาทของพ่อแม่จึงลดลงไป

จากลักษณะครอบครัวไทยที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าวข้างต้น ทำให้เกิดปัญหาครอบครัวขึ้น เมื่อสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกัน เกิดการหย่าร้างหรือแยกกันอยู่มากขึ้น ซึ่งพบมากในปัจจุบัน และทำให้เด็กต้องอยู่กับบิดา

หรือมารดาเพียงคนเดียว หรือไม่ได้อยู่กับทั้งบิดามารดา โดยต้องไปอยู่กับญาติ และยังมีเด็กจำนวนมากที่เป็นเด็กกำพร้าถูกทอดทิ้งให้อยู่ในสถานสงเคราะห์ มีผลให้เด็กขาดความรักความอบอุ่น นำไปสู่การเกิดปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กเหล่านี้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงแบ่งลักษณะครอบครัวเป็น 2 แบบ คือ

1. ครอบครัวสมบูรณ์

ครอบครัวสมบูรณ์ เป็นครอบครัวที่ประกอบไปด้วย พ่อ แม่ และลูก ๆ โดยอาจจะอยู่ด้วยกันแบบครอบครัวเดี่ยว ซึ่งประกอบด้วยสามีภรรยาและบุตร มีความสัมพันธ์กันทางโลหิตและกฎหมาย หรืออาจอยู่แบบครอบครัวขยาย ซึ่งประกอบด้วย สามี ภรรยา บุตรธิดา บิดามารดา และญาติพี่น้องอื่นๆ ภายในบ้านเดียวกัน การที่ครอบครัวจะมีความสุขได้นั้นนอกจากบุคคลภายในครอบครัวจะต้องประกอบไปด้วยพ่อแม่และบุตรอยู่ด้วยกันแล้ว สมาชิกในครอบครัวจะต้องมีความรักความเอาใจใส่ให้กันและกันมีความผูกพันกันอย่างดี มีสายสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น สายของสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา และบุตรจะต้องแน่นแฟ้น บิดามารดาจะต้องมีความรักความผูกพันกันดี และความรักที่บิดามารดามีต่อกันก็จะสะท้อนไปสู่บุตร ก่อให้เกิดเป็นสายใยของความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตรให้แน่นแฟ้นต่อไป

2. ครอบครัวแตกแยก

ครอบครัวแตกแยก เป็นครอบครัวที่พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน อาจเกิดจากการหย่าร้างหรือการเสียชีวิต อาจจะมีเฉพาะบิดาหรือมารดาเพียงคนเดียวหรือสูญเสียบิดาและมารดาไปทั้งคู่ ซึ่งเป็นผลให้เด็กเจริญเติบโตขึ้นมาโดยขาดบิดาหรือมารดา ทำให้เด็กไม่ได้รับความอบอุ่นมากเท่าที่ควรนับว่าเป็นผลร้ายต่อทางด้านจิตใจของเด็กเป็นอย่างยิ่ง และยังส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กอีกด้วย จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่าได้มีผู้ให้ความหมายของครอบครัวแตกแยกไว้บ้างดังนี้

จิตรา วสุวานิช (2524:31) ได้ให้ความหมายของครอบครัวแตกแยกไว้ว่า ครอบครัวที่มีความแตกร้างระหว่างพ่อแม่แล้วส่งผลพลอยมาถึงลูกครอบครัวแตกแยกนี้ตามความหมายรวมไปถึงการหย่าร้างกัน ครอบครัวที่พ่อแม่ทะเลาะวิวาทและครอบครัวที่มีบิดา มารดา เพียงฝ่ายเดียว

วันทนา กลิ่นหอม (2521:1) ครอบครัวแตกแยก หมายถึง การที่สภาพของครอบครัวที่เกิดขึ้นแล้ว ไม่อาจจะมั่นคงยั่งยืนตลอดไป มีการสิ้นสุดหรือแตกสลายลงไป ซึ่งการสิ้นสุดของสภาพครอบครัวมี 2 ประการคือ การหย่าร้างกันไม่ว่าจะถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม และการตายจากกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า ครอบครัวแตกแยก คือ การที่สภาพครอบครัวเกิดการสิ้นสุดลง โดยอาจจะเกิดจากสาเหตุการตายจากของสามีภรรยา หรือจากการหย่าร้างแยกกันอยู่อย่างถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตามของสามีภรรยา

สาเหตุที่ก่อให้เกิดการหย่าร้าง โดยทั่วไปแล้วเราจะคิดว่าสาเหตุที่ก่อให้เกิดการหย่าร้าง ก็คือบิดามารดาทะเลาะวิวาทกันเป็นประจำแต่นอกจากการทะเลาะเบาะแว้งกันโดยตรงแล้ว ยังมีสาเหตุอื่น ๆ อีกที่ก่อให้เกิดการหย่าร้างจาก นิยม บุญมี (2526:157-162) กล่าวถึงความตึงเครียดในครอบครัวที่ส่งผลให้เกิดการหย่าร้างตามมานั้นมีสาเหตุอันสำคัญดังต่อไปนี้

1. บทบาทของคู่สมรส บทบาทของแต่ละคนมักจะขึ้นอยู่กับอิทธิพลของประสบการณ์ในอดีต และแต่ละคนจะทำในสิ่งที่ตนเคยทำมา เช่นผู้หญิงที่ถูกพ่อแม่ตาม

ใจจนเคยชิน ก็มักจะชอบให้สามีตามใจตนเองหรือตามใจลูกเหมือนอย่างที่คุณแม่เลี้ยงตนเองมา ส่วนสามีก็หวังว่าภรรยาจะปรนนิบัติตนเองเหมือนที่แม่เคยทำให้เขา คู่สมรสอาจเกิดความตึงเครียด ถ้าแต่ละคนยังฝังใจในบทบาทที่เคยได้รับในครอบครัวเดิมของตนและนำมาใช้กับชีวิตแต่งงาน ความตึงเครียดจึงเป็นผลสะท้อนให้เห็นระดับความคาดหวังในบทบาทที่แต่ละคนมีต่อกัน

ความผิดหวังในบทบาทอาจจะทำให้เกิดการก้าวร้าว โกรธ สะเทือนใจ และอื่นๆ นอกจากนี้สังคมไม่ได้กำหนดบทบาทของคู่สมรสโดยเฉพาะผู้หญิงไว้อย่างแน่นอน ดังนั้นการคาดหวังและการปฏิบัติไปตามบทบาทจึงเป็นไปได้ยาก จึงเกิดความเครียดขึ้นเสมอ

2. ชั้นและความแตกต่างในฐานะทางสังคม ความตึงเครียดอาจเกิดขึ้นเพราะคู่สมรสต่างชั้น ต่างอาชีพ ต่างระดับรายได้ ต่างระดับการศึกษา เมื่อชายหญิงที่มีภูมิหลังแตกต่างกันต้องมาอยู่ร่วมกัน ความตึงเครียดก็จะเกิดขึ้นได้ง่าย ชั้นของครอบครัวแบ่งได้เป็น 3 ชั้นคือ

ก. ชนชั้นสูงหรือชนชั้นร่ำรวย(Upper Class) แบ่งออกเป็นชนชั้นสูงเก่าแก่ที่ร่ำรวยและมีการศึกษาดี กับชนชั้นสูงที่เพิ่งร่ำรวย ซึ่งอาจจะมั่งคั่งกว่าครอบครัวที่ร่ำรวยมาเก่าแก่ก็ได้ พวกนี้มักจะมองหาคู่ในระดับเดียวกัน จึงไม่ค่อยมีปัญหาในการเปรียบเทียบภูมิหลังกัน ส่วนมากมักไม่ค่อยแต่งงานกับคนที่ต่ำกว่าตนเอง ส่วนคนธรรมดาถ้าได้แต่งงานกับคนชั้นสูงอาจเกิดปัญหาความตึงเครียดในครอบครัวขึ้นได้

ข. ชนชั้นกลาง(Middle Class) เป็นพวกรักความก้าวหน้าอยากยกระดับให้สูงขึ้น มีความทะเยอทะยานอยากให้ลูกหลานมีการศึกษา อบรมคุณธรรมต่างๆ ให้ลูกหลาน เช่น ความซื่อสัตย์ ขยันหมั่นเพียร แต่ความตึงเครียดอาจเกิดขึ้นได้ถ้าพ่อแม่คาดหวังในตัวลูกมากเกินไป ซึ่งบางครั้งอาจไม่ได้อย่างที่หวังไว้ และบางครั้งตัวลูกเองก็เป็นผู้ก่อให้เกิดความตึงเครียด เช่นลูกที่ได้รับการศึกษาสูงจะยกระดับตัวเองขึ้นมักจะอาศัยพ่อแม่ที่มีภูมิหลังธรรมดา เช่น พ่อแม่ที่เป็นชาวนา เป็นต้น

ค. ชนชั้นต่ำหรือชนชั้นยากจน (Lower Class) คือพวกที่เป็น

กรรมกร รับจ้าง หาบเร่ แผงลอย ส่วนมากเป็นผู้ที่มีรายได้น้อย สกปรก พุดจา ก้าวร้าว ชอบทุบตีลูกรุนแรง หรือถ้าเป็นสามีภรรยาเมื่อทะเลาะกัน สามีมักจะทุบตีทำร้ายภรรยา การมีรายได้น้อยและยากจนทำให้ครอบครัวประสบความยากลำบาก ลูกมักไม่ค่อยได้รับการดูแล เนื่องจากต้องหาเงินเพื่อเลี้ยงปากท้อง ไม่มีเวลาพอที่ไปอบรมลูก และบางครอบครัวยังใช้เงินโดยไม่จำเป็น เช่น ดื่มสุรา เล่นการพนัน ทำให้มีหนี้สิน ครอบครัวยิ่งขาดแคลนมากขึ้น ด้านที่อยู่อาศัยก็มักจะคับแคบ อยู่กันอย่างแออัด เพราะมักจะมีลูกมาก ทำให้เกิดความตึงเครียดขึ้นในครอบครัวอย่างมาก

3. ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างเชยและสะใภ้ พ่อแม่มักจะสั่งสอนลูก ให้ปฏิบัติตามความคิดของตน ถ้าลูกไม่ปฏิบัติตามพ่อแม่ก็จะโกรธหรือเสียใจ เช่น ลูกเชยอยากให้ภรรยาอยู่บ้าน แต่แม่สาขอยากให้ลูกสาวทำงานนอกบ้าน หรือแม่สามีต้องการให้ลูกสะใภ้ปรนนิบัติสามีหรือเลี้ยงลูกอย่างที่ตนเองเคยทำ ถ้าคู่สมรสที่มีความเป็นตัวของตัวเอง และรักความเป็นอิสระ อาจเกิดความตึงเครียดขึ้นได้

4. ความตึงเครียดทางเศรษฐกิจ เงินเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต ครอบครัว ความตึงเครียดทางเศรษฐกิจอาจจะเกิดจากความยากจน อันเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้มีการทอดทิ้ง แยกกันอยู่ หรือหย่าร้าง โดยเฉพาะในหมู่คนชั้นต่ำมักมีการทอดทิ้งกันเสมอ ถ้าครอบครัวใดไม่สามารถหาเงินได้เพียงพอ ก็จะทำให้เกิดความเครียดในครอบครัวนั้น เกิดความอดอยากหิวโหย การทะเลาะเบาะแว้ง ทุบตีกัน แยกจากกัน

5. ฐานะการงานของภรรยา ถ้าภรรยาทำงานเพื่อหารายได้เพิ่มให้แก่ครอบครัว มักจะไม่ค่อยเป็นปัญหา แต่ที่เป็นปัญหาก็คือ ภรรยาที่ตำแหน่งหน้าที่การงานสูงกว่าสามีสามีอาจรู้สึกเป็นปมด้อย เป็นสาเหตุของการเกิดความตึงเครียดในครอบครัวขึ้นได้ และสามีบางคนอาจรู้สึกว่าตนเองสามารถเลี้ยงดูภรรยาได้ โดยไม่ต้องให้ภรรยาออกไปทำงาน แต่ภรรยาก็กลับออกไปทำงานนอกบ้าน ทำให้เกิดความขัดแย้งกัน เป็นสาเหตุของความตึงเครียด

6. บุคลิกลักษณะและความประพฤติดของคู่สมรส แบบของความประพฤติดของคู่สมรสแต่ละคนจะแตกต่างกันไปตามค่านิยมที่ได้รับมา แบบของความประพฤติด

ที่มักเป็นต้นเหตุของความขัดแย้งได้แก่เรื่องมารยาท เช่น สามียางคนที่ชอบถ่มน้ำลาย พุดจาหยาบคาย ส่งเสียงดัง เป็นสาเหตุที่ภรรยาทนไม่ได้

สภาพครอบครัวแตกแยก ไม่ว่าจะเป็นครอบครัวที่มีเฉพาะบิดาหรือมารดาเพียงคนเดียว หรือไม่มีทั้งบิดาและมารดา ก็จะก่อให้เกิดความเจ็บปวดและปัญหาตามมา คือเด็กจะมีความเจ็บปวดทางอารมณ์ที่ยาวนาน เด็กจะมีความอ่อนไหวมากกว่าคนอื่นเมื่อต้องเผชิญกับความกดดันที่เท่ากัน (Mavis E .1979:881) ยังมีผลกระทบต่อสุขภาพกายและปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหาด้านการเรียน ความประพฤติก

ชบาภรณ์ ชื่อรุ่งโรจน์ (2529:122-132) ได้กล่าวถึง ผลกระทบของการที่ครอบครัวแตกแยกไว้ดังนี้ คือ

1. มีผลกระทบกระเทือนต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก
2. การปรับตัวและพฤติกรรมทางเพศของเด็ก มักมีปัญหาเพราะขาดรูปแบบที่จะเลียนแบบ
3. เด็กเกิดปมด้อยเมื่อออกไปติดต่อกับสังคมภายนอก
4. เด็กที่มาจากครอบครัวแตกแยก เมื่อแต่งงานมีแนวโน้มจะเกิดครอบครัวแตกแยกด้วย

จิตรา วสุวนิช (2524:31-34) ได้กล่าวถึงปัญหาครอบครัวแตกแยกว่ามีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของเด็ก ดังนี้ ครอบครัวแตกแยก เป็นผลร้ายต่อการพัฒนาการด้านจิตใจและพฤติกรรมของเด็กมาก เด็กจะเกิดความรู้สึกว่าเหว่ไม่มั่นใจในตนเอง ไม่อยากอยู่บ้าน ไม่ชอบไปเล่นกับเพื่อน บางคนอาจเก็บตัวซึมเศร้า บางรายอาจกลายเป็นเด็กก้าวร้าว ชอบรุกรานผู้อื่นไม่รักใคร่จริงและไม่คิดว่าใครจะรักตนเองจริง เพราะไม่เคยเห็นแบบอย่างที่ดีแต่เด็กนั่นเอง

สรุปได้ว่าลักษณะครอบครัวมีความสำคัญต่อพฤติกรรมทางสังคมทั้งที่ไม่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ของเด็ก

2.4 สัมพันธภาพในครอบครัว

ในปัจจุบันสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว ทั้งความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร ระหว่างบิดากับมารดา และระหว่างเครือญาติด้วยกัน ทำให้สมาชิกในครอบครัวขาดความใกล้ชิดกันเช่นแต่ก่อน และบางครั้งก็นำไปสู่การหย่าร้าง หรือการไม่เข้าใจกันระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก ครอบครัวที่จะมีความสุขได้นั้น ก็ต้องขึ้นอยู่กับสมาชิกในครอบครัวว่ามีสัมพันธภาพต่อกันดีมาน้อยเพียงใด ได้มีผู้ที่ให้ความหมายของสัมพันธภาพในครอบครัวไว้ดังต่อไปนี้

กุลวรรณ วิทชาวาศรฺจ (2526:5-7) ได้ให้ความหมายของสัมพันธภาพในครอบครัวว่าหมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อลูก พฤติกรรมที่ลูกปฏิบัติต่อพ่อแม่ และพฤติกรรมที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อกัน ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การพักผ่อนร่วมกันในครอบครัว หมายถึง การที่พ่อแม่และลูกได้มีกิจกรรมร่วมกันในการพักผ่อนหย่อนใจเมื่อมีเวลาว่าง
2. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ หมายถึง การที่ลูกได้มีส่วนร่วมร่วมกับพ่อแม่ในการแสดงความคิดเห็น และรับรู้เกี่ยวกับทุกข์สุข ความลับในเรื่องต่างๆ ของพ่อแม่ เช่น ปัญหาทางการเงิน ปัญหาทางการงาน
3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่บุตรได้มีส่วนร่วมร่วมกับบิดามารดาในการตัดสินใจกระทำการสิ่งต่างๆ ภายในบ้าน เช่น การจัดระเบียบกฎเกณฑ์ภายในบ้าน
4. การเห็นชอบของพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมที่พ่อแม่แสดงต่อลูกในลักษณะของการเห็นด้วยกับการกระทำ ความคิดเห็นของลูก เช่น การไม่ปฏิเสธข้อเสนอนะ ข้อคิดเห็น หรือการกระทำต่าง ๆ ของบุตร
5. ความรักความห่วงใยของพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ที่ลูกรับรู้ว่าเป็นพฤติกรรมแสดงถึงความรัก ความห่วงใยที่มีต่อบุตร เช่น การช่วยเหลือคลี่คลายปัญหาต่างๆ การให้ความเป็นกันเองกับลูก

6. ความไว้วางใจของพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ที่แสดงถึงความไว้วางใจในตัวลูกว่าสามารถปฏิบัติตนเองได้อย่างเหมาะสมสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง

7. การที่พ่อแม่เห็นด้วยกับกิจกรรมของเพื่อนๆ ของลูก หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ที่แสดงถึงการเห็นด้วยกับการที่ลูกไปมีกิจกรรมกับเพื่อน ๆ โดยที่ไม่ขัดขวางหรือเป็นอุปสรรค หรือแสดงออกถึงความไม่ไว้วางใจในการไปร่วมกิจกรรม

8. การที่บุตรยอมรับเกณฑ์มาตรฐานของพ่อแม่ หมายถึง การที่ลูกแสดงพฤติกรรมยอมรับมาตรฐานพฤติกรรมต่าง ๆ มาตรฐานการดำรงชีวิตของพ่อแม่ เช่น เห็นด้วยกับความคิดเห็นของพ่อแม่ในด้านการเรียน การทำงาน ค่านิยม ทศนคติ และยินยอมกระทำตามเกณฑ์ที่พ่อแม่กำหนดด้วยความยินดี

9. ความรักและเคารพของลูกที่มีต่อพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมของลูกที่แสดงต่อพ่อแม่ซึ่งเป็นการแสดงถึง ความรัก ความเคารพพ่อแม่โดยการเชื่อฟังพ่อแม่ไม่ขัดใจ ไม่ทำให้พ่อแม่เสียใจ

10. การไม่มีข้อกำหนดมากเกินไป หมายถึง การที่พ่อแม่ไม่แสดงพฤติกรรมที่เป็นการกำหนด หรือจำกัดความประพฤติของลูกมากเกินไป

11. การไม่เข้มงวดกวดขันเกี่ยวกับระเบียบวินัยมากเกินไป หมายถึง การที่พ่อแม่ไม่แสดงการกระทำใด ๆ ที่สื่อแสดงถึงความเข้มงวดในระเบียบวินัย เช่น การลงโทษอย่างรุนแรง การไม่ยืดหยุ่นกับระเบียบวินัย การบังคับให้ลูกปฏิบัติตามระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด โดยไม่คำนึงถึงความพร้อม

12. การไม่ปกป้องคุ้มครองมากเกินไป หมายถึง พฤติกรรมที่พ่อแม่แสดงต่อลูกอย่างไม่ปกป้องคุ้มครองมากเกินไป หรือไม่แสดงพฤติกรรมต่างๆ เหมือนหนึ่งลูกไม่มีความสามารถในการดูแลตนเองได้ หรือเหมือนลูกเป็นเด็กเล็กๆ

13. การที่พ่อแม่ไม่คอยช่วยเหลือ ถึงความสำเร็จมากเกินไป หมายถึง พ่อแม่ไม่คอยช่วยเหลือ หรือรีบเร่งให้บุตรได้รับความสำเร็จในการทำงานมากเกินไป เช่น ไม่เคี้ยวข้าวให้ลูกกระทำสิ่งต่างๆ มากเกินไป

14. การยินดีให้กำลังใจเพื่อความสำเร็จ หมายถึง การที่พ่อแม่

ให้กำลังใจ ส่งเสริม หรือกระตุ้นให้ลูกประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน ทั้งการกระทำและด้วยคำพูด

15. ความกลมเกลียวของพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมที่พ่อแม่กระทำต่อกันในลักษณะที่ไม่มีความขัดแย้งซึ่งกันและกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน มีความรักใคร่สามัคคีกัน ถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน

หลวงวิจิตรวาทการ (2507 : 45) ได้กล่าวถึง ชีวิตครอบครัวว่าส่วนสำคัญที่สุดแห่งความผาสุกในครอบครัว จะต้องอยู่ที่คู่สามีภรรยาต้องมีความสามัคคีกลมเกลียวกัน รักใคร่กัน ไม่เบียดเบียนกัน ซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่จะแก้ปัญหาต่างๆ ได้ทุกอย่าง

นายแพทย์ฝน แสงสิงแก้ว (2528 : 9-11) ได้ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกับหลวงวิจิตรวาทการว่า ความรักใคร่ผูกพันในครอบครัวเป็นรากฐานของความสุขแห่งชีวิต เป็นรากฐานของความเป็นปึกแผ่นแห่งสังคมของประเทศชาติบ้านเมืองและของโลกในที่สุด ชีวิตสังคมย่อมตั้งต้นมาจากครอบครัว ถ้าครอบครัวแตกแยกหรือครอบครัวขาดความผูกพันรักใคร่ต่อกัน ชีวิตในสังคมก็จะแตกแยกประจวบเจาตามตัว ก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมาในที่สุด

นอกจากนี้ กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุษย์ (2530:5-7) ยังได้รวบรวมลักษณะของครอบครัวที่มีสัมพันธภาพกันอย่างใกล้ชิดไว้พอสรุปได้ว่า ครอบครัวที่สัมพันธ์กันอย่างมีคุณภาพจะประกอบไปด้วยลักษณะ 6 ประการ คือ

1. การชื่นชมคุณค่าของคนในครอบครัว ความพึงพอใจ ชื่นชม และเห็นคุณค่าของกันและกันในครอบครัว ควรจะมีการแสดงออกมาอย่างชัดเจน เมื่อคนในครอบครัวแสดงความรู้สึก แสดงการกระทำว่าพึงพอใจในคนอื่น ๆ ที่อยู่ร่วมในครอบครัวเดียวกัน ตระหนักในคุณค่าซึ่งกันและกันแล้วเปรียบเสมือนเป็นพื้นฐานของความอบอุ่นและมั่นคงในครอบครัว รวมทั้งยังเป็นการหล่อหลอมสมาชิกในครอบครัวให้มีทัศนคติมองสังคมส่วนรวมในแง่ดีด้วย

2. การมีเวลาอยู่ร่วมกัน การที่ทุกคนในครอบครัวได้ร่วมทำกิจกรรมหลายอย่างร่วมกันและเป็นกิจกรรมที่ทุกคนพอใจจะทำร่วมกัน มิใช่เพราะการบังคับหรือโดยบังเอิญ จะช่วยพัฒนาให้สัมพันธภาพภายในครอบครัวมีความอบอุ่นมั่นคง

คงยิ่งขึ้น

3. การมีพันธะต่อความสุข และสวัสดิภาพของครอบครัวร่วมกัน สมาชิกในครอบครัวที่สัมพันธ์กันอย่างมีคุณภาพ มักจะมีพันธะดังกล่าวนี้อยู่ในระดับสูง กล่าวคือ คนในครอบครัวรู้สึกเป็นพันธะที่ต้องส่งเสริมให้สมาชิกคนอื่นในครอบครัวได้มีความสุข และมีสวัสดิภาพที่ดี เป็นการห่วงใยกันและกันอย่างแท้จริง

4. การติดต่อสื่อสารระหว่างกันเป็นอย่างดี มีเวลาสำหรับการพูดคุยกันเสมอ โดยจะพูดคุยรับรู้เรื่องราวโดยตรง ไม่ปกปิด ไม่เก็บไว้ในใจ หรือไม่จำเป็นต้องรับรู้เรื่องราวของบุคคลอื่นในครอบครัวจากบุคคลที่สาม หรือบุคคลนอกครอบครัวเป็นสื่อ

5. การมีศรัทธาต่อศาสนาอย่างแรงกล้า คุณลักษณะข้อนี้พบในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง บุคคลในครอบครัวมักจะมีกิจกรรมทางศาสนาร่วมกัน เช่น การเข้าวัดทำบุญร่วมกัน หรือเป็นธุระในกับศาสนา เป็นต้น การที่คนในครอบครัวมีศรัทธาต่อศาสนาทำให้มีสติ มีความอดทนต่อกัน มีการให้อภัยต่อผู้อื่นสูง ระวังความโกรธได้รวดเร็ว และ รู้จักที่จะช่วยเหลือผู้อื่นในสังคม

6. การมีความสามารถจัดการกับวิกฤตการณ์ในครอบครัวได้อย่างดี ครอบครัวที่สัมพันธ์กันอย่างมีคุณภาพ มักจะมีวิธีการที่ดีในการแก้ไขปัญหา หรือกู้สถานการณ์ที่วิกฤตให้กลับคืนสู่สภาพที่ดีเช่นเดิมได้ ทุกคนในครอบครัวจะร่วมกันต่อสู้กับปัญหา ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน และร่วมกันคลี่คลายปัญหาให้ได้ในที่สุด

การที่จะสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวให้ดีได้นั้น พ่อแม่และบุตรจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน รู้ที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของตนเองให้เหมาะสมจากการเรียบเรียงของ สมพร สุกส์นีย์ (2537:318-320) กล่าวว่า ควรยึดหลักการปฏิบัติหน้าที่ต่อกัน และยึดคุณธรรมเป็นสำคัญ คือ

1. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และบุตร หมายถึงการที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อลูก ดังนี้

1.1 ทำหน้าที่ของพ่อแม่ให้สมบูรณ์ เช่น เลี้ยงดูลูกให้เจริญเติบโตแข็งแรง สมบูรณ์ ให้การศึกษาตามกำลังของพ่อแม่และกำลังสติปัญญาของลูก แบ่งทรัพย์สินมรดกแก่ลูกด้วยความยุติธรรม

1.2 สนองความต้องการให้สอดคล้อง กับหลักการพัฒนาเด็ก เช่น ถ้าลูกยังเล็กอยู่ต้องดูแลอย่างใกล้ชิด ส่วนวัยรุ่นนั้นลูกต้องการอิสระมากขึ้นในการตัดสินใจทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง

1.3 ให้ความรัก ความเมตตา ด้วยการพูดจาสุภาพอ่อนโยน ไม่ใช้วาจาหยาบคายหรือขู่กรรโชกให้เกิดความหวาดกลัวอับอาย หรือเจ็บช้ำน้ำใจ

1.4 เมื่อลูกผิดพลาดควรให้เหตุผลในการลงโทษ และควรให้อภัยถ้าหากความผิดไม่ร้ายแรง

1.5 ให้ความยุติธรรมในการดูแลลูก ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ไม่ว่าในเรื่องเพศ ผิว หรือลำดับการเกิด เช่น ไม่รังเกียจว่าลูกจะเป็นชายหรือหญิง ผิวขาวหรือดำ เป็นลูกคนโตหรือคนเล็ก ก็ต้องให้ความรักเท่าเทียมกัน

1.6 ใช้วิธีประชาธิปไตยในการอบรมเลี้ยงดูลูก ประชาธิปไตยในที่นี้ หมายถึง การที่บุคคลมีเสรีภาพโดยไม่รุกร้าเอกลัทธิส่วนบุคคล เช่น ลูกไม่สมควรไปรื้อค้นตู้เสื้อผ้าของพ่อแม่โดยไม่ได้รับอนุญาต และในทำนองเดียวกันพ่อแม่ก็ไม่ควรจะไปรื้อค้นตู้เสื้อผ้าของลูกโดยถือสิทธิว่าเป็นพ่อแม่ หากพ่อแม่อบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย พ่อแม่ต้องยอมรับในความคิดเห็นของลูก การลงโทษอยู่บนพื้นฐานของเหตุและผล

2. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างลูกกับพ่อแม่ หมายถึง การที่ลูกปฏิบัติตนต่อพ่อแม่ ดังนี้

2.1 แสดงความเคารพเชื่อฟัง พ่อแม่ยอมรับและหวังดีต่อลูก ปรารถนาที่จะให้ลูกมีความสุข ความเจริญ พ่อแม่จึงให้คำแนะนำในเรื่องต่าง ๆ เสมอ ลูกควรจะเชื่อฟัง แม้ว่าบางครั้งพ่อแม่จะห้ามทำในสิ่งที่ลูกต้องการ ลูกที่ดีก็ควรเชื่อฟัง หรือมีฉะนี้บ้างก็เสียใจ ไม่ควรโต้เถียง หรือใช้วาทะก้าวร้าว แสดงการดูหมิ่นพ่อแม่ หรือพูดจาให้พ่อแม่เสียใจ

2.2 แสดงความกตัญญูทดแทนที่ คือ สำนึกในบุญคุณและตอบแทนพระคุณพ่อแม่

2.3 ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เพื่อให้ความปรารถนาของพ่อแม่สัมฤทธิ์ผล

2.4 ไม่สุรุ่ยสุร่าย รู้จักประหยัดและเก็บออมเงินของพ่อแม่ และเงินที่หามาได้ด้วยตัวเอง เพื่อจะได้มีฐานะที่มั่นคงในอนาคต

2.5 ไม่ประพฤติดนพาลเกเร หรือเป็นนักเลงการพนันจนทำให้พ่อแม่เสียใจ

2.6 ช่วยเหลืองานในบ้านเท่าที่จะทำได้ เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ แม้เมื่อมีอาชีพการงานเป็นปึกแผ่นแล้วหากมีงานที่ช่วยได้ก็ควรที่จะช่วย

2.7 มีความเกรงใจพ่อแม่ เช่น ไม่หยิบสิ่งของของพ่อแม่ไปใช้โดยพลการ

2.8 รักษาความดี เกียรติยศชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล

2.9 พอใจในทรัพย์สินสมบัติที่พ่อแม่มอบให้ และรักษาทรัพย์สินนี้ไว้ให้พอกพูน

หากพ่อแม่ปฏิบัติต่อลูก และลูกปฏิบัติต่อพ่อแม่ ได้ตามที่กล่าวมาข้างต้นได้ ย่อมทำให้สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่ลูกเป็นไปได้อย่างดี ทุกคนในครอบครัวก็จะมีความสุข ครอบครัวนี้ก็จะ เป็นครอบครัวที่มีคุณภาพมาก

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคมและลักษณะครอบครัว

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคมและลักษณะครอบครัว พบว่ามีผู้ทำการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ พรชัย รอดสมจิตร (2527:67) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา ที่อยู่ในสถานสงเคราะห์และที่อยู่ในครอบครัวปกติ โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของความสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นเด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของสถานสงเคราะห์และของกรุงเทพมหานคร จำนวน 540 คน ผลการศึกษาพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวปกติ จะมีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคม สูงกว่าเด็กที่อยู่ใน

สถานสงเคราะห์ จากงานวิจัยข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างเหมาะสมและอบอุ่นจากพ่อแม่ จะมีลักษณะพฤติกรรมทางสังคมสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างปล่อยปละละเลยไม่มีผู้ปกครองพ่อแม่ให้ความสนใจ ความใกล้ชิด และความรักความอบอุ่นอย่างแท้จริง โดยเด็กที่ขาดความรักความเอาใจใส่จากพ่อแม่ก็จะเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา จากการศึกษาอีกเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือการศึกษาของ ชนิตา อูร์ริกซ์ (2527:48) ในเรื่อง ความก้าวร้าวของเด็กที่มีปัญหาครอบครัว โดยศึกษากับเด็กชายหญิง ที่ป่วยทางกายและมาได้รับการรักษาในโรงพยาบาล โดยนำมาศึกษารวม 60 คน แบ่งเป็นเด็กที่ก้าวร้าว 30 คน และเด็กที่ไม่ก้าวร้าว 30 คน ปรากฏว่าเด็กก้าวร้าวเป็นเด็กที่มาจากครอบครัวแตกแยกโดยการหย่าร้าง หรือการตายจากมากกว่าเด็กที่ไม่ก้าวร้าว ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า เด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมในเรื่องความก้าวร้าวจะมาจากครอบครัวแตกแยกเป็นส่วนใหญ่

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยในต่างประเทศที่ศึกษา ลักษณะครอบครัว และพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก โดยศึกษาพฤติกรรมทางสังคมในด้านการปรับตัว คือ เจฟฟรี จี แชท (กนิษฐา ไทเดชะวัฒน์. 2531:57 ; อ้างอิงมาจาก Hett. 1986 :34) ได้ศึกษาเรื่อง "Family Separation: Its Effects upon the Educational and Social Emotional Growth of Children." จากอัตราการหย่าร้างที่เพิ่มจำนวนสูงขึ้น จึงมีการทำวิจัยเพื่อศึกษาผลกระทบของการหย่าร้างระหว่างบิดามารดา ที่มีต่อการปรับตัวของเด็ก และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของโรงเรียน โดยใช้วิธีสัมภาษณ์มารดาของเด็กจากครอบครัวที่หย่าร้างจำนวน 16 คน และใช้วิธีสัมภาษณ์เด็ก จำนวน 21 คน ที่มาจากครอบครัวที่มีการหย่าร้าง ประกอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถที่แสดงออกในโรงเรียน จากนั้นผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างอีกเป็นเด็ก 21 คน จากครอบครัวที่มีบิดามารดาอยู่ด้วยกัน และให้เด็กทุกคนตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีการหย่าร้าง จำนวน 50 % ของทั้งหมด มีคะแนนต่ำกว่าระดับชั้น โดยเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีบิดามารดาอยู่ด้วยกันจะมีเพียง 29 % เท่านั้น และ

ในเรื่องปัญหาพฤติกรรมพบว่า เด็กที่มีจากครอบครัวที่มีการหย่าร้าง มีปัญหาทางพฤติกรรมที่โรงเรียนมากกว่าเด็กที่มีบิดามารดาอยู่ร่วมกัน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม และลักษณะครอบครัวดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สามารถสรุปได้ว่า เด็กที่อยู่ในลักษณะครอบครัวที่เป็นครอบครัวแตกแยก จะมีปัญหาทางพฤติกรรมมากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ หรืออาจกล่าวได้ว่า ลักษณะครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ของเด็ก โดยเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์จะมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก และเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์จะมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคมและสัมพันธภาพในครอบครัว

ในเรื่องสัมพันธภาพในครอบครัว ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา พบได้จากการศึกษาของ กุลวรรณ วิทชาวงศุจิ (2526:57-61) ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ของสัมพันธภาพในครอบครัว และการปรับตัวของวัยรุ่นที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย จำนวน 499 คน ผลปรากฏว่าสัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวก กับการปรับตัวโดยมีค่าสหสัมพันธ์ .4534 นั่นคือ เด็กวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี จะมีการปรับตัวดี แต่ถ้าเด็กมีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดีก็จะปรับตัวได้ไม่ดีไปด้วย ทั้งนี้ก็อาจเนื่องมาจากสภาพครอบครัวที่อบอุ่นบุคคลในครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้เด็กมีการปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีไม่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา นอกจากนี้ยังมีการศึกษาที่สอดคล้องกับพฤติกรรมทางสังคมในเรื่องการบำเพ็ญประโยชน์ คือการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนและจังหวัด ของพัชรา พันธุ์พัฒนกุล (2527:54-56) ที่ได้ศึกษาความสำนึกในบทบาทตนเอง และสัมพันธภาพในครอบครัวของเด็กวัยรุ่นในจังหวัดพะเยา และกรุงเทพมหานคร พบว่าสัมพันธภาพในครอบครัวของเด็กขึ้นอยู่กับความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนและจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของโรงเรียน คือ

นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนบ่อยครั้ง จะมีสัมพันธภาพในครอบครัวดีกว่า และเด็กนักเรียนที่อยู่ในจังหวัดพะเยาจะมีสัมพันธภาพในครอบครัวดีกว่าเด็กที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และเด็กที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี จะมีความสำนึกในบทบาทตนเองแต่ละด้านดีกว่าเด็กที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดีในทุกด้าน คือ ด้านบทบาทต่อตนเอง บทบาทต่อครอบครัว บทบาทต่อสังคม ทั้งนี้เพราะเด็กที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดีจะได้รับการอบรมสั่งสอน และความอบอุ่นจากครอบครัวอย่างมาก ทำให้เด็กได้รับรู้รูปแบบพฤติกรรมที่เหมาะสมในการปฏิบัติตัว ให้เข้ากับสังคมได้

แต่ถ้าเด็กมีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี เด็กก็จะเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหากับสังคมได้ จากการศึกษาของ นราธร ศรีประสิทธิ์ (2530:62-63) ที่ศึกษาปัจจัยทางสังคมและจิตวิทยา ที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของเด็กวัยรุ่นจำนวน 400 คน พบว่าเด็กที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวต่างกันจะมีความเครียดต่างกัน คือเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ที่ไม่ดี จะก่อให้เกิดปัญหาความเครียดแก่เด็กเป็นอย่างมาก โดยเมื่อเด็กเกิดความเครียดก็จะแสดงพฤติกรรมที่มีปัญหาออกมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในของ พิศมัย วิบูลย์สวัสดิ์ (2510:76-77) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสัมพันธภาพในครอบครัวระหว่างเด็กที่กระทำผิดและไม่กระทำผิดกฎหมาย ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่กระทำผิดกฎหมายรู้สึกว่าคุณค่าได้รับความรักไม่เท่าเทียมกับพี่น้อง และบิดาให้ความสนใจน้อยกว่าเด็กที่ไม่กระทำผิด บรรยายภาคในครอบครัวของเด็กกระทำผิดจะเคร่งเครียด บิดามารดาทะเลาะวิวาทกันมากกว่าครอบครัวของเด็กที่ไม่กระทำผิด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ในครอบครัว มีผลต่อพฤติกรรมของเด็กมาก โดยสอดคล้องกับการศึกษาของ นภวัลย์ กัมพลศิริ (2524:85) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมทางครอบครัวของผู้ป่วยจิตเวชวัยรุ่น พบว่า ผู้ป่วยจิตเวชวัยรุ่นที่เข้ามารับการรักษาในโรงพยาบาลสมเด็จพระยา มีสาเหตุมาจากสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาห่างเหินกันมาก มีการทะเลาะวิวาทเป็นประจำ หรือบิดามารดาแยกทางกันอยู่ แสดงถึงว่าสัมพันธภาพในครอบครัว มีความสำคัญต่อสาเหตุที่เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาถึงขั้นต้องเข้ารับการรักษาพยาบาล และถ้าปัญหาสัมพันธภาพในครอบครัวมีความรุนแรงมากขึ้น ปัญหาที่

เกิดขึ้นก็จะยิ่งรุนแรงตามไปด้วย จากการศึกษาของ ปิยะฉัตร เนนเลิศ (2524: 55) ที่ศึกษาปัญหาทางสังคมของผู้ที่พยายามกระทำอัตวินิบาตกรรม พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 30 เกิดความรู้สึกว่าครอบครัวไม่มีความสุข ร้อยละ 32 รู้สึกว่าครอบครัวมีความสุขน้อย ส่วนด้านความสนิทสนมพบว่า คนเหล่านี้ไม่มีความสนิทสนมกันเลยระหว่างญาติพี่น้อง

จากงานวิจัยต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก โดยเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพดี จะมีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์มากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี และเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพดีจะมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี และแม้ว่าเด็กจะอยู่ในครอบครัวที่มีทั้งพ่อและแม่พร้อม แต่ถ้าสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกัน พ่อแม่ทะเลาะวิวาทกันเสมอ พี่น้องขาดความเข้าใจกัน เด็กที่อยู่ในครอบครัวนั้นก็จะเกิดความเครียด และเกิดปัญหาทางพฤติกรรมได้ไม่น้อยไปกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก ซึ่งก็คือครอบครัวที่ไม่มีพ่อแม่พร้อมเลย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ งามตา วนินทานนท์. 2536:249)

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคมของเด็กที่มีลักษณะครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกัน

ในเรื่องลักษณะของครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัว ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา พบได้จากการศึกษาจาก อรุณศรี อนันตรศิริชัย (2513: 26-27) ที่ศึกษาภูมิหลังทางครอบครัวของเด็กที่มีปัญหาและเด็กที่ไม่มีปัญหา ในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 100 คน ในกรุงเทพฯ โดยสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับครอบครัว และครูเป็นผู้ประเมินปริมาณความมีปัญหาของนักเรียนทางด้านการหนีเรียน พฤติกรรมก้าวร้าว การฝ่าฝืนระเบียบ และการทำความผิดซ้ำๆ ให้แก่ผู้อื่น ผลปรากฏว่า 30 % ของเด็กที่มีปัญหา มักเป็นเด็กที่บิดามารดาแยกกัน

หรือถึงแก่กรรม ในขณะที่นักเรียนที่ไม่มีปัญหาอยู่ในครอบครัวแตกแยกเพียง 16 % และขณะที่ตอบคำถามเด็กที่มีปัญหาอาศัยอยู่ในครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ถึง 38 % แต่เด็กที่ไม่มีปัญหาอาศัยอยู่ในครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์เพียง 20 % เท่านั้น เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมส่วนใหญ่มักมีความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา บิดากับบุตรและมารดากับบุตรที่ไม่ดี นอกจากนี้ยังมีผลการศึกษาที่ออกมาสอดคล้องจากการศึกษาของ ดวงเดือน พันธุมนาวินและงามตา วรินทร์านนท์ (2536:165) ได้ทำวิจัยเรื่อง ลักษณะทางจิตและพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในสภาวะเสี่ยงในครอบครัว และทางป้องกัน โดยศึกษากับเด็กนักเรียนชายหญิงอายุตั้งแต่ 10 ถึง 17 ปี จำนวนทั้งสิ้น 4,590 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กนักเรียนจากครอบครัวที่มีฐานะค่อนข้างต่ำซึ่งมีจำนวน 1,509 คน คิดเป็น 33% นั้น เป็นเด็กที่ขาดบิดาหรือมารดา หรือไม่ได้อยู่กับบิดาและมารดา ซึ่งเรียกว่า ครอบครัวแตกแยก ในจำนวนนี้ 44% อยู่กับมารดา, 18% อยู่กับบิดา และอีก 38% ไม่ได้อยู่กับบิดาและมารดา นอกจากนี้ยังมีอีก 13% ของครอบครัวปกติที่จัดว่าเป็นครอบครัวที่เครียดมาก และผลการวิจัยยังพบอีกว่า ครอบครัวแตกแยกที่มีแต่บิดาหรือมารดาอยู่ตามลำพังกับเด็ก จะมีผลเสียต่อจิตใจและพฤติกรรมของเด็กในหลายด้านมากที่สุด เด็กจะมีพฤติกรรมก้าวร้าว และเด็กที่อยู่ในครอบครัวเครียดจะมีผลเสียต่อจิตใจและพฤติกรรมของเด็กรุนแรงมากกว่าเด็กในครอบครัวแตกแยกทุกกรณี

จากผลงานวิจัยต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่าเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมนั้น จะมาจากครอบครัวแตกแยก และครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี คือครอบครัวที่มีความขัดแย้งระหว่างบิดามารดากับกันเอง หรือระหว่างบิดาหรือมารดาหรือทั้ง 2 ฝ่ายกับบุตร หรือระหว่างสมาชิกอื่นในครอบครัว ดังนั้นลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว และพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์จึงมีความสัมพันธ์กัน

จากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย

1. เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ มีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์มากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก
2. เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก
3. เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์มากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี
4. เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี
5. เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์และมีสัมพันธภาพในครอบครัวดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์มากกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกแต่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์แต่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี และเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกและมีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี
6. เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์และมีสัมพันธภาพในครอบครัวดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์น้อยกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกแต่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์แต่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี และเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกและมีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนในเขตอำเภอปากเกร็ด และอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ในสังกัดการประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2538 ที่มีจำนวนนักเรียนในโรงเรียนมากกว่า 500 คนขึ้นไป

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในเขตอำเภอปากเกร็ด และอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ในสังกัดการประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2538 ที่มีจำนวนนักเรียนในโรงเรียนมากกว่า 500 คนขึ้นไป ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) โดยเลือกโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 500 คนขึ้นไป แล้วใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายออกมา 3 โรงเรียน จากนั้นให้นักเรียนตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว แล้วสุ่มอย่างง่ายออกมากลุ่มละ 50 คน ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 200 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบสอบถามลักษณะครอบครัว เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกคำตอบที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

2. แบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว เป็นแบบทดสอบวัดสัมพันธภาพในครอบครัวซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบทดสอบของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน มีทั้งหมด 3 ชุด คือ

1.1 แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับแม่

1.2 แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง

1.3 แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสมาชิกในครอบครัว

โดยแต่ละชุด เป็นแบบทดสอบมาตราส่วนวัดประมาณค่าชนิด 6 หน่วย ประกอบด้วยประโยคบอกเล่าชุดละ 10 ประโยค

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว

1.1 แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับมารดา

- แม่ของฉันมักเกิดความวิตกกังวลเพราะพ่อ เป็นเหตุ
- แม่ของฉันสามารถพึ่งพาพ่อได้

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด
.....					
.....					

1.2 แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

- ฉันรู้สึกว่าคุณพ่อคุณแม่ที่
เข้าใจฉัน
- ฉันไม่ค่อยได้เห็นหน้าและพูด
จากกับพ่อหรือแม่ของฉัน

จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง ที่สุด
.....					
.....					

1.3 แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว

- ฉันตั้งใจที่มีพี่น้องเช่นที่ฉันมีอยู่
- ฉันมักมีเรื่องทะเลาะเบาะ
แว้งกับพี่หรือน้อง

จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง ที่สุด
.....					
.....					

กลุ่มตัวอย่างที่มาจากครอบครัวสมบูรณ์ต้องตอบแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัวชุด 1.1 - 1.3 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มาจากครอบครัวแตกแยกให้ตอบชุด 1.2 และ 1.3 เท่านั้น

การหาคุณภาพของเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบว่า สอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ และความถูกต้องของภาษา

3. แบบวัดพฤติกรรมทางสังคม เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือแบบวัดพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ และแบบวัดพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์

วิธีดำเนินการสร้างมีดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษาตำราเอกสาร และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคมในวัยเด็ก

3.2 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบทดสอบ ให้สอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ

3.3 สร้างแบบทดสอบพฤติกรรมทางสังคมโดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ มีจำนวน 14 ด้าน 2) พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ มีจำนวน 10 ด้าน แบบทดสอบจะมีรูปแบบพฤติกรรมด้านละ 8 คำถาม รวมเป็นจำนวนคำถามทั้งสิ้น 240 ข้อ แต่ละข้อจะมีคำตอบให้เลือกเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 6 หน่วย

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์

	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง ที่สุด
<u>การปฏิเสธคัดค้าน</u>						
- ฉันเถียงพ่อแม่หรือผู้ปกครอง เมื่อท่านบอกให้ทำการบ้าน						
- ฉันแกล้งไม่สบายเมื่อพ่อแม่ หรือผู้ปกครองให้ช่วยทำงาน บ้าน						
<u>ความก้าวร้าว</u>						
- ฉันจะขว้างปาหรือทำลายสิ่ง ของเมื่อฉันหงุดหงิด						
- ฉันแสดงกิริยากระแทกกระทั้น ผู้อื่นเสมอ						
<u>การทะเลาะวิวาท</u>						
- ฉันมีเรื่องชกต่อยทะเลาะ วิวาทกับเพื่อนเสมอ						
- ถ้าเพื่อนทำให้ฉันโกรธ ฉันจะ ด่าว่าเพื่อนทันที						

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

การหาคุณภาพความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เพื่อวัดพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ และพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ มีดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรง การตรวจความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยอาศัยดุลยพินิจของอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ตรวจสอบความชัดเจนของภาษา ความเหมาะสม และสอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการของแบบทดสอบทั้ง 2 ฉบับ แก้ไข แล้วนำไปทดสอบใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการจะใช้จริงจำนวน 120 คน

2. จากนั้นนำแบบทดสอบมาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ t-test แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขึ้นไป โดยเลือกข้อที่มีค่าสูงไว้ใช้จากจำนวน 240 ข้อให้เหลือจำนวน 120 ข้อจากนั้นจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้ต่อไป

3. การหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมทางสังคม ทั้ง 2 ฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

โดย	α	=	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	n	=	จำนวนข้อสอบ
	S_i^2	=	คะแนนความแปรปรวนของแต่ละข้อ
	S_t^2	=	คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

โดยเครื่องมือแต่ละส่วนมีค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

1. แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับแม่ ได้ค่าความเชื่อมั่น = .7866
2. แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง ได้ค่าความเชื่อมั่น = .8593
3. แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสมาชิกในครอบครัว ได้ค่าความเชื่อมั่น = .7896
4. แบบวัดพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ ได้ค่าความเชื่อมั่น = .9497
5. แบบวัดพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ ได้ค่าความเชื่อมั่น = .9644

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือรับรองที่ขอจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการของโรงเรียน ที่ได้รับการอนุมัติเพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ติดต่อครูประจำชั้นเพื่อหาเวลาที่เหมาะสม ที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ผู้ทำการวิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกับครูประจำชั้น

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมุติฐานใช้สถิติ Two-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมุติฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล
ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
df	แทน	ชั้นความเป็นอิสระ
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน F-distribution
*	แทน	ค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	ค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลักษณะ
ของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ และพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ โดย
พฤติกรรมรวมและแยกเป็นพฤติกรรมรายด้าน

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ลักษณะพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์โดยรวมและแยกเป็นรายด้านพฤติกรรม (14 ด้าน) เพื่อทดสอบสมมติฐาน (ข้อที่ 1, 3, 5)

สมมติฐานข้อที่ 1 เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ มีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์มากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก

สมมติฐานข้อที่ 3 เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์มากกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี

สมมติฐานข้อที่ 5 เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ และมีสัมพันธภาพในครอบครัวดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์มากกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี มากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี มากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี

ดังผลแสดงในตาราง 1 ถึงตาราง 31

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ลักษณะพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์โดยรวมและแยกเป็นรายด้านพฤติกรรม (10 ด้าน) เพื่อทดสอบสมมติฐาน (ข้อที่ 2, 4, 6)

สมมติฐานข้อที่ 2 เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก

สมมติฐานข้อที่ 4 เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์น้อยกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี

สมมติฐานข้อที่ 6 เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์น้อยกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกแต่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์แต่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกและมีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี

ดังผลแสดงในตาราง 32 ถึงตาราง 57

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่
พึงประสงค์โดยรวม จำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

ลักษณะ ครอบครัว สัมพันธภาพ ในครอบครัว	ครอบครัวสมบูรณ์		ครอบครัวแตกแยก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
สัมพันธภาพดี	5.030	0.327	4.819	0.511	4.92	0.44
สัมพันธภาพไม่ดี	2.822	0.739	2.806	0.772	2.81	0.75
รวม	3.93	1.26	3.81	1.20		

ตาราง 2 เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์โดยรวม ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F
ลักษณะครอบครัว (ก)	0.645	1	0.645	0.193
สัมพันธภาพในครอบครัว (ข)	222.695	1	222.695	589.521**
ปฏิสัมพันธ์ (ก × ข)	0.47	1	0.470	1.25
ความคลาดเคลื่อน	74.04	169		
รวม	297.851	199		

$$F_{.01} (df=1,169) = 6.81$$

จากตารางที่ 2 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์โดยรวม ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 5 แต่พบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์โดยรวมเมื่อจำแนกตามตัวแปรสัมพันธภาพในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในตาราง 1 แล้วพบว่า เด็กในครอบครัวสมบูรณ์มีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์โดยรวมมากกว่า เด็กในครอบครัวแตกแยกอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 1 นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์โดยรวมมากกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 3

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่
 พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 1 การร่วมมือ จำแนกตามลักษณะ
 ครอบครัวยุกับสัมพันธภาพในครอบครัว

ลักษณะ ครอบครัวยุ สัมพันธภาพ ในครอบครัวยุ	ครอบครัวยุสมบูรณ์		ครอบครัวยุแตกแยก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
สัมพันธภาพดี	5.116	0.437	4.904	0.646	5.01	0.56
สัมพันธภาพไม่ดี	2.920	0.789	2.508	0.881	2.71	0.86
รวม	4.02	1.27	3.70	1.43		

ตาราง 4 เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 1 การร่วมมือ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F
ลักษณะครอบครัว (ก)	4.87	1	4.87	9.71**
สัมพันธภาพในครอบครัว (ข)	263.58	1	263.58	525.64**
ปฏิสัมพันธ์ (ก x ข)	0.5	1	0.5	1.00
ความคลาดเคลื่อน	98.28	169		
รวม	367.23	199		

$$F_{.01}(df=1, 169)=6.81$$

จากตารางที่ 4 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ เป็นรายด้านย่อยด้านพฤติกรรม การร่วมมือ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 5 แต่พบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านย่อยด้านพฤติกรรมความร่วมมือ เมื่อจำแนกตามตัวแปร ลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในตาราง 3 แล้วพบว่า เด็กในครอบครัวสมบูรณ์มี พฤติกรรมการร่วมมือสูงกว่า เด็กในครอบครัวแตกแยก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 1 นอกจากนั้นยังพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบ ครวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี มีพฤติกรรมการร่วมมือสูงกว่า เด็กที่อยู่ในครอบ ครวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 3

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่
 พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 2 การแข่งขัน จำแนกตามลักษณะ
 ครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

ลักษณะ ครอบครัว สัมพันธภาพ ในครอบครัว	ครอบครัวสมบูรณ์		ครอบครัวแตกแยก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
สัมพันธภาพดี	4.944	0.542	4.512	0.782	4.73	0.70
สัมพันธภาพไม่ดี	3.072	0.966	2.969	0.680	3.02	0.83
รวม	4.01	1.22	3.74	1.06		

ตาราง 6 เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 2 การแข่งขัน ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F
ลักษณะครอบครัว (ก)	3.59	1	3.59	6.24*
สัมพันธภาพในครอบครัว (ข)	145.86	1	145.86	253.57**
ปฏิสัมพันธ์ (ก × ข)	1.35	1	1.35	2.34
ความคลาดเคลื่อน	112.75	169		
รวม	263.55	199		

$$F_{.05}(df=1, 169)=3.91$$

$$F_{.01}(df=1, 169)=6.81$$

จากตารางที่ 6 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ เป็นรายด้านย่อยด้านพฤติกรรม การแข่งขัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 5 แต่พบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ เป็นรายด้านย่อยด้านพฤติกรรมการแข่งขันเมื่อจำแนกตามตัวแปร ลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในตาราง 5 แล้วพบว่าเด็กในครอบครัวสมบูรณ์มีพฤติกรรมการการแข่งขันสูงกว่า เด็กในครอบครัวแตกแยก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 1 นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี มีพฤติกรรมการร่วมมือ สูงกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 3

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่
 พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 3 ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จำ
 แนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

ลักษณะ ครอบครัว สัมพันธภาพ ในครอบครัว	ครอบครัวสมบูรณ์		ครอบครัวแตกแยก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
สัมพันธภาพดี	4.980	0.430	4.656	0.739	4.82	0.62
สัมพันธภาพไม่ดี	2.876	0.793	2.948	0.921	2.91	0.86
รวม	3.93	1.23	3.80	1.19		

ตาราง 8 เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 3 ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F
ลักษณะครอบครัว (ก)	0.794	1	0.794	1.44
สัมพันธภาพในครอบครัว (ข)	181.642	1	181.642	328.92**
ปฏิสัมพันธ์ (ก × ข)	1.96	1	1.96	3.55
ความคลาดเคลื่อน	108.24	169		
รวม	292.64	199		

$$F_{.01}(df=1, 169)=6.81$$

จากตารางที่ 8 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ เป็นรายด้านข้อด้านพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 5 แต่พบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านข้อด้านพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เมื่อจำแนกตามตัวแปรสัมพันธภาพในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในตาราง 7 แล้วพบว่าเด็กในครอบครัวสมบูรณ์มีพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สูงกว่าเด็กในครอบครัวแตกแยก อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 1 นอกจากนั้นยังพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดีมีพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่สูงกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 3

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่
พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 4 ด้านความต้องการเป็นที่ยอมรับ
ของสังคม จำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

ลักษณะ ครอบครัว สัมพันธภาพ ในครอบครัว	ครอบครัวสมบูรณ์		ครอบครัวแตกแยก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
สัมพันธภาพดี	4.962	0.668	4.500	0.871	3.89	1.23
สัมพันธภาพไม่ดี	3.084	1.088	2.720	1.040	3.61	1.31
รวม	4.59	0.78	2.90	1.08		

ตาราง 10 เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 4 ด้านความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F
ลักษณะครอบครัว (ก)	3.86	1	3.86	4.47 *
สัมพันธภาพในครอบครัว (ข)	143.48	1	143.48	165.46 **
ปฏิสัมพันธ์ (ก X ข)	0.37	1	0.37	0.43
ความคลาดเคลื่อน	169.96	169		
รวม	317.68	199		

$$F_{.05}(df=1,169)=3.91$$

$$F_{.01}(df=1,169)=6.81$$

จากตาราง 10 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ เป็นรายด้านข้อด้านพฤติกรรม ความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 5 แต่พบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ เป็นรายด้านข้อด้านพฤติกรรม ความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม เมื่อจำแนกตามตัวแปรลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในตาราง 9 แล้วพบว่าเด็กในครอบครัวสมบูรณ์มีพฤติกรรม ความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคมสูงกว่า เด็กในครอบครัวแตกแยก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 1 นอกจากนั้นยังพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี มีพฤติกรรมความต้องการเป็นที่

ยอมรับของสังคมสูงกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 3

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรมด้านที่ 5 ด้านความเห็นอกเห็นใจ จำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

ลักษณะ ครอบครัว	ครอบครัวสมบูรณ์		ครอบครัวแตกแยก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
สัมพันธภาพดี	4.976	0.543	4.752	0.671	4.86	0.62
สัมพันธภาพไม่ดี	2.680	0.809	2.668	0.979	2.67	0.89
รวม	3.83	1.34	3.71	1.34		

ตาราง 12 เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 5 ด้านความเห็นอกเห็นใจ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F
ลักษณะครอบครัว (ก)	0.696	1	0.696	1.18
สัมพันธภาพในครอบครัว (ข)	239.81	1	239.81	406.64**
ปฏิสัมพันธ์ (ก X ข)	0.56	1	0.56	0.95
ความคลาดเคลื่อน	115.58	169		
รวม	356.65	199		

$$F_{.01}(df=1, 169)=6.81$$

จากตาราง 12 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านย่อยด้านพฤติกรรมความเห็นอกเห็นใจ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 5 แต่พบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านย่อยด้านพฤติกรรมความเห็นอกเห็นใจเมื่อจำแนกตามตัวแปรสัมพันธภาพในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในตาราง 11 แล้วพบว่าเด็กในครอบครัวสมบูรณ์มีพฤติกรรมความเห็นอกเห็นใจ สูงกว่าเด็กในครอบครัวแตกแยก อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 1 นอกจากนั้นยังพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี มีพฤติกรรมความเห็นอกเห็นใจสูงกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 3

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่
 พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรมด้านที่ 6 ด้านการเอาใจเขามาใส่ใจเรา
 จำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

ลักษณะ ครอบครัว สัมพันธภาพ ในครอบครัว	ครอบครัวสมบูรณ์		ครอบครัวแตกแยก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
สัมพันธภาพดี	5.240	0.544	4.992	0.685	5.12	0.63
สัมพันธภาพไม่ดี	2.692	0.959	2.816	1.040	2.75	0.99
รวม	3.97	1.50	3.90	1.40		

ตาราง 14 เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 6 การเอาใจเขามาใส่ใจเรา ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F
ลักษณะครอบครัว (ก)	0.192	1	0.192	0.278
สัมพันธภาพในครอบครัว (ข)	278.95	1	278.95	403.68**
ปฏิสัมพันธ์ (ก x ข)	1.73	1	1.73	2.50
ความคลาดเคลื่อน	135.44	169		
รวม	416.32	199		

$$F_{.01}(df=1, 169)=6.81$$

จากตาราง 14 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ เป็นรายด้านย่อยด้านพฤติกรรม การเอาใจเขามาใส่ใจเรา ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 5 แต่พบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ เป็นรายด้านย่อยด้านพฤติกรรมการเอาใจเขามาใส่ใจเรา เมื่อจำแนกตามตัวแปรสัมพันธภาพในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในตาราง 13 แล้วพบว่าเด็กในครอบครัวสมบูรณ์มีพฤติกรรมการเอาใจเขามาใส่ใจเราสูงกว่า เด็กในครอบครัวแตกแยกอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 1 นอกจากนั้นยังพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี มีพฤติกรรมการเอาใจเขามาใส่ใจเราสูงกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 3

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่
 พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรมด้านที่ 7 ด้านการฟังผู้อื่น จำแนกตามลักษณะ
 ครอบครัวยุกับสัมพันธภาพในครอบครัว

ลักษณะ ครอบครัว สัมพันธภาพ ในครอบครัว	ครอบครัวสมบูรณ์		ครอบครัวแตกแยก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
สัมพันธภาพดี	5.128	0.594	4.948	0.681	5.04	0.64
สัมพันธภาพไม่ดี	2.956	0.893	2.784	1.169	2.87	1.04
รวม	4.04	1.33	3.87	1.45		

ตาราง 16 เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 7 ด้านการฟังผู้อื่น ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F
ลักษณะครอบครัว (ก)	1.55	1	1.55	2.08
สัมพันธภาพในครอบครัว (ข)	235.01	1	235.01	315.55**
ปฏิสัมพันธ์ (ก × ข)	0.001	1	0.001	0.001
ความคลาดเคลื่อน	145.98	169		
รวม	382.54	199		

$$F_{.01}(df=1, 169)=6.81$$

จากตาราง 16 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ เป็นรายด้านข้อด้านพฤติกรรม การฟังผู้อื่น ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 5 แต่พบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ เป็นรายด้านข้อด้านพฤติกรรม การฟังผู้อื่น เมื่อจำแนกตามตัวแปรสัมพันธภาพในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ในตาราง 15 แล้วพบว่าเด็กในครอบครัวสมบูรณ์มีพฤติกรรม การฟังผู้อื่นสูงกว่าเด็กในครอบครัวแตกแยก อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 1 นอกจากนั้นยังพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี มีพฤติกรรม การฟังผู้อื่นสูงกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 3

ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่
พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 8 ด้านความเป็นเพื่อน จำแนกตาม
ลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

ลักษณะ ครอบครัว สัมพันธภาพ ในครอบครัว	ครอบครัวสมบูรณ์		ครอบครัวแตกแยก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
สัมพันธภาพดี	5.088	0.532	4.964	0.673	5.03	0.61
สัมพันธภาพไม่ดี	3.116	0.860	2.900	0.860	3.01	0.86
รวม	4.10	1.22	3.93	1.29		

ตาราง 18 เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 8 ด้านความเป็นเพื่อน ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F
ลักษณะครอบครัว (ก)	1.45	1	1.45	2.61
สัมพันธภาพในครอบครัว (ข)	203.62	1	203.62	367.57**
ปฏิสัมพันธ์ (ก × ข)	0.106	1	0.106	0.19
ความคลาดเคลื่อน	108.57	169		
รวม	131.74	199		

$$F_{.01}(df=1, 169)=6.81$$

จากตาราง 18 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านย่อยด้านพฤติกรรมความเป็นเพื่อน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 5 แต่พบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านย่อย ด้านพฤติกรรมความเป็นเพื่อนเมื่อจำแนกตามตัวแปรสัมพันธภาพในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในตาราง 17 แล้วพบว่าเด็กในครอบครัวสมบูรณ์มีพฤติกรรมความเป็นเพื่อน สูงกว่าเด็กในครอบครัวแตกแยก อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 1 นอกจากนั้นยังพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี มีพฤติกรรมความเป็นเพื่อนสูงกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 3

ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่
พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 9 ด้านความไม่เห็นแก่ตัว จำแนก
ตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

ลักษณะ ครอบครัว สัมพันธภาพ ในครอบครัว	ครอบครัวสมบูรณ์		ครอบครัวแตกแยก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
สัมพันธภาพดี	4.988	0.552	4.928	0.718	4.96	0.64
สัมพันธภาพไม่ดี	2.416	0.896	2.452	0.964	2.43	0.93
รวม	3.70	1.49	3.69	1.50		

ตาราง 20 เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 9 ด้านความไม่เห็นแก่ตัว ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F
ลักษณะครอบครัว (ก)	0.007	1	0.007	0.011
สัมพันธภาพในครอบครัว (ข)	318.53	1	318.53	499.35**
ปฏิสัมพันธ์ (ก x ข)	0.115	1	0.115	0.18
ความคลาดเคลื่อน	125.03	169		
รวม	443.68	199		

$$F_{.01}(df=1, 169)=6.81$$

จากตาราง 20 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านย่อยด้านพฤติกรรมความไม่เห็นแก่ตัว ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 5 แต่พบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านย่อย ด้านพฤติกรรมความไม่เห็นแก่ตัว เมื่อจำแนกตามตัวแปรสัมพันธภาพในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในตาราง 19 แล้วพบว่าเด็กในครอบครัวสมบูรณ์มีพฤติกรรมความไม่เห็นแก่ตัวสูงกว่าเด็กในครอบครัวแตกแยก อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 1 นอกจากนั้นยังพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี มีพฤติกรรมความไม่เห็นแก่ตัวสูงกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 3

ตาราง 21 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่
พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 10 ด้านการเลียนแบบ จำแนกตาม
ลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

ลักษณะ ครอบครัว สัมพันธภาพ ในครอบครัว	ครอบครัวสมบูรณ์		ครอบครัวแตกแยก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
สัมพันธภาพดี	4.912	0.599	4.776	0.874	4.84	0.75
สัมพันธภาพไม่ดี	2.916	0.873	2.936	0.863	2.93	0.86
รวม	3.91	1.25	3.86	1.27		

ตาราง 22 เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 10 ด้านการเลียนแบบ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F
ลักษณะครอบครัว (ก)	0.168	1	0.168	0.26
สัมพันธภาพในครอบครัว (ข)	138.94	1	138.94	279.67**
ปฏิสัมพันธ์ (ก x ข)	0.304	1	0.304	0.46
ความคลาดเคลื่อน	128.91	169		
รวม	313.32	199		

$$F_{0.01}(df=1, 169)=6.81$$

จากตาราง 22 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ เป็นรายด้านย่อยด้านพฤติกรรม การเลียนแบบ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 5 แต่พบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ เป็นรายด้านย่อยด้านพฤติกรรม การเลียนแบบ เมื่อจำแนกตามตัวแปรสัมพันธภาพในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในตาราง 21 แล้วพบว่าเด็กในครอบครัวสมบูรณ์มีพฤติกรรม การเลียนแบบสูงกว่า เด็กในครอบครัวแตกแยก อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 1 นอกจากนั้นยังพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี มีพฤติกรรม การเลียนแบบสูงกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 3

ตาราง 23 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่
พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 11 ด้านความผูกพัน จำแนกตาม
ลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

ลักษณะ ครอบครัว สัมพันธภาพ ในครอบครัว	ครอบครัวสมบูรณ์		ครอบครัวแตกแยก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
สัมพันธภาพดี	5.164	0.603	5.112	0.728	5.14	0.67
สัมพันธภาพไม่ดี	2.760	0.895	3.080	1.069	2.92	0.99
รวม	3.96	1.43	4.09	1.37		

ตาราง 24 เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 11 ด้านความผูกพัน ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F
ลักษณะครอบครัว (ก)	0.898	1	0.898	1.27
สัมพันธภาพในครอบครัว (ข)	245.98	1	245.98	346.77**
ปฏิสัมพันธ์ (ก x ข)	1.73	1	1.73	2.44
ความคลาดเคลื่อน	139.03	169		
รวม	387.63	199		

$$F_{.01}(df=1, 169)=6.81$$

จากตาราง 24 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ เป็นรายด้านย่อยด้านพฤติกรรมความผูกพัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 5 แต่พบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ เป็นรายด้านย่อยด้านพฤติกรรมความผูกพัน เมื่อจำแนกตามตัวแปรสัมพันธภาพในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในตาราง 23 แล้วพบว่าเด็กในครอบครัวสมบูรณ์มีพฤติกรรมความผูกพันสูงกว่า เด็กในครอบครัวแตกแยก อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 1 นอกจากนั้นยังพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี มีพฤติกรรมความผูกพันสูงกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 3

ตาราง 25 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่
 พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 12 ด้านการช่วยเหลือ จำแนกตาม
 ลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

ลักษณะ ครอบครัว สัมพันธภาพ ในครอบครัว	ครอบครัวสมบูรณ์		ครอบครัวแตกแยก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
สัมพันธภาพดี	5.048	0.518	4.732	0.818	4.89	0.70
สัมพันธภาพไม่ดี	2.824	0.854	2.884	0.936	2.85	0.89
รวม	3.94	1.32	3.80	1.28		

ตาราง 26 เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 12 ด้านการช่วยเหลือ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F
ลักษณะครอบครัว (ก)	0.82	1	0.82	1.29
สัมพันธภาพในครอบครัว (ข)	207.26	1	207.26	325.95**
ปฏิสัมพันธ์ (ก × ข)	1.77	1	1.77	2.78
ความคลาดเคลื่อน	124.63	169		
รวม	334.48	199		

$$F_{.01}(df=1, 169)=6.81$$

จากตาราง 26 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ เป็นรายด้านย่อยด้านพฤติกรรม การช่วยเหลือ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 5 แต่พบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ เป็นรายด้านย่อยด้านพฤติกรรม การช่วยเหลือ เมื่อจำแนกตามตัวแปรสัมพันธภาพในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในตาราง 25 แล้วพบว่าเด็กในครอบครัวสมบูรณ์มีพฤติกรรม การช่วยเหลือ สูงกว่าเด็กในครอบครัวแตกแยก อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 1 นอกจากนั้นยังพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี มีพฤติกรรม การช่วยเหลือ สูงกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 3

ตาราง 27 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่
พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 13 ด้านการให้อภัย จำแนกตาม
ลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

ลักษณะ ครอบครัว	ครอบครัวสมบูรณ์		ครอบครัวแตกแยก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
สัมพันธภาพ ในครอบครัว						
สัมพันธภาพดี	5.092	0.532	4.820	0.848	4.96	0.72
สัมพันธภาพไม่ดี	2.752	0.854	2.956	0.915	2.85	0.89
รวม	3.92	1.37	3.89	1.28		

ตาราง 28 เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 13 ด้านการให้อภัย ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F
ลักษณะครอบครัว (ก)	0.058	1	0.058	0.09
สัมพันธภาพในครอบครัว (ข)	220.92	1	220.92	344.24 ^{**}
ปฏิสัมพันธ์ (ก × ข)	2.83	1	2.83	4.41 [*]
ความคลาดเคลื่อน	125.78	169		
รวม	349.59	199		

$$F_{.01}(df=1, 169)=6.81$$

$$F_{.05}(df=1, 169)=3.91$$

จากตาราง 28 พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ เป็นรายด้านย่อยด้านพฤติกรรม การให้อภัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 5 แล้วจึงนำผลที่ได้ไปตรวจสอบหาค่าความแตกต่างรายคู่ โดยใช้สถิติ นิวแมน-คูล ดังผลในตาราง 29 และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในตาราง 27 แล้วพบว่า เด็กในครอบครัวสมบูรณ์มีพฤติกรรมการให้อภัย สูงกว่าเด็กในครอบครัวแตกแยก อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 1 นอกจากนั้นยังพบว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี มีพฤติกรรมการให้อภัยสูงกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 3

ตารางที่ 29 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์
เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 13 ด้านการให้อภัย เมื่อจำแนกตามตัวแปร
ลักษณะครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัว

ประเภท ของ ครอบครัว	$\bar{X}$	สมบูรณ์ ที่มี สัมพันธภาพ ไม่ดี	แตกแยก ที่มี สัมพันธภาพ ไม่ดี	แตกแยก ที่มี สัมพันธภาพ ดี	สมบูรณ์ ที่มี สัมพันธภาพ ดี
		2.752	2.956	4.820	5.092
สมบูรณ์ที่มี สัมพันธภาพไม่ดี	2.752	-	0.204	2.068*	2.34*
แตกแยกที่มี สัมพันธภาพไม่ดี	2.956		-	1.864*	2.136*
แตกแยกที่มี สัมพันธภาพดี	4.820			-	0.272
สมบูรณ์ที่มี สัมพันธภาพดี	5.092				-

จากตารางที่ 29 แสดงว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพดีมี
และเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์

ในด้านการให้อภัยมากกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดี และเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ไม่พบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ ด้านการให้อภัยของเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพดี กับเด็กในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพดี

ไม่พบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ ด้านการให้อภัยของเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดี กับเด็กในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี

ตาราง 30 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 14 ด้านการบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

ลักษณะ ครอบครัว สัมพันธภาพ ในครอบครัว	ครอบครัวสมบูรณ์		ครอบครัวแตกแยก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
สัมพันธภาพดี	5.048	0.564	4.872	0.801	4.96	0.69
สัมพันธภาพไม่ดี	2.448	0.925	2.660	1.026	2.55	0.98
รวม	3.75	1.51	3.76	1.44		

ตาราง 31 เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรม ด้านที่ 14 ด้านการบำเพ็ญประโยชน์ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F
ลักษณะครอบครัว (ก)	0.016	1	0.016	0.023
สัมพันธภาพในครอบครัว (ข)	289.44	1	289.44	404.03**
ปฏิสัมพันธ์ (ก x ข)	1.88	1	1.88	2.63
ความคลาดเคลื่อน	140.41	169		
รวม	431.75	199		

$$F_{.01}(df=1, 169)=6.81$$

จากตาราง 31 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ เป็นรายด้านย่อยด้านพฤติกรรม การบำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 5 แต่พบความแตกต่างของ พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้านย่อยด้านพฤติกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ เมื่อจำแนกตามตัวแปรสัมพันธภาพในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในตาราง 30 แล้วพบว่าเด็กในครอบครัวสมบูรณ์มีพฤติกรรม การบำเพ็ญประโยชน์สูงกว่า เด็กในครอบครัวแตกแยก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 1 นอกจากนั้นยังพบว่าเด็กที่อยู่ใน ครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี มีพฤติกรรมการบำเพ็ญประโยชน์สูงกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 3

ตาราง 32 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ โดยรวม จำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

ลักษณะ ครอบครัว สัมพันธภาพ ในครอบครัว	ครอบครัวสมบูรณ์		ครอบครัวแตกแยก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
สัมพันธภาพดี	1.826	0.340	2.244	0.771	2.04	0.65
สัมพันธภาพไม่ดี	4.320	0.762	4.320	0.820	4.32	0.79
รวม	3.07	1.39	3.28	1.30		

ตาราง 33 เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ โดยรวม ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F
ลักษณะครอบครัว (ก)	2.188	1	2.188	4.362 [*]
สัมพันธภาพในครอบครัว (ข)	261.016	1	261.016	520.346 ^{**}
ปฏิสัมพันธ์ (ก x ข)	2.197	1	2.197	4.379 [*]
ความคลาดเคลื่อน	98.317	169		
รวม	363.718	199		

$$F_{.05}(df=1,169)=3.91$$

$$F_{.01}(df=1,169)=6.81$$

จากตารางที่ 33 พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์โดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จึงนำผลที่ได้ไปตรวจสอบหาความแตกต่างรายคู่ โดยใช้สถิติ นิวแมน-คูล ดังผลในตาราง 34 และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในตาราง 32 แล้วพบว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์โดยรวมน้อยกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 2 นอกจากนั้นยังพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดีมี จะมีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์โดยรวมน้อยกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 6

ตาราง 34 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของ พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์
โดยรวม จำแนกตามลักษณะครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัว

ประเภท ของ ครอบครัว	$\bar{X}$	สมบูรณ์ ที่มี สัมพันธภาพ ดี	แตกแยก ที่มี สัมพันธภาพ ดี	แตกแยก ที่มี สัมพันธภาพ ไม่ดี	สมบูรณ์ ที่มี สัมพันธภาพ ไม่ดี
		1.8256	2.4444	4.3196	4.3200
สมบูรณ์ที่มี สัมพันธภาพดี	1.8256	-	0.6188*	2.4940*	2.4944*
แตกแยกที่มี สัมพันธภาพดี	2.444		-	1.8752*	1.8756*
แตกแยกที่มี สัมพันธภาพไม่ดี	4.3196			-	0.0004
สมบูรณ์ที่มี สัมพันธภาพไม่ดี	4.3200				-

จากตาราง 34 แสดงว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์โดยรวมน้อยกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพดี เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดี และเด็กที่อยู่ใน

ครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์โดยรวมน้อยกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดี เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดีกับ เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 35 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรมด้านที่ 1 การปฏิเสธคัดค้าน จำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

ลักษณะ ครอบครัว	ครอบครัวสมบูรณ์		ครอบครัวแตกแยก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
สัมพันธภาพ ในครอบครัว						
สัมพันธภาพดี	1.480	0.420	1.832	0.876	1.66	0.71
สัมพันธภาพไม่ดี	4.148	0.854	4.344	0.986	4.25	0.92
รวม	2.81	1.45	3.08	1.57		

ตาราง 36 เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรมด้านที่ 1 การปฏิเสธคัดค้าน ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F
ลักษณะครอบครัว (ก)	3.75	1	3.75	5.68*
สัมพันธภาพในครอบครัว (ข)	335.41	1	335.41	507.18**
ปฏิสัมพันธ์ (ก × ข)	0.304	1	0.304	0.46
ความคลาดเคลื่อน	129.62	169		
รวม	469.08	199		

$$F_{.05}(df=1, 169)=3.91$$

$$F_{.01}(df=1, 169)=6.81$$

จากตาราง 36 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ เป็นรายด้านย่อย ด้านการปฏิเสธคัดค้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 6 แต่พบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ เป็นรายด้านย่อยด้านการปฏิเสธคัดค้าน เมื่อจำแนกตามตัวแปรลักษณะครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในตาราง 35 แล้วพบว่า เด็กในครอบครัวแตกแยกมีพฤติกรรมการปฏิเสธคัดค้าน สูงกว่าเด็กในครอบครัวสมบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 2 นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี มีพฤติกรรมการปฏิเสธคัดค้านสูงกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพ

ในครอบครัวดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 4

ตาราง 37 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรมด้านที่ 2 ความก้าวร้าว จำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

ลักษณะ ครอบครัว	ครอบครัวสมบูรณ์		ครอบครัวแตกแยก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
สัมพันธภาพ ในครอบครัว						
สัมพันธภาพดี	1.496	0.461	2.020	1.024	1.76	0.71
สัมพันธภาพไม่ดี	4.596	0.948	4.520	1.008	4.56	0.98
รวม	3.05	1.73	3.27	1.61		

ตาราง 38 เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรมด้านที่ 2 ความก้าวร้าว ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F
ลักษณะครอบครัว (ก)	2.51	1	2.51	3.16
สัมพันธภาพในครอบครัว (ข)	392	1	392	493.53**
ปฏิสัมพันธ์ (ก × ข)	4.50	1	4.50	5.67*
ความคลาดเคลื่อน	155.68	169		
รวม	554.69	199		

$$F_{.05}(df=1, 169)=3.91$$

$$F_{.01}(df=1, 169)=6.81$$

จากตาราง 38 พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ เป็นด้านข้อด้านพฤติกรรมความก้าวร้าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จึงนำผลที่ได้ไปตรวจสอบหาค่าความแตกต่างรายคู่ โดยใช้สถิติ นิวแมน-คูล ดังผลในตาราง 39 และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในตาราง 37 แล้วพบว่า เด็กในครอบครัวแตกแยกมีพฤติกรรมก้าวร้าว สูงกว่าเด็กในครอบครัวสมบูรณ์ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 2 นอกจากนั้นยังพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี มีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 4

ตาราง 39 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของ พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์
เป็นรายด้านพฤติกรรมด้านที่ 2 ด้านความก้าวร้าว จำแนกตามลักษณะครอบครัว
และสัมพันธภาพในครอบครัว

ประเภท ของ ครอบครัว	$\bar{X}$	สมบูรณ์ ที่มี สัมพันธภาพ ดี	แตกแยก ที่มี สัมพันธภาพ ดี	แตกแยก ที่มี สัมพันธภาพ ไม่ดี	สมบูรณ์ ที่มี สัมพันธภาพ ไม่ดี
		1.469	2.02	4.52	4.596
สมบูรณ์ที่มี สัมพันธภาพดี	1.469	-	0.524 [*]	3.024 [*]	3.10 [*]
แตกแยกที่มี สัมพันธภาพดี	2.02		-	2.50 [*]	2.576 [*]
แตกแยกที่มี สัมพันธภาพไม่ดี	4.52			-	0.076
สมบูรณ์ที่มี สัมพันธภาพไม่ดี	4.596				-

จากตารางที่ 39 แสดงว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพดีมี
พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ในด้านความก้าวร้าวน้อยกว่า เด็กที่อยู่ในครอบ

ครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพดี เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดี และ เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพดีมี พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ในด้านความก้าวร้าวน้อยกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดี และเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดี กับเด็กในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ด้านความก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน

ตาราง 40 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรมด้านที่ 3 การทะเลาะวิวาท จำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

ลักษณะ ครอบครัว สัมพันธภาพ ในครอบครัว	ครอบครัวสมบูรณ์		ครอบครัวแตกแยก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
สัมพันธภาพดี	1.760	0.603	2.204	0.963	1.98	0.83
สัมพันธภาพไม่ดี	4.376	0.932	4.616	0.872	4.45	0.91
รวม	3.07	1.53	3.41	1.52		

ตาราง 41 เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรมด้านที่ 3 การทะเลาะวิวาท ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F
ลักษณะครอบครัว (ก)	5.85	1	5.85	8.01 [*]
สัมพันธภาพในครอบครัว (ข)	316.01	1	316.01	433.02 ^{**}
ปฏิสัมพันธ์ (ก × ข)	0.52	1	0.52	0.71
ความคลาดเคลื่อน	143.04	169		
รวม	465.42	199		

$$F_{.05}(df=1, 169)=3.91$$

$$F_{.01}(df=1, 169)=6.81$$

จากตาราง 41 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ เป็นรายด้านย่อย ด้านทะเลาะวิวาท ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 6 แต่พบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านย่อยด้านทะเลาะวิวาท เมื่อจำแนกตามตัวแปรลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในตาราง 40 แล้วพบว่าเด็กในครอบครัวแตกแยกมีพฤติกรรมทะเลาะวิวาท สูงกว่าเด็กในครอบครัวสมบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 2 นอกจากนั้นยังพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี มีพฤติกรรมทะเลาะวิวาทสูงกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 4

ตาราง 42 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรมด้านที่ 4 การขู่เข็ญและการข่มขู่ จำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

ลักษณะ ครอบครัว สัมพันธภาพ ในครอบครัว	ครอบครัวสมบูรณ์		ครอบครัวแตกแยก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
สัมพันธภาพดี	1.592	0.610	2.136	1.103	1.86	0.93
สัมพันธภาพไม่ดี	4.432	0.929	4.464	1.171	4.45	1.05
รวม	3.01	1.63	3.30	1.63		

ตาราง 43 เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรมด้านที่ 4 การขี้นเข้าและการข่มขู่ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F
ลักษณะครอบครัว (ก)	4.15	1	4.15	4.34*
สัมพันธภาพในครอบครัว (ข)	333.85	1	333.85	349.22**
ปฏิสัมพันธ์ (ก × ข)	3.28	1	3.28	3.43
ความคลาดเคลื่อน	187.38	169		
รวม	528.65	199		

$$F_{.05}(df=1, 169)=3.91$$

$$F_{.01}(df=1, 169)=6.81$$

จากตาราง 43 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ เป็นรายด้านย่อย ด้านพฤติกรรมการขี้นเข้าและการข่มขู่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 6 แต่พบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ เป็นรายด้านย่อย ด้านการขี้นเข้าและการข่มขู่ เมื่อจำแนกตามตัวแปรลักษณะครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในตาราง 42 แล้วพบว่าเด็กในครอบครัวแตกแยกมีพฤติกรรมการขี้นเข้าและการข่มขู่ สูงกว่าเด็กในครอบครัวสมบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 2 นอกจากนั้นยังพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี มีพฤติกรรมการขี้นเข้าและการข่มขู่สูงกว่า เด็กที่อยู่ในครอบ

ครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 4

ตาราง 44 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรมด้านที่ 5 การมีอำนาจเหนือบุคคลอื่น จำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

ลักษณะ ครอบครัว	ครอบครัวสมบูรณ์		ครอบครัวแตกแยก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
สัมพันธภาพดี	1.932	0.628	2.284	1.035	2.11	0.87
สัมพันธภาพไม่ดี	4.163	0.916	4.252	1.081	4.19	0.99
รวม	3.03	1.35	3.27	1.44		

ตาราง 45 เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรมด้านที่ 5 การมีอำนาจเหนือบุคคลอื่น ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F
ลักษณะครอบครัว (ก)	2.74	1	2.74	3.16
สัมพันธภาพในครอบครัว (ข)	217.57	1	217.57	250.73**
ปฏิสัมพันธ์ (ก x ข)	0.69	1	0.69	0.80
ความคลาดเคลื่อน	170.08	169		
รวม	391.08	199		

$$F_{.05}(df=1, 169)=3.91$$

$$F_{.01}(df=1, 169)=6.81$$

จากตาราง 45 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ เป็นรายด้านย่อย ด้านการมีอำนาจเหนือบุคคลอื่น ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 6 แต่พบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ เป็นรายด้านย่อย ด้านการมีอำนาจเหนือบุคคลอื่น เมื่อจำแนกตามตัวแปรสัมพันธภาพในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในตาราง 44 แล้วพบว่าเด็กในครอบครัวแตกแยกมีพฤติกรรมการมีอำนาจเหนือบุคคลอื่น สูงกว่าเด็กในครอบครัวสมบูรณ์ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 2 นอกจากนั้นยังพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี มีพฤติกรรมการมีอำนาจเหนือบุคคลอื่นสูงกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี อย่างมีนัย

สำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 4

ตาราง 46 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรมด้านที่ 6 การยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง จำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

ลักษณะ ครอบครัว สัมพันธภาพ ในครอบครัว	ครอบครัวสมบูรณ์		ครอบครัวแตกแยก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
สัมพันธภาพดี	2.100	0.701	2.400	0.942	2.25	0.84
สัมพันธภาพไม่ดี	4.452	0.793	4.436	1.223	4.44	1.03
รวม	3.28	1.39	3.42	1.49		

ตาราง 47 เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรมด้านที่ 6 การยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F
ลักษณะครอบครัว (ก)	1.01	1	1.01	1.15
สัมพันธภาพในครอบครัว (ข)	240.68	1	240.68	274.68**
ปฏิสัมพันธ์ (ก x ข)	1.25	1	1.25	1.43
ความคลาดเคลื่อน	171.74	169		
รวม	414.68	199		

$$F_{.05}(df=1, 169)=3.91$$

$$F_{.01}(df=1, 169)=6.81$$

จากตาราง 47 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ เป็นรายด้านย่อย ด้านการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 6 แต่พบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ เป็นรายด้านย่อย ด้านการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง เมื่อจำแนกตามตัวแปรสัมพันธภาพในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในตาราง 46 แล้วพบว่าเด็กในครอบครัวแตกแยกมีพฤติกรรมการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง สูงกว่าเด็กในครอบครัวสมบูรณ์ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 2 นอกจากนั้นยังพบว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี มีพฤติกรรมการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางสูงกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพ

ในครอบครัวดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 4

ตาราง 48 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรมด้านที่ 7 ด้านความอคติลำเอียง จำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

ลักษณะ ครอบครัว สัมพันธภาพ ในครอบครัว	ครอบครัวสมบูรณ์		ครอบครัวแตกแยก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
สัมพันธภาพดี	1.988	0.727	2.524	1.046	2.26	0.94
สัมพันธภาพไม่ดี	4.612	0.884	4.548	1.135	4.58	1.01
รวม	3.03	1.55	3.54	1.49		

ตาราง 49 เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรมด้านที่ 7 ด้านความอดคิดล่าเอียง ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F
ลักษณะครอบครัว (ก)	2.78	1	2.78	3.02
สัมพันธภาพในครอบครัว (ข)	270.05	1	270.05	292.68**
ปฏิสัมพันธ์ (ก x ข)	4.5	1	4.5	4.88*
ความคลาดเคลื่อน	180.84	169		
รวม	458.17	199		

$$F_{.05}(df=1, 169)=3.91$$

$$F_{.01}(df=1, 169)=6.81$$

จากตาราง 49 พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัว กับสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นด้านย่อยด้านความอดคิดล่าเอียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จึงนำผลที่ได้ไปตรวจสอบหาค่าความแตกต่างรายคู่ โดยใช้สถิตินิวแมน-คูล ดังผลในตาราง 50 และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในตาราง 48 แล้วพบว่า เด็กในครอบครัวแตกแยกมีพฤติกรรมด้านความอดคิดล่าเอียง สูงกว่าเด็กในครอบครัวสมบูรณ์ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 2 นอกจากนั้นยังพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี มีพฤติกรรมด้านความอดคิดล่าเอียงสูงกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 4

ตาราง 50 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของ พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์
เป็นรายด้านพฤติกรรมด้านที่ 7 ด้านความอดิลาเอียง จำแนกตามลักษณะ
ครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัว

ประเภท ของ ครอบครัว	$\bar{X}$	สมบูรณ์ ที่มี สัมพันธภาพ ดี	แตกแยก ที่มี สัมพันธภาพ ดี	แตกแยก ที่มี สัมพันธภาพ ไม่ดี	สมบูรณ์ ที่มี สัมพันธภาพ ไม่ดี
		1.988	2.524	4.548	4.612
สมบูรณ์ที่มี สัมพันธภาพดี	1.988	-	0.536*	2.56*	2.624*
แตกแยกที่มี สัมพันธภาพดี	2.524		-	2.024*	2.088*
แตกแยกที่มี สัมพันธภาพไม่ดี	4.548			-	0.064
สมบูรณ์ที่มี สัมพันธภาพไม่ดี	4.612				-

จากตารางที่ 51 แสดงว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพดีมี
พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ ในด้านความอดิลาเอียงน้อยกว่า เด็กที่อยู่

ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพดี เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดี และเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพดีมี พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ ในด้านความอดกลั้นน้อยกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดี และเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดี กับเด็กในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ ด้านความอดกลั้นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 51 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรมด้านที่ 8 ด้านการแบ่งเพศ จำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

ลักษณะ ครอบครัว สัมพันธภาพ ในครอบครัว	ครอบครัวสมบูรณ์		ครอบครัวแตกแยก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
สัมพันธภาพดี	2.588	0.669	2.864	0.630	2.73	0.66
สัมพันธภาพไม่ดี	4.100	0.904	3.324	1.242	3.71	1.15
รวม	3.34	1.09	3.09	1.01		

ตาราง 52 เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรมด้านที่ 8 ด้านการแบ่งเพศ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F
ลักษณะครอบครัว (ก)	3.12	1	3.12	3.9*
สัมพันธภาพในครอบครัว (ข)	48.61	1	48.61	60.67**
ปฏิสัมพันธ์ (ก × ข)	13.83	1	13.83	17.27**
ความคลาดเคลื่อน	157.04	169		
รวม	222.61	199		

$$F_{.05}(df=1, 169)=3.91$$

$$F_{.01}(df=1, 169)=6.81$$

จากตาราง 52 พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ เป็นด้านย่อยด้านพฤติกรรมการแบ่งเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 จึงนำผลที่ได้ไปตรวจสอบหาความแตกต่างรายคู่ โดยใช้สถิตินิวแมน-คูล ดังผลในตาราง 53 และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในตาราง 51 แล้วพบว่า เด็กในครอบครัวแตกแยกมีพฤติกรรมด้านการแบ่งเพศ สูงกว่าเด็กในครอบครัวสมบูรณ์ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 2 นอกจากนั้นยังพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี มีพฤติกรรมด้านการแบ่งเพศ สูงกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 4

ตาราง 53 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของ พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์
เป็นรายด้านพฤติกรรมด้านที่ 8 ด้านการแบ่งเพศ จำแนกตามลักษณะครอบครัว
และสัมพันธภาพในครอบครัว

ประเภท ของ ครอบครัว	$\bar{X}$	สมบูรณ์ ที่มี สัมพันธภาพ ดี	แตกแยก ที่มี สัมพันธภาพ ดี	แตกแยก ที่มี สัมพันธภาพ ไม่ดี	สมบูรณ์ ที่มี สัมพันธภาพ ไม่ดี
		2.588	2.864	3.324	4.1
สมบูรณ์ที่มี สัมพันธภาพดี	2.588	-	0.276	0.736*	1.512*
แตกแยกที่มี สัมพันธภาพดี	2.864		-	0.46*	1.236*
แตกแยกที่มี สัมพันธภาพไม่ดี	3.324			-	0.776*
สมบูรณ์ที่มี สัมพันธภาพไม่ดี	4.1				-

จากตารางที่ 53 แสดงว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพดีมี
พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ ในด้านการแบ่งเพศน้อยกว่า เด็กที่อยู่ในครอบ

ครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดี และเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพดีมี พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ ในด้านการแบ่งเพศน้อยกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดี และเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดีมี พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ ในด้านการแบ่งเพศน้อยกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพดี กับเด็กในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ด้านการแบ่งเพศไม่แตกต่างกัน

ตาราง 54 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรมด้านที่ 9 การเบียดเบียนผู้อื่น จำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

ลักษณะ ครอบครัว สัมพันธภาพ ในครอบครัว	ครอบครัวสมบูรณ์		ครอบครัวแตกแยก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
สัมพันธภาพดี	1.632	0.579	2.120	1.038	1.88	0.87
สัมพันธภาพไม่ดี	4.372	0.986	4.388	1.164	4.38	1.07
รวม	3.00	1.59	3.25	1.58		

ตาราง 55 เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรมด้านที่ 9 การเบียดเบียนผู้อื่น ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F
ลักษณะครอบครัว (ก)	3.17	1	3.17	3.39
สัมพันธภาพในครอบครัว (ข)	313.50	1	313.50	335.44**
ปฏิสัมพันธ์ (ก x ข)	2.78	1	2.78	2.98
ความคลาดเคลื่อน	183.18	169		
รวม	502.64	199		

$$F_{.05}(df=1,169)=3.91$$

$$F_{.01}(df=1,169)=6.81$$

จากตาราง 55 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านย่อย ด้านการเบียดเบียนผู้อื่น ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 6 แต่พบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านย่อย ด้านการเบียดเบียนผู้อื่น เมื่อจำแนกตามตัวแปรสัมพันธภาพในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในตาราง 54 แล้วพบว่าเด็กในครอบครัวแตกแยกมีพฤติกรรม การเบียดเบียนผู้อื่น ไม่แตกต่างจากเด็กในครอบครัวสมบูรณ์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 2 นอกจากนั้นยังพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี มีพฤติกรรม การเบียดเบียนผู้อื่นสูงกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 4

ตาราง 56 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรมด้านที่ 10 การไม่รักษาระเบียบวินัย จำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

ลักษณะ ครอบครัว สัมพันธภาพ ในครอบครัว	ครอบครัวสมบูรณ์		ครอบครัวแตกแยก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
สัมพันธภาพดี	1.688	0.515	2.060	1.017	1.87	0.82
สัมพันธภาพไม่ดี	3.976	0.928	4.304	1.128	4.14	1.04
รวม	2.83	1.37	3.18	1.55		

ตาราง 57 เปรียบเทียบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรมด้านที่ 10 การไม่รักษาระเบียบวินัย ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F
ลักษณะครอบครัว (ก)	6.13	1	6.13	7.14*
สัมพันธภาพในครอบครัว (ข)	256.78	1	256.74	299.20**
ปฏิสัมพันธ์ (ก X ข)	0.024	1	0.024	0.028
ความคลาดเคลื่อน	168.13	169		
รวม	431.07	199		

$$F_{.05}(df=1, 169)=3.91$$

$$F_{.01}(df=1, 169)=6.81$$

จากตาราง 57 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ เป็นรายด้านย่อย ด้านการไม่รักษาระเบียบวินัย ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 6 แต่พบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ เป็นรายด้านย่อยด้านการไม่รักษาระเบียบวินัย เมื่อจำแนกตามตัวแปรลักษณะครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในตาราง 56 แล้วพบว่า เด็กในครอบครัวแตกแยกมีพฤติกรรมการไม่รักษาระเบียบวินัยสูงกว่า เด็กในครอบครัวสมบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 2 นอกจากนั้นยังพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี มีพฤติกรรมการไม่รักษาระเบียบวินัย เด็กที่อยู่ในครอบครัว

ที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้อง
กับสมมุติฐานที่ 4

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ ของเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก กับเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ ของเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก กับเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ ของเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดี กับเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี
4. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ ของเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดี กับเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี
5. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์
6. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์

สมมติฐานการวิจัย

1. เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ มีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์มากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก
2. เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์

น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก

3. เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์มากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี

4. เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมไม่พึงประสงค์น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี

5. เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์และมีสัมพันธภาพในครอบครัวดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์มากกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกแต่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์แต่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี และเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกและมีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี

6. เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์และมีสัมพันธภาพในครอบครัวดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์น้อยกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกแต่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์แต่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี และเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกและมีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในเขตอำเภอปากเกร็ด และอำเภอเมือง ในสังกัดการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2538 ที่มีจำนวนนักเรียนในโรงเรียนมากกว่า 500 คนขึ้นไป โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วยแบบสอบถาม 3 ชุด คือ

ชุดที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการถามรายละเอียดเบื้องต้นของเด็กนักเรียน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นการศึกษา ลักษณะครอบครัว

ชุดที่ 2 แบบทดสอบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว เป็นแบบทดสอบวัดสัมพันธภาพในครอบครัวโดยผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจาก ดวงเดือน พันธุมนาวิน ซึ่งมี

ทั้งหมด 3 ตอน โดยแต่ละตอนเป็นแบบทดสอบมาตรฐานวัดประมาณค่าชนิด 6 หน่วย แบ่งเป็น 3 ตอนตอนละ 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบในแต่ละตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับมารดา มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ เท่ากับ .787

ตอนที่ 2 แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ เท่ากับ .859

ตอนที่ 3 แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสมาชิกในครอบครัวมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ เท่ากับ .789

ชุดที่ 3 แบบวัดพฤติกรรมทางสังคม เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบวัดพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ โดยเป็นแบบทดสอบมาตรฐานวัดประมาณค่าชนิด 6 หน่วย แบ่งเป็นพฤติกรรม 14 ด้าน จำนวนทั้งหมด 70 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ เท่ากับ .9497

ตอนที่ 2 แบบวัดพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ โดยเป็นแบบทดสอบมาตรฐานวัดประมาณค่าชนิด 6 หน่วย แบ่งเป็นพฤติกรรม 10 ด้าน จำนวนทั้งหมด 50 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ เท่ากับ .9644

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบไปทำการทดสอบกับเด็กนักเรียน ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้ ในช่วงภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และได้รับการช่วยเหลือจากครูประจำชั้นในแต่ละโรงเรียนอำนวยความสะดวกช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ทำการแยกข้อมูลตามลักษณะครอบครัว จากนั้นตรวจให้คะแนนแบ่งสัมพันธภาพในครอบครัวออกเป็น 2 กลุ่มตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้โดยได้กลุ่มตัวอย่างออกมาทั้งสิ้น 4 กลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้คอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS[®] ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

1.1 ความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ ด้วยการหาอำนาจจำแนก โดยใช้สูตร t -test

1.2 ความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient)

2. ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบ วัดพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ ของเด็กที่มีลักษณะครอบครัวต่างกัน และเด็กที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกัน ทั้ง 4 กลุ่ม ไปทดสอบความแตกต่าง โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทิศทาง (Two-way Analysis of Variance) และเมื่อพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ของตัวแปร ก็ทำการทดสอบเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparison Test) โดยวิธีของ นิวแมน-คูล (Newman-Keuls Method) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 , 3 และ 5

3. ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบ วัดพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ ของเด็กที่มีลักษณะครอบครัวต่างกัน และเด็กที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกัน ทั้ง 4 กลุ่ม ไปทดสอบความแตกต่าง โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทิศทาง (Two-way Analysis of Variance) และเมื่อพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ของตัวแปร ก็ทำการทดสอบเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparison Test) โดยวิธีของ นิวแมน - คูล (Newman-Keuls Method) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 , 4 และ 6

สรุปผลการวิจัย

1. เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ มีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์โดยรวมมากกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1

และเมื่อพิจารณาพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ เป็นรายด้านพฤติกรรมพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์จะมี พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ในด้านการร่วมมือ, ด้านการแข่งขัน, ด้านความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม มากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนในพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์โดยรวมน้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2

และเมื่อพิจารณาพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรมพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์จะมีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ในด้านการปฏิเสธคัดค้าน ด้านการทะเลาะวิวาท ด้านการขู่เข้าข่มขู่ ด้านการแบ่งเพศ และด้านการไม่รักษาระเบียบวินัย น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์โดยรวมมากกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 3

และเมื่อพิจารณาพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ เป็นรายด้านพฤติกรรมพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพดี จะมีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ในทุกๆ ด้านมากกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึง

ประสงค์โดยรวมน้อยกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 4

และเมื่อพิจารณาพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านพฤติกรรมพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพดี จะมีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ในทุก ๆ ด้านน้อยกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์โดยรวม ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 5

เมื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัว ที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้าน แล้วพบว่าไม่มีปฏิสัมพันธ์เฉพาะพฤติกรรมด้านการให้อภัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และเมื่อนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความแตกต่างรายคู่ พบว่า

5.1 เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพดี และเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ในด้านการให้อภัยมากกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดีและเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 ไม่พบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ด้านการให้อภัย ของเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพดี กับเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพดี และไม่พบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ด้านการให้อภัย ของเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดี กับเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี

6. พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อ พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 6 และเมื่อพิจารณาวิเคราะห์เป็นรายคู่ พบว่า

1. เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์โดยรวม น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพดี เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดี และเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่

มีสัมพันธภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

2. เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์โดยรวม น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดี และเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3. ไม่พบความแตกต่างของ พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์โดยรวม ระหว่างเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดี กับเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี

เมื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัว เมื่อตัวแปรตามคือ พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์เป็นรายด้านแล้วพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ 3 ด้าน คือ พฤติกรรมด้านความก้าวร้าว พฤติกรรมด้านความอดกลั้นต่ำเอียง พฤติกรรมด้านการแบ่งเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 .05 และ .01 ตามลำดับ และเมื่อนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความแตกต่างรายคู่พบว่า

6.1 การเปรียบเทียบรายคู่ของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ด้านความก้าวร้าว ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว ได้ผลดังนี้

6.1.1 เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพดีมีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ด้านความก้าวร้าว น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพดี เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดี และเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.1.2 เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ด้านความก้าวร้าว น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดี และเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.1.3 ไม่พบความแตกต่างของ พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ด้านความก้าวร้าว ระหว่างเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดี กับเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี

6.2 การเปรียบเทียบรายคู่ของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ด้านความอดท้อแอ้ง ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามลักษณะครอบครัว และสัมพันธ์ภาพในครอบครัว พบว่า

6.2.1 เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธ์ภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ด้านความอดท้อแอ้ง น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธ์ภาพดี เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธ์ภาพไม่ดี และเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธ์ภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.2.2 เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธ์ภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ด้านความอดท้อแอ้ง น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธ์ภาพไม่ดี และเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธ์ภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

6.2.3 ไม่พบความแตกต่างของ พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ด้านความอดท้อแอ้ง ระหว่างเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธ์ภาพไม่ดี กับเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธ์ภาพไม่ดี

6.3 การเปรียบเทียบรายคู่ของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ด้านการแบ่งเพศ ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามลักษณะครอบครัวและสัมพันธ์ภาพในครอบครัว พบว่า

6.3.1 เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธ์ภาพดี และเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธ์ภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ด้านการแบ่งเพศ น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธ์ภาพไม่ดี และเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธ์ภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.3.2 เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธ์ภาพไม่ดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ด้านการแบ่งเพศ น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธ์ภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.3.3 ไม่พบความแตกต่างของ พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ด้านการแบ่งเพศ ระหว่างเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธ์ภาพดี

กับเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพดี

อภิปรายผล

1. การเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ และพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ เป็นพฤติกรรมโดยรวมและพฤติกรรมรายด้าน ของเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ และเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก ปรากฏผลจากการวิจัยดังนี้

1.1 เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์และเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก มีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์เป็นรายด้าน พบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์และเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก มีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ด้านย่อย ได้แก่ ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ด้านความเห็นอกเห็นใจ ด้านการเอาใจเขามาใส่ใจเรา ด้านการฟังผู้อื่น ด้านความเป็นเพื่อน ด้านความไม่เห็นแก่ตัว ด้านการเลียนแบบ ด้านความผูกพัน ด้านการช่วยเหลือ ด้านการให้อภัย ด้านการบำเพ็ญประโยชน์ และพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ด้านย่อย ได้แก่ ด้านความก้าวร้าว ด้านความอคติลำเอียง ด้านการมีอำนาจเหนือผู้อื่น ด้านการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ด้านการเบียดเบียนผู้อื่น ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และขัดแย้งกับงานวิจัยของ เจฟฟรีย์ จี แยก (กนิษฐา ไทเดชะวัฒน์. 2521:57 ; อ้างอิงมาจาก Hett. 1986) สุพิศ ศาสตร์าสังห์ (2527:86) และอรุณศรี อนันตรศิริรัช (2513: 26-27) ที่มีผลศึกษาออกมาสอดคล้องกันว่า เด็กที่มาจากครอบครัวแตกแยก เด็กจะมีปัญหาทางพฤติกรรมมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวสมบูรณ์ที่มีบิดามารดาอยู่ร่วมกัน ซึ่งแตกต่างจากผลการวิจัยที่พบในครั้งนี้ ทั้งนี้เพราะอาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่มีผู้ศึกษาในข้างต้น เป็นกลุ่มตัวอย่างเด็กที่อาศัยอยู่ในเมืองในเขตกรุงเทพฯ ซึ่งจะมีลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวแบบครอบครัวเดี่ยว คือมีพ่อแม่และลูกๆ อาศัยอยู่ด้วยกัน ไม่มีญาติผู้ใหญ่คอยให้การดูแลช่วยอบรมสั่งสอน แต่กลุ่มของผู้วิจัยเป็นกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในชานเมือง คืออาศัยอยู่ในอำเภอปากเกร็ดและอำเภอเมือง

จังหวัดนนทบุรี ซึ่งครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเกษตรกรชาวสวน ที่มีลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย คือมีสมาชิกอาศัยอยู่ในครอบครัวจำนวนมากมีญาติผู้ใหญ่อาศัยอยู่ด้วย ถึงแม้กลุ่มตัวอย่างที่มาจากครอบครัวแตกแยกจะขาดพ่อหรือขาดแม่ แต่ก็ยังมีสมาชิกในครอบครัวคนอื่น เช่น พี่, ป้า, น้า, อา, ปู่, ย่า, ตา, ยาย คอยช่วยให้การอบรมเลี้ยงดูทดแทนพ่อหรือแม่ที่ขาดหายไป ทำให้เด็กไม่รู้สึกว่าตนเองมีปมด้อย ซึ่งมีงานวิจัยที่สอดคล้องของสุนารี เตชะโชควิวัฒน์ (2527: 119) ที่ศึกษาพบว่า เด็กนักเรียนที่มีสภาพครอบครัวแตกต่างกัน จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูไม่แตกต่างกัน ในครอบครัวจังหวัดพะเยา ดังนั้นผลการวิจัยในครั้งนี้จึงพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก ถ้ามีผู้ปกครองที่คอยเอาใจใส่ดูแล ให้ความรักความอบอุ่น อบรมเลี้ยงดูทดแทนพ่อหรือแม่ที่ขาดหายไป ก็สามารถช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคมที่ดี และสามารถแสดงพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ออกมาได้อย่างถูกต้อง

1.2 เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์โดยรวม และพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ด้านย่อย ได้แก่ ด้านการปฏิเสธคัดค้าน ด้านการทะเลาะวิวาท ด้านการขู่เข้าและการข่มขู่ ด้านการแบ่งเพศ ด้านการไม่รักษาระเบียบวินัย น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก และเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์มีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ด้านย่อย ได้แก่ ด้านการร่วมมือ ด้านการแข่งขัน และด้านความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม มากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2536: 218) ที่พบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกจะมีผลเสียต่อพฤติกรรมมากกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวปกติ กลุ่มตัวอย่างของดร.ดวงเดือน พันธุมนาวิน เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากเด็กในชุมชนเมืองในเขตกรุงเทพฯ ซึ่งอาจทำให้มีความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมกันรุนแรงมาก แต่การวิจัยในครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเด็กอยู่ในครอบครัวที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และยังมีลักษณะครอบครัวเป็นแบบครอบครัวขยาย ซึ่งทำให้ไม่ค่อยพบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมบางด้านจากที่กล่าวมาข้างต้น สาเหตุที่พบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์โดยรวม และพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ในด้านย่อย

บางด้าน เพราะเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์จะมีพ่อแม่เอาใจใส่ดูแลอย่างเหมาะสมมากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่อาจจะอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งเป็นคนรุ่นเก่าไม่ทันสมัย ขาดการควบคุมและกระตุ้นให้เด็กเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นที่จะดิ้นรนไปสู่ความสำเร็จในอนาคต จากการศึกษาของนิยดา ภู่อุสาสน์ (2531:90) ที่พบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ จะมีความคาดหวังทางการศึกษามากกว่าเด็กที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ ดังนั้นผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่าเด็กที่มีพ่อแม่คอยให้การอบรมเลี้ยงดูจะได้รับการขัดเกลาควบคุมให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม และได้รับความรักความอบอุ่นอย่างเต็มที่ ทำให้เด็กเกิดความร่วมมือที่จะดิ้นรนแข่งขันและปฏิบัติตามระเบียบของสังคม เพื่อที่จะนำตนเองไปสู่ความสำเร็จในอนาคตเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งต่างกับเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก ที่ไม่มีพ่อหรือแม่ที่แท้จริงคอยให้ความรักความอบอุ่นควบคุมขัดเกลา และกระตุ้นให้เด็กปฏิบัติให้ถูกต้องตามที่สังคมต้องการ ถึงแม้เด็กจะมี ปู่ ย่า ตา ยาย พี่ ป้า น้า อา ให้ความรักความอบอุ่นแทนแต่ญาติผู้ใหญ่เหล่านี้เป็นบุคคลที่อยู่ในสังคมเกษตรกร จะขาดความกระตือรือร้นในการที่จะปลูกฝังความคาดหวังในชีวิตให้แก่เด็ก ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เด็กเกิดการแข่งขันเพื่อประสบความสำเร็จในอนาคต

2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ และพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ ของเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพดี กับเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี ปรากฏผลจากการวิจัยดังนี้

2.1 เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์โดยรวม และพฤติกรรมด้านย่อย มากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์มากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี ผลที่ได้นี้สอดคล้องกับงานวิจัยของกุลวรรณ วิทยาวงศ์จุ (2526:48) ที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวของเด็กกับการปรับตัว พบว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวกคือ ถ้าสัมพันธภาพภายในครอบครัวระหว่างพ่อแม่กับเด็กดี การปรับตัวและพฤติกรรมของเด็กจะเป็น

ไปในทางที่ดี ครอบครัวที่มีความรักความอบอุ่นภายในครอบครัวประกอบไปด้วยพ่อแม่มีความสัมพันธ์กันดี ผู้ปกครองและญาติพี่น้องมีความรักใคร่กันดี ดูแลเอาใจใส่มีเวลาให้แก่เด็กในการอบรมสั่งสอน เด็กก็จะได้รับการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสมกับความต้องการของสังคม จากคำกล่าวของ นายแพทย์ฝน แสงสิงแก้ว (2524:20) ว่าครอบครัวที่มีความรักใคร่ผูกพันกันระหว่างบิดามารดาและบุตรอย่างดีแล้ว จะสามารถเลี้ยงดูบุตรให้เติบโตขึ้นเป็นคนดีมองโลกในด้านดี มีความรู้สึกอบอุ่น มีความรัก และมีความปรารถนาดีต่อผู้อื่นและต่อสังคม ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดี มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว พ่อแม่และสมาชิกในครอบครัวมีความรักใคร่สามัคคีกันดีมีเวลาให้แก่กันและกัน มอบความรักความอบอุ่นให้การอบรมสั่งสอนที่ดีแก่เด็ก เด็กที่ได้รับการรักความอบอุ่นจากพ่อแม่ผู้ปกครอง เด็กก็จะเกิดพฤติกรรมที่ดีเป็นที่ต้องการของสังคม

2.2 เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์โดยรวม และพฤติกรรมด้านช้อย น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิศมัย วิบูลย์สวัสดิ์ (2510:85) ที่พบว่าเด็กที่กระทำผิดกฎหมายและมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม รู้สึกว่าตนได้รับความรักความสนใจจากมารดาและบิดาน้อยกว่าเด็กที่ไม่ได้กระทำผิด บรรดาภักศในครอบครัวของเด็กที่กระทำผิดเคร่งเครียด บิดามารดาขัดแย้งทะเลาะวิวาทกันมากกว่าครอบครัวไม่กระทำผิด เด็กกระทำผิดจะขาดความสัมพันธ์อันดีกับพี่น้องมากกว่า ส่วนในด้านความสัมพันธ์กับบิดามารดา เด็กกระทำผิดพูดคุยกับบิดามารดาน้อย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ไม่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว ขาดความรักความอบอุ่นการเอาใจใส่จากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง เด็กก็จะขาดการอบรมสั่งสอน และขาดแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตัวให้เหมาะสมกับสังคม พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกมาจึงไม่เหมาะสมเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสังคมและก่อให้เกิดเป็นปัญหาสังคมได้

3. ปฏิสัมพันธ์กันระหว่างลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว ที่มีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์และพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ ปรากฏ

ผลจากการวิจัยดังนี้

3.1 ไม่มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างลักษณะครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว ที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์โดยรวม และพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ด้านย่อย ได้แก่ ด้านการร่วมมือ ด้านการแข่งขัน ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ด้านความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม ด้านความเห็นอกเห็นใจ ด้านการเอาใจเขามาใส่ใจเรา ด้านการฟังผู้อื่น ด้านความเป็นเพื่อน ด้านความไม่เห็นแก่ตัว ด้านการเลียนแบบ ด้านความผูกพัน ด้านการช่วยเหลือ ด้านการบำเพ็ญประโยชน์ และพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ด้านย่อย ได้แก่ ด้านการปฏิเสธ ด้านการทะเลาะวิวาทด้านการขี้ว้าวุ่นและข่มขู่ ด้านการมีอำนาจเหนือบุคคลอื่น ด้านการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ด้านการเบียดเบียนผู้อื่น ด้านการไม่รักษาระเบียบวินัย ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่เมื่อศึกษาตัวแปรหลักพบว่ามีความแตกต่างในลักษณะครอบครัวและแตกต่างในสัมพันธภาพในครอบครัว เหตุที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนั้นอาจอธิบายได้ว่า เกิดจากการวิจัยไม่ได้ควบคุมถึงเรื่องประเภทของครอบครัวที่เด็กอาศัยอยู่เพราะผู้วิจัยพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวขยาย ซึ่งจะมีมากในสังคมเกษตรกรนั้น สมาชิกในครอบครัวจะอยู่ด้วยกันอย่างใกล้ชิด ญาติๆ จะดูแลซึ่งกันและกันทำให้เด็กที่ขาดพ่อหรือขาดแม่หรือขาดทั้งพ่อและแม่ ไม่รู้สึกขาดความรักความอบอุ่นหรือไม่รู้สึกว่าตนเองมีปมด้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของดวงเดือน พัทธมนาวิน (2536:254) ที่พบว่าครอบครัวแตกแยกจะไม่ส่งผลเสียต่อเด็กนั้น พบในครอบครัวขยายเท่านั้น คือเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่อยู่ในครอบครัวขยายจะมีสุขภาพจิตและพฤติกรรม ไม่แตกต่างจากเด็กในครอบครัวสมบูรณ์

3.2 มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัว ที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์โดยรวม และพฤติกรรมรายด้าน ได้แก่ด้านความก้าวร้าว ด้านความอดคิดล่าเอียง และด้านการแบ่งเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบกับรายคู่ พบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์โดยรวม และพฤติกรรมด้านย่อย ได้แก่ ด้านความก้าวร้าว ด้านความอดคิดล่าเอียง น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพดี เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดี และเด็กที่อยู่ใน

ครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี สรุปได้ว่าพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ โดยรวมและด้านย่อย ได้แก่ ด้านความก้าวร้าว ด้านความอคติลำเอียง เด็กจะได้ ต้องมาจากกลุ่มที่ครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพดีเท่านั้น นั้นเพราะว่าเด็กที่อยู่ใน ครอบครัวที่มีสัมพันธภาพดีมีผู้ปกครอง และสมาชิกในครอบครัวมีความรักความอบอุ่น ความรู้สึกที่ดีให้แก่กัน จะพัฒนาให้เกิดความรู้สึกที่ดีให้แก่บุคคลอื่นและสังคมด้วย และยังพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์โดยรวมและพฤติกรรมรายด้าน ได้แก่ ด้านความก้าวร้าว ด้านความอคติลำเอียง น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดี และเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี ซึ่งตรงกับลักษณะครอบครัวเครียดสอดคล้อง กับงานวิจัยบางส่วนของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2536:250) ที่กล่าวว่าเด็กใน ครอบครัวปกติ จะมีพฤติกรรมที่น่าปรารถนามากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวเครียดที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี และไม่พบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์โดยรวม และพฤติกรรมรายด้าน ได้แก่ด้านความก้าวร้าว ด้านความอคติลำเอียง ระหว่างเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดี กับเด็กที่อยู่ใน ครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี ซึ่งอภิปรายได้ว่าเด็กที่มาจาก 2 กลุ่มนี้เป็น เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดีทั้งคู่ ไม่ว่าจะมาจากครอบครัวสมบูรณ์หรือ ครอบครัวแตกแยกก็ให้ผลตรงกัน นั่นคือพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์โดยรวม และพฤติกรรมย่อย ได้แก่ด้านความก้าวร้าว ด้านความอคติลำเอียง มีอยู่ในเด็ก 2 กลุ่มนี้มาก เพราะว่าครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดีมีพ่อแม่ผู้ปกครองทะเลาะกันเป็นประจำ จะก่อให้เกิดความเครียดในครอบครัว และความเครียดนี้จะสะสมอยู่ใน ตัวเด็ก และจะส่งผลออกมาในทางลบโดยรวมกับเด็ก เด็กก็จะเกิดพฤติกรรมโดยรวมที่เป็นปัญหา และเกิดความก้าวร้าวและความอคติลำเอียงขึ้น ส่วนในด้าน พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ด้านย่อยด้านการแบ่งเพศ พบว่า เด็กที่อยู่ใน ครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพดี และเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ด้านการแบ่งเพศ น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดี กับเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี และไม่พบความแตกต่าง ของพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ ด้านการแบ่งเพศ

ระหว่างเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพดีกับเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพดี จากผลการศึกษาดังกล่าวนี้นี้สอดคล้องกับงานการวิจัยของ อรุณศรี อนันตรศิริชัย (2514:68) ที่พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา ความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับบุตร และมารดากับบุตร มีความสัมพันธ์กับการมีปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว ฝ่าฝืนระเบียบ ทำความเดือดร้อนให้แก่คนอื่นอย่างเด่นชัด นั่นคือเด็กที่มีความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวไม่ดีขาดความรักความอบอุ่นมากเท่าไร เด็กก็จะแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาไม่เป็นที่ต้องการของสังคมมากเท่านั้น

3.3 มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ในด้านย่อยเพียงด้านเดียว คือ ด้านการให้อภัย และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบรายคู่ พบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพดี และเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ด้านการให้อภัยมากกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดีและเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่พบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ด้านการให้อภัยของเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพดี กับเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพดี และไม่พบความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ด้านการให้อภัย ของเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดี กับเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี จากผลข้างต้นสามารถกล่าวได้ว่าตัวแปรที่ทำให้เกิดความแตกต่างในรายคู่ เป็นตัวแปรสัมพันธภาพในครอบครัวเป็นหลัก ลักษณะครอบครัวไม่มีผลทำให้เกิดความแตกต่าง ในพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ ด้านการให้อภัย ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี สมาชิกในครอบครัวจะมีบรรยากาศที่ไม่เป็นมิตรต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมูสเสน และ คองเกอร์ (Musen and Conger.1956:256) พบว่าพื้นฐานของพฤติกรรมของเด็กเกิดขึ้นจากบรรยากาศภายในบ้าน ถ้าทุกคนในบ้านมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เด็กก็จะแสดงความเป็นมิตร และความสัมพันธ์อันดีกับคนนอกบ้านด้วยนั่นคือ ถ้าครอบครัวมีสัมพันธภาพดี มีความเป็นมิตรในครอบครัว เด็กก็จะพัฒนาความเป็นมิตร รู้จักให้ความรักให้อภัยนี้ไปสู่ผู้อื่นด้วย

จากผลการวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปได้ว่าพฤติกรรมของเด็กจะมีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์มาก และมีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์น้อยนั้น ขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพในครอบครัวเป็นสำคัญ และรองลงมาก็คือลักษณะครอบครัว ซึ่งเด็กจะมีพฤติกรรมที่ดีเป็นที่ยอมรับของสังคมนั้น ต้องมีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดีก่อน ไม่ว่าครอบครัวนั้นจะเป็นครอบครัวสมบูรณ์หรือเป็นครอบครัวแตกแยกก็ตาม นั่นคือถึงแม้ว่าเด็กจะอยู่ในครอบครัวสมบูรณ์จะมีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพในครอบครัวเป็นสำคัญ และเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกก็สามารถมีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีได้ถ้าสมาชิกในครอบครัวมีสัมพันธภาพดี เอาใจใส่ดูแลให้ความรักความอบอุ่นแก่สมาชิกในครอบครัว

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กพ่อแม่ผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัว ควรจะตระหนักว่าเด็กนั้นไม่เพียงแต่ต้องการแค่ปัจจัยทางด้านร่างกายเท่านั้น แต่สิ่งสำคัญที่สุดที่เด็กต้องการก็คือความรักความอบอุ่นความเข้าใจที่ได้จากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ความอบอุ่นในครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะหล่อหลอมเด็กให้อยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมไม่สร้างปัญหาให้กับสังคม

2. ความสัมพันธ์ของพ่อแม่ สภาพของครอบครัวและความสัมพันธ์ของพ่อแม่มีความสำคัญต่อเด็กและสมาชิกอื่น ๆ ในครอบครัวมาก เราก็เคยคิดกันว่าสภาพครอบครัวที่แตกแยกนั้นจะสร้างปัญหาให้กับเด็กมาก แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นก็ลดปริมาณลงมาก ถ้าครอบครัวแตกแยกมีสมาชิกในครอบครัวที่อบอุ่นมีผู้ปกครองที่ให้ความรักความเข้าใจแก่เด็ก ในทางตรงข้ามพ่อแม่คู่สมรสบางท่านคิดว่าการหย่าร้างนั้นจะทำให้เกิดปัญหาแก่เด็ก จึงยอมอยู่ด้วยกันต่อไปทั้ง ๆ ที่ทั้งคู่ไม่มีความเข้าใจกันมีการทะเลาะวิวาทกันเป็นประจำ เด็กซึ่งอยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดีแบบนี้จะมีความเครียดมากกว่าปกติ การที่เด็กต้องเห็นสภาพการทะเลาะความไม่ลงรอยของพ่อแม่ทุกวัน เด็กจะเกิดปัญหาทางพฤติกรรมและปัญหา

ทางจิตอย่างมาก เพราะฉะนั้นถ้าพ่อแม่อยู่ด้วยกันแล้วมีแต่ปัญหาไม่เข้าใจกัน ก็ควรที่จะแยกหย่าร้างกันจะดีกว่า เพราะจะลดปัญหาลงทุกฝ่ายทั้งพ่อแม่และเด็ก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรนำตัวแปรอื่น ๆ เข้ามาศึกษาด้วย เช่น เพศ สภาพขนาดของครอบครัว สภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพของสมาชิกในกลุ่มตัวอย่าง เพื่อจะได้ผลการศึกษาที่ครอบคลุมและละเอียดมากขึ้น

2. ควรศึกษากลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายออกไป เพราะเด็กที่มีปัญหาทางครอบครัวมาก หรือเด็กที่มีปัญหาทางสังคมมาก จะไม่อยู่ในโรงเรียนส่วนใหญ่จะเป็นเด็กที่อยู่นอกสถานศึกษา เป็นเด็กเร่ร่อนจรจัด เช่นศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กขอทาน หรือเด็กขายพวงมาลัยตามสี่แยกท้องถนน เพื่อจะได้ทราบถึงปริมาณความรุนแรงของปัญหาพฤติกรรม

3. การศึกษาควรจะมีมองปัญหาสภาพจิตใจของเด็กควบคู่ไปด้วย เพราะเด็กที่มีปัญหาทางครอบครัว มีปัญหาพฤติกรรม จะพบว่ามีปัญหาทางจิตใจด้วย เพื่อได้เป็นแนวทางในการอบรมเลี้ยงดูส่งเสริมให้เด็กมีคุณภาพต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนิษฐา ไทเดชะวัฒน์. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเองของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่อยู่ในครอบครัวที่มีเฉพาะบิดาหรือมารดา และที่มี
ทั้งบิดามารดา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2531. อัดสำเนา.
- กุลวรรณ วิชาวงศ์. ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับการ
ปรับตัว. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- โกสุม เศรษฐวงศ์. การเปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ภายใน
ครอบครัวและการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร ระหว่างบิดา มารดา
กับผู้ป่วยในวัยรุ่นในโรงพยาบาลจิตเวช. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนา
เด็กและเยาวชนในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการเยาวชนแห่งชาติ, 2535.
- จตุพร จริษณวิรัช. ความสัมพันธ์ระหว่างการให้ความรักและสถานภาพของแม่
และลูกกับการยอมรับตนเอง เปรียบเทียบระหว่างเด็กวัยรุ่นปกติกับเด็ก
วัยรุ่นที่กระทำผิด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2514. อัดสำเนา.
- จำรัส บุญญานันต์ . มโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวล และความต้องการสัมฤทธิ์ผล
ของนักเรียนที่ประพฤติกด้อยตามและที่ขัดกับสังคม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2515.

ชนิดา อูรีรักษ์. การศึกษาความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กที่นอนพักรักษาตัว ณ ดิกรั้วปวยณอก โรงพยาบาลเด็ก.

วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2527.

อัดสำเนา.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และงามตา วนินทนนท์. ลักษณะทางจิตและพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่น ที่อยู่ในสภาวะเสี่ยงในครอบครัวและทางป้องกัน.

กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2536.

อัดสำเนา.

✓ ดวงเดือน พันธุมนาวินและเพ็ญแข ประจันปัจนิก. ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : สถาบัน

วิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2524. อัดสำเนา.

ทวีรัสมิ ษนาคม. ตำราครอบครัวสัมพันธ์. พระนคร: สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2518.

ถวิล รัชชถณี. การศึกษาพัฒนาการทางด้านนิสัยส่วนบุคคล และสังคมของเด็กก่อนวัยเรียน เขตบางกระบือ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2516. อัดสำเนา.

นกวลัย กัมพลาศิวิ. การศึกษาสภาพแวดล้อมทางครอบครัวของผู้ป่วยจิตเวชวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.

อัดสำเนา.

นราธร ศรีประสิทธิ์. ปัจจัยทางสังคมและจิตวิทยาที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของเด็กวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล,

2530. อัดสำเนา.

นิยม บุญมี. ครอบครัวสัมพันธ์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2530. อัดสำเนา.

บุญลือ วันทาสนค์. ครอบครัวและวงศ์วาน. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522. อัดสำเนา.

- ประทีน มหำพันธ์. การศึกษาการกระทำคามผิดกฎหมายของเยาวชน. ปรินญา
นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2521. อัดสำเนา.
- ปิยะฉัตร เนนเลิศ. การศึกษาปัญหาสังคมของผู้พยายามกระทำอัตวินิบาตกรรม
ศึกษาเฉพาะกรณี. วิทยานิพนธ์ สส.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2524. อัดสำเนา.
- พรชัย รอดสมจิตร. ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของนัก
เรียนชั้นประถมศึกษาที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ และที่อยู่ในครอบครัวปกติ.
ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- พัชรา พันธุ์พัฒนกุล. การเปรียบเทียบความสำนึกในบทบาทของตนเอง และ
สัมพันธภาพในครอบครัว ของนักเรียนวัยรุ่นที่เข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน
มัธยมศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัดพะเยา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- พิศมัย วิบูลย์สวัสดิ์. การศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ภายในครอบครัวระหว่าง
เด็กที่กระทำผิดและไม่กระทำผิดกฎหมาย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2510. อัดสำเนา.
- ไพฑูรย์ เครือแก้ว. ลักษณะสังคมไทย. กรุงเทพฯ: บริษัทบพิข จำกัด, 2516.
- ภาณี อัครธรรม. ปฏิกิริยาจริยธรรมของนักเรียนและผู้ปกครอง ต่อพฤติกรรม
ทางสังคมของผู้อื่น. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.
- ละอองทิพย์ พลานภาพ. สุขภาพจิตกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กที่อยู่ใน
สภาพแวดล้อมต่างกัน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- สุขุม ศรีบุรินทร์. สังคมวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสังคมวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.

สุจินต์ ปรีชาमारณ. ความคิดสร้างสรรค์ ความเกรงใจ และทักษะความเป็นผู้นำของนักเรียนที่ประพฤติก้อยตามและที่ขัดกับสังคม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2515. อัดสำเนา.

สุชา จันท์เอม และสุรางค์ จันท์เอม. จิตวิทยาการศึกษา. พระนคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดบำรุงสาส์น, 2515.

สุนารี เตชะโชควิวัฒน์. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู วินัยในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเอง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

สุพัตรา สุภาพ. ปัญหาสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2518.

สุพิศ ศาสตร์สิงห์. สภาวะจิตสังคมของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ สส.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527. อัดสำเนา.

อรุณศรี อนันตรศิริชัย. ภูมิหลังทางครอบครัวของเด็กที่มีปัญหาและไม่มีปัญหาในชั้นประถมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ ค.ม.กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513. อัดสำเนา.

Carter V.Good, Dictionary of Education. New York : McGraw - Hill Book Co. Inc, 1945.

G. Terry Page and JB Thomas with AR Marshall, International Dictionary of Education. New York : Nichols Publishing Company, 1977.

Morace B. English and AVA Champrey English, A Comprehensive Dictionary of Psychological and Psychoanalytic term. New York : David McKay Co, 1958.

Mussen, Paul H., John J. Conger and Jer Kagan. Child Develment and Personality. 3rd.ed., New-York, Herper &Row, 1969. 795 p.

Elizabeth B. Hurlock, Child Development. 4 th. ed. New york :
McGraw - Hill Book Co. Inc., 1964.

Elizabeth B. Hurlock, Child Development. 6 th. ed. New York :
McGraw - Hill Book Co. Inc., 1969.

การคำนวณ

ภาคผนวก ก

คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 58 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ของแบบวัดความสัมพันธ์ระหว่าง
บิดากับมารดา

ข้อที่	t	ข้อที่	t
1	7.3271	6	5.5663
2	7.8827	7	7.9607
3	4.6914	8	5.9650
4	2.3684	9	4.8163
5	2.8697	10	6.8208

Reliability = .7867

ตาราง 59 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ของแบบวัดความสัมพันธ์ระหว่าง
เด็กกับผู้ปกครอง

ข้อที่	t	ข้อที่	t
1	10.8719	6	11.1693
2	8.4960	7	6.3324
3	7.0446	8	7.2641
4	7.9586	9	7.7320
5	4.9089	10	5.3466

Reliability = .8593

ตาราง 60 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ของแบบวัดความสัมพันธ์ระหว่าง
เด็กกับสมาชิกในครอบครัว

ข้อที่	t	ข้อที่	t
1	2.9428	6	13.0096
2	8.0688	7	8.0051
3	6.8928	8	5.5024
4	6.3606	9	8.4154
5	5.6845	10	6.0508

Reliability = .7896

ตาราง 61 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ของแบบวัดพฤติกรรมทางสังคมที่
พึงประสงค์

ข้อที่	t	ข้อที่	t	ข้อที่	t	ข้อ	t
1	4.4026	19	4.9193	37	5.1128	55	5.9526
2	6.7944	20	7.2147	38	4.5788	56	5.5402
3	4.3556	21	5.0000	39	4.4902	57	4.5942
4	5.3335	22	5.1900	40	5.2766	58	5.7474
5	4.5889	23	4.9088	41	4.9437	59	6.8437
6	4.8232	24	6.3664	42	6.5497	60	5.8617
7	6.9755	25	4.9813	43	7.3170	61	3.5342
8	3.1043	26	4.9490	44	6.2878	62	3.4686
9	4.2097	27	4.5231	45	4.5996	63	4.4656
10	8.6323	28	6.4786	46	5.7479	64	4.912
11	7.2863	29	5.1518	47	4.9447	65	3.4659
12	9.2694	30	4.8674	48	5.0896	66	6.3804
13	5.3085	31	2.8182	49	8.3749	67	6.4016
14	5.7814	32	4.4228	50	5.3138	68	8.1019
15	5.3163	33	3.2055	51	5.3173	69	6.3300
16	4.2327	34	3.3006	52	6.8758	70	6.7223
17	5.1680	35	4.1679	53	6.5054		
18	5.0975	36	5.4031	54	4.6152		

Reliability = .9497

ตาราง 62 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ของแบบวัดพฤติกรรมทางสังคมที่
ไม่พึงประสงค์

ข้อที่	t	ข้อที่	t	ข้อที่	t
1	7.1683	18	10.2984	35	4.9509
2	8.2295	19	8.3014	36	6.8265
3	6.7027	20	7.1036	37	2.3676
4	6.7950	21	5.8548	38	2.9039
5	8.2104	22	9.0470	39	4.0731
6	9.5121	23	6.7900	40	3.4174
7	7.5462	24	7.1060	41	2.3503
8	7.9871	25	6.1171	42	8.5000
9	7.1598	26	5.6554	43	8.6481
10	8.3935	27	6.7082	44	6.8616
11	8.4925	28	7.8422	45	5.8943
12	6.9550	29	8.0995	46	8.3798
13	7.9905	30	5.8340	47	6.8249
14	16.6749	31	5.3360	48	7.7188
15	11.7524	32	5.8804	49	8.2239
16	7.5457	33	5.4247	50	8.1477
17	9.9939	34	3.6062		

Reliability = .9644

ภาคผนวก ข

ส่วนที่	1	แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง
ส่วนที่	2	แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว
ส่วนที่	3	แบบสอบถามพฤติกรรมทางสังคม

ส่วนที่ 1 เรื่องทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียนและครอบครัวของนักเรียน

คำแนะนำ

คำถามตอนนี้เป็นแบบเติมคำหรือขีด ลงในช่องที่เหลื้อมาให้ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียนเอง ฉะนั้นโปรดตั้งใจอ่าน และตอบคำถามตามความเป็นจริง และกรุณาตอบให้ครบถ้วนด้วย จึงจะนำไปใช้ประโยชน์ได้

1. ขณะนี้ข้าพเจ้าเรียนชั้น โรงเรียน

2. ขณะนี้ข้าพเจ้าอายุ ปี เดือน

3. ข้าพเจ้า เพศ : ☐ ชาย ☐ หญิง

4. ข้าพเจ้าเกิดที่ ☐ กรุงเทพฯ

☐ ต่างจังหวัด และมาอยู่กรุงเทพฯได้นาน ปี เดือน

5. ครอบครัวของข้าพเจ้าในปัจจุบัน ประกอบด้วย

☐ บิดา และมารดาแท้ๆ ของข้าพเจ้า

☐ บิดาเท่านั้น ☐ บิดากับมารดาเลี้ยง

☐ มารดาเท่านั้น ☐ มารดากับบิดาเลี้ยง

☐ ไม่มีบิดาและมารดาแท้ๆ เลย

- ☐ ข้าพเจ้าอยู่กับญาติ คือ (เช่น ยาย)

- ☐ ข้าพเจ้าอยู่กับคนอื่น คือ (เช่น เพื่อนพ่อ)

- ☐ ข้าพเจ้าอยู่หอพัก

- ☐ ข้าพเจ้าอยู่วัดหรือสถานสงเคราะห์

- ☐ ข้าพเจ้าอยู่ที่อื่น คือ

6. พี่น้องของข้าพเจ้า :

ข้าพเจ้ามีพี่รวม คน เสียชีวิต คน แยกจากครอบครัว คน

ข้าพเจ้ามีน้องรวม คน เสียชีวิต คน แยกจากครอบครัว คน

7. สมาชิกอื่น ๆ ที่อยู่กับครอบครัวของข้าพเจ้า :

พี่น้องต่างบิดาหรือมารดา คน ลูกพี่ลูกน้อง คน

ปู่ย่าตายาย คน หลงป้า น้าอา คน

คนอยู่อาศัยอื่น ๆ คน (ไม่นับคนรับใช้หรือคนงาน)

ข้าพเจ้า [] อยู่กับครอบครัว [] แยกอยู่ต่างหาก

รวมจำนวนคนในครอบครัวของข้าพเจ้าที่อยู่ด้วยกันทั้งหมด คน

ส่วนที่ 2 ตอน 1 พ่อแม่ของนักเรียน

คำแนะนำ

ให้นักเรียนนึกถึงคนภายในครอบครัวของนักเรียนเอง ในส่วนนี้เน้นที่พ่อหรือแม่ แล้วพิจารณาว่าคนผู้นั้นมีลักษณะต่อไปนี้อย่างไร กรุณาตอบให้ครบทั้ง 10 ข้อด้วย

	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง ที่สุด
1. แม่ของดิฉันมักเกิดความวิตกกังวล เพราะพ่อ เป็นเหตุ						
2. พ่อแม่ของดิฉันรักใคร่กลมเกลียวกันดี						
3. แม่ของดิฉันสามารถฟังพาพ่อได้						
4. แม่ของดิฉันไม่ค่อยได้พบหน้าและพูด จากับพ่อของดิฉันมากนัก						
5. แม่ของดิฉันมักหลบหลีก ไม่อยากพบ หน้าพ่อ						
6. แม่ของดิฉันมักจะให้กำลังใจแก่พ่อ						
7. แม่ของดิฉันมักมีเรื่องกั๊กใจเนื่อง จากพ่อเป็นเหตุ						
8. แม่ของดิฉันต้องร้องไห้เพราะพ่อ บ่อยครั้ง						
9. แม่ของดิฉันมีความสุขภายใน ครอบครัว						
10. พ่อเอาใจใส่ทุกข์สุขของแม่อย่าง สม่ำเสมอ						

ส่วนที่ 2 ตอนที่ 2 นักเรียนกับผู้ปกครอง

คำแนะนำ

ในส่วนนี้ให้พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนเองกับพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง โดยเน้นบุคคลที่มีปัญหากับนักเรียนบ่อยที่สุด ส่วนนี้มี 10 ข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อด้วย

	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง ที่สุด
1. ฉันรู้สึกว่าคุณขาดพ่อแม่หรือ (ผู้ปกครอง) ที่เข้าใจฉัน						
2. ฉันมักมีเรื่องขัดแย้งกับพ่อแม่ หรือ (ผู้ปกครอง) ของฉัน						
3. ฉันมักหลบหนีและไม่อยากพบปะพ่อแม่ หรือ (ผู้ปกครอง) ของฉัน						
4. ความสัมพันธ์ระหว่างฉันกับพ่อแม่ หรือ (ผู้ปกครอง) ค่อนข้างดี						
5. ฉันไม่ค่อยได้เห็นหน้าและพูดจากับ พ่อแม่หรือ (ผู้ปกครอง) ของฉัน						
6. ฉันมักมีเรื่องกั๊กใจเกี่ยวกับพ่อแม่ หรือ (ผู้ปกครอง) ของฉัน						
7. ฉันรู้สึกว่าคุณหรือ (ผู้ปกครอง) กับฉันเข้าใจกันดี						
8. ฉันมักต้องรับประทานอาหารเย็น ตามลำพังโดยไม่มีพ่อหรือแม่หรือ (ผู้ปกครอง)						

9. ฉันรู้สึกว่พ่อแม่หรือ (ผู้ปกครอง)

ไม่เห็นใจฉัน

10. ถ้าฉันไม่พบพ่อแม่หรือ (ผู้ปกครอง)

ฉันจะรู้สึกโง่งโง่มาก

จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง ที่สุด
.....					
.....					

ส่วนที่ 2 ตอนที่ 3 นักเรียนกับพี่น้อง หรือสมาชิกในครอบครัว

คำแนะนำ

ในส่วนนี้ให้พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวนักเรียนเองกับพี่น้อง หรือสมาชิกในครอบครัว ส่วนนี้มี 10 ข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อด้วย

	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง ที่สุด
1.ฉันดีใจที่มีพี่น้อง (หรือสมาชิกในครอบครัว) เช่นที่ฉันมีอยู่						
2.ฉันมักมีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกับพี่น้องหรือสมาชิกในบ้าน						
3.ฉันมักโดนตีหรือพี่น้องหรือบุคคลอื่นๆในครอบครัวรังแก						
4.ฉันสามารถปรึกษาหาหรือปัญหาส่วนตัวกับพี่น้องหรือสมาชิกในบ้านของฉันได้						
5.พี่น้องบางคน(หรือสมาชิกในครอบครัว)ของฉันแย่งความรักของพ่อแม่ไปจากฉัน						
6.ฉันมักมีเรื่องขัดแย้งไม่ลงรอยกับพี่น้องหรือสมาชิกบางคนในบ้าน						
7.ฉันรู้สึกว่ามีพี่น้อง (หรือสมาชิกในครอบครัว) ห่วงดีต่อฉันมาก						

8. ถ้าพี่น้องหรือสมาชิกในบ้านของฉัน
ไม่อยู่บ้านฉันจะรู้สึกโล่งใจ

9. ฉันมีอาการเสียเมื่ออยู่ใกล้พี่น้อง
หรือสมาชิกในครอบครัวบางคน

10. ฉันมีพี่หรือน้องหรือสมาชิกใน
ครอบครัวที่ฉันรักมาก

จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง ที่สุด
.....					
.....					
.....					

ชุดที่ 3 การปฏิบัติของนักเรียนต่อตนเองหรือผู้อื่น

คำแนะนำ

ให้นักเรียนนึกถึงการกระทำของนักเรียนเอง และตอบคำถามอย่างจริงจัง
และกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง ที่สุด
1. การทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม มักทำให้ ฉันแตกต่างกับเพื่อนๆ เสมอ						
2. เมื่อทางโรงเรียนจัดงานปีใหม่นั้น อยู่ช่วยจัดงานจนเสร็จทุกครั้ง						
3. ฉันให้ความร่วมมือกับเพื่อนเสมอ เมื่อมีการทำกิจกรรมต่าง ๆ						
4. ฉันให้ความร่วมมือกับโรงเรียน เมื่อมีงานพัฒนาโรงเรียนหรือมีกีฬา						
5. ฉันมีความคิดเห็นขัดแย้งกับเพื่อน เสมอเมื่อมีการทำงานร่วมกัน						
6. ฉันตั้งใจอ่านหนังสือเพื่อให้สอบได้ คะแนนดีกว่าเพื่อน						
7. ฉันตั้งใจฟังครูสอนเพื่อให้เข้าใจ และทำข้อสอบได้ดี						
8. ฉันยอมแพ้เพื่อนที่สอบได้คะแนนดี กว่าฉัน						
9. ฉันชอบชมรายการแข่งขันตอบ ปัญหาทางโทรทัศน์						

	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง ที่สุด
10. เมื่อผลการเรียนของชั้นม่อถง ชั้น พยายามอ่านหนังสือมากขึ้น						
11. ถ้าเพื่อนไม่เข้าใจการบ้านฉันมัก จะช่วยสอนเพื่อน						
12. ถ้าเพื่อนสงสัยในบทเรียนฉันเต็ม ใจอธิบายให้ฟัง						
13. ฉันช่วยผู้อื่นถือสิ่งของเมื่อฉันได้นั่ง รถประจำทางเสมอ						
14. ทุกครั้งที่เห็นคนพิการหรือคนชรา ขึ้นรถประจำทาง ถ้าฉันนั่งอยู่ฉันจะถูก ให้เขานั่ง						
15. ฉันไม่จำเป็นต้องบริจาคสิ่งของ ให้กับผู้ประสบภัยน้ำท่วม						
16. ฉันไม่คุยเสียงดังเมื่ออยู่ในห้อง เรียน						
17. ฉันไม่พูดจาหยาบค้ายเพื่อไม่ให้ ถูกครูดุ						
18. ฉันทำอะไรก็ตามที่ฉันอยากทำโดย ไม่สนใจว่าการกระทำของฉันตรงข้าม กับความคาดหวังของผู้ใหญ่						
19. ฉันภูมิใจเมื่อครูเรียกออกไปพูด หน้าชั้นเรียน						

	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง ที่สุด
44. ถ้าต้องเลือกสิ่งของใด ๆ ฉันจะรีบ แย่งเลือกก่อนเป็นคนแรก						
45. ฉันแบ่งของใช้ที่มีอยู่ให้คนยากจน เสมอ						
46. ฉันแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบ ของโรงเรียนเหมือนเพื่อน						
47. ฉันชอบทำตามคนอื่นโดยไม่สนใจ ว่าถูกต้องหรือไม่						
48. ฉันพูดจาเรียบร้อยเหมือนครูของฉัน						
49. ฉันพยายามตั้งใจเรียนเหมือน เพื่อนที่เรียนเก่ง						
50. ฉันประพฤติตัวตามแบบอย่างที่ดี ของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง						
51. ฉันคิดถึงเพื่อนเมื่อไม่พบกันนาน ๆ						
52. ฉันทำตามคำสอนของพ่อแม่หรือผู้ ปกครองเพราะฉันรักและเคารพท่าน มาก						
53. เมื่อโรงเรียนปิดเทอมฉันคิดถึงครู ของฉันมาก						
54. ฉันดูแลพี่น้องของฉันเมื่อเขาป่วย						
55. ฉันไม่เคยซื้อของขวัญวันเกิดให้ คุณพ่อคุณแม่						

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นายยิ่งยง ยุทธศักดิ์
เกิดวันที่	9 กันยายน 2510
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดตราด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	39 ซ.วชิรธรรมสาธิต 4 บางนา พระโขนง กรุงเทพฯ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2524	จบมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนตราษตระการคุณ จังหวัดตราด
พ.ศ.2527	จบ ป.ว.ช. จากวิทยาลัยเทคนิคตราด แผนกช่างเชื่อม
พ.ศ.2529	จบ ป.ว.ส. จากวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ แผนกช่างเชื่อม
พ.ศ.2532	จบ กศ.บ. วิชาเอกฟิสิกส์ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน
พ.ศ.2539	จบ กศ.ม. สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พฤติกรรมทางสังคมของเด็กที่มีลักษณะครอบครัว
และสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกัน

บทคัดย่อ
ของ
ยี่งอง สุทธิศักดิ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ

พฤษภาคม 2539

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย คือ ประการที่ 1 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ และพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ ของเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก กับเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ ประการที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ และพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ของ เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดี กับเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี ประการที่ 3 เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัวเมื่อตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์และพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในเขตอำเภอปากเกร็ด และอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ในสังกัดการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2538 จำนวน 200 คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามลักษณะครอบครัว แบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัวจำนวน 3 ชุด และแบบวัดพฤติกรรมทางสังคม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ Two-Way Analysis of Variance หลังจากนั้นเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้ Newman-Keuls Method

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ มีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ ไม่แตกต่างจาก เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก
2. เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ น้อยกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์มากกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์น้อยกว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัว เมื่อตัวแปรตามคือพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์

6. พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัว เมื่อตัวแปรตามคือพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาวิเคราะห์เป็นรายคู่ พบว่า

6.1 เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.2 เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.3 เด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.4 เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.5 เด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.6 ไม่พบความแตกต่างของ พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ ระหว่างเด็กที่อยู่ในครอบครัวแตกแยกที่มีสัมพันธภาพไม่ดี กับเด็กที่อยู่ในครอบครัวสมบูรณ์ที่มีสัมพันธภาพไม่ดี

The purposes of this research were. 1) to compare desirable social behavior and undesirable social behavior of the children in broken families with the children in normal families. 2) to compare desirable social behavior and undesirable social behavior of the children in good family relations with the children in bad family relations and 3) to study interaction between family types and family relations, as the dependent variable were desirable social behaviors and undesirable social behaviors.

The sample consisted of 200 students, pratom IV to VI, in the primary schools in amphur Muang and Pakret In the academic year 1995, under the Elementary department of Nontaburi Province. The students were deviced into four groups , 50 in each. The instruments were used in this research were family types questionnaire, three of family relations test and social behavior test. Data was analyzed by Two way ANOVA and Newman-Keuls Method.

The result were as follows:

1. The children who came from normal families and broken families did not differ in desirable social behaviors.

2. The children who came from normal families had significantly less undesirable social behaviors than the children in broken families at level .05 .

3. The children who came from good family relations had significantly more desirable social behaviors than the children who came from bad family relations at level.01 .

4. The children who came from good family relations had significantly less undesirable social behaviors than the children who came from bad family relations at level.01 .

5. There were no interaction effect between the family types and the family relations, as the dependent variable was desirable social behaviors.

6. There was significantly interaction effect between the family types and the family relations, as the dependent variable was undesirable social behavior.

When analyzed comparison, the results as follow :

6.1 The children who came from normal families and good family relations , had significantly less undesirable social behavior than the children who came from broken families and good family relations at level .05.

6.2 The children who came from normal families and good family relations had significantly less undesirable social behavior than the children who came from broken families and bad family relations at level .05.

6.3 The children who came from normal families and good family relations had significantly less undesirable social behavior than the children who came from normal families and bad family relations at level .05.

6.4 The children who came from broken families and good family relations had significantly less undesirable

social behavior than the children who came from broken families and bad family relations at level .05.

6.5 The children who came from broken families and good family relations had significantly less undesirable social behavior than the children who came from normal families and bad family relations at level .05.

6.6 There were no difference of undesirable social behaviors between the children who came from broken families and bad family relations with the children who came from normal families and bad family relations